

Ministerul Educației

art Klett

Carmen Camelia Rădulescu
Ionuț Popa

4

Geografie

Clasa a IV-a

Acest manual este proprietatea Ministerului Educației.

Acest manual școlar este realizat în conformitate cu *Programa școlară aprobată prin Ordinul ministrului educației naționale 5003/02.12.2014.*

116.111 – numărul de telefon de asistență pentru copii

Ministerul Educației

art Klett

Carmen Camelia Rădulescu
Ionuț Popa

4

Geografie

Clasa a IV-a

Manualul școlar a fost aprobat de Ministerul Educației prin ordinul de ministru nr. 4200 din 07.07.2021

Manualul este distribuit elevilor în mod gratuit, atât în format tipărit, cât și în format digital, și este transmisibil timp de patru ani școlari, începând din anul școlar 2021 – 2022.

Inspectoratul Școlar
Școala/Colegiul/Liceul

ACEST MANUAL A FOST FOLOSIT DE:

Anul	Numele elevului	Clasa	Anul școlar	Aspectul manualului*			
				format tipărit		format digital	
				la primire	la predare	la primire	la predare
1							
2							
3							
4							

* Pentru precizarea aspectului manualului se va folosi unul dintre următorii termeni: **nou, bun, îngrijit, neîngrijit, deteriorat.**

- Cadrele didactice vor verifica dacă informațiile înscrise în tabelul de mai sus sunt corecte.
- Elevii nu vor face niciun fel de însemnări pe manual.

Referenți științifici:

Conf. univ. dr. Marian Ene, Facultatea de Geografie, Universitatea din București

Prof. dr. Steluța Dan, inspector general de specialitate, Ministerul Educației

Prof. gr. I Ecaterina Carmen Bonciu, inspector școlar pentru învățământul primar, ISJ Brăila

Redactor-șef: Roxana Jeler

Redactor: Ionuț Popa

Corector: Adrian Crețu

Tehnoredactor: Roxana Ciobanu

Cartografie: Ionuț Popa

Copertă: Alexandru Daș, Anca Chiriță

Activități digitale interactive și platformă e-learning:

Learn Forward Ltd. Website: <https://learnfwd.com>

Procesare sunet: ML Systems Consulting

Voce: Camelia Pintilie

Credite foto: Shutterstock, Dreamstime,

Wikimedia Commons, Ionuț Popa,

Carmen-Camelia Rădulescu,

Credite video: Dreamstime, Shutterstock,

Ionuț Popa

Animații: SC Buzilan Studio SRL

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

RĂDULESCU, CARMEN CAMELIA

Geografie : clasa a IV-a/Carmen-Camelia Rădulescu, Ionuț Popa. - București: Art Klett, 2021

ISBN 978-606-076-103-7

I. Popa, Ionuț

91

Pentru comenzi vă puteți adresa Departamentului Difuzare

C.P. 12, O.P. 63, cod poștal 014880, sector 1, București

Telefoane: 021.796.73.83, 021.796.73.80

Fax: 021.369.31.99

www.art-educational.ro

Toate drepturile asupra acestei lucrări sunt rezervate Editurii Art Klett.

Nicio parte a acestei lucrări nu poate fi reprodusă, stocată ori transmisă, sub nicio formă (electronic, mecanic, fotocopiare, înregistrare sau altfel), fără acordul prealabil scris al Editurii Art Klett.

© Editura Art Klett SRL, 2021

Cuvânt-înainte

Te trezești în fiecare dimineață. Te speli, mănânci și mergi la școală. Zi de zi. Pare o obișnuință, ceva la care aproape că nu te mai gândești, o rutină zilnică... deșteptătorul, micul dejun, drumul până la școală, orele de curs, activitățile de fiecare după-amiază și seara... la somn. A doua zi, de la capăt. La sfârșit de săptămână și în vacanțe, activități recreative, excursii, vizite, ieșiri în natură sau în alte localități.

Poate că ți se pare ciudat, dar tot ceea ce este descris mai sus înseamnă... geografie! Dimineața, ziua, seara și noaptea fac parte din ceea ce în geografie se numește *ciclul zi-noapte* sau *ciclul circadian*, rezultatul unei mișcări pe care tu nu o simți, dar care există, pentru că Pământul, planeta noastră, se rotește în jurul axei sale. Faptul că în fiecare dimineață te trezești și că afară este lumină are legătură cu acest *ciclu zi-noapte*.

Apoi te speli, iar acest lucru aparent banal are, în simplul fapt că apa curge la chiuvetă, mai multă geografie decât îți poți închipui. Pentru ca tu să poți deschide robinetul și apa să curgă, este nevoie ca undeva, nu departe de localitatea în care trăiești, să existe un loc unde sunt captate apele unui râu, ale unui lac sau ape subterane; acestea sunt pompate într-o stație de curățare și de tratare, pentru ca apoi apa să îți fie distribuită în casă. Râurile, lacurile și apele subterane sunt elemente ce alcătuiesc *hidrografia* locului în care trăiești și constituie o mică parte din *cadrul natural* al localității tale. Lumina de la becul pe care îl aprinzi și îl stingi zi de zi este *energie electrică*, produsă într-o centrală electrică, o componentă a unui alt domeniu geografic: industria energiei electrice, parte a *geografiei umane*. Masa pe care mănânci și cea la care îți faci temele sunt produse ale industriei lemnului, care prelucrează o resursă naturală foarte valoroasă: *lemnul*; iar pădurea este tot geografie.

Locuința/casa ta are o formă care poate fi reprezentată în *plan* (adică pe o coală de hârtie), drumul de acasă până la școală poate fi reprezentat, de asemenea, pe un plan, la fel școala, cartierul, localitatea în care trăiești, toate pot fi reprezentate pe planuri și pe *hărți*. Și toate sunt legate de geografie. Pentru că geo... grafia înseamnă chiar asta: să reprezinți (*grafia*, în limba greacă) elementele de la suprafața Pământului, *geo*.

Mai mult decât atât, chiar tu ești geografie! Pentru că ești o persoană, un băiat sau o fată, locuitor al unei localități, adică parte a *populației* acelei localități. Ești unul dintre locuitorii satului sau orașului în care trăiești, ești unul dintre locuitorii județului și regiunii în care se află *orizontul local*. Ești unul dintre locuitorii României, o țară a continentului Europa, un continent al planetei Pământ, una dintre planetele Sistemului Solar...

Geografia este în jurul tău și tu faci parte din geografie. Puteți fi cei mai buni prieteni.

Succes!

Prezentarea manualului

Modern, actual, adaptat învățării centrate pe elev prin formarea și dezvoltarea de competențe, manualul de geografie pentru clasa a IV-a propune un nou model didactic: învățarea prin observare, explorare, analiză și interpretare.

O unitate de învățare cuprinde lecții de predare-învățare interactive, centrate pe formarea de competențe, activități de recapitulare, autoevaluare și un test de evaluare.

Instrucțiuni de utilizare a manualului

Manualul cuprinde:

varianta tipărită

+

varianta digitală similară cu cea tipărită, având în plus peste 110 AMII, activități multimedia interactive de învățare, cu rolul de a spori valoarea cognitivă.

Activitățile multimedia interactive de învățare sunt de trei feluri și sunt simbolizate pe parcursul manualului astfel:

AMII static, de ascultare activă și de observare dirijată a unei imagini semnificative

Activitate animată, filmuleț sau scurtă animație

Activitate interactivă, de tip exercițiu sau joc, în urma căreia elevul are feedback imediat

În debutul versiunii digitale a manualului sunt prezente instrucțiuni detaliate cu privire la structura meniului și la modul de navigare.

Lecțiile urmează două direcții de abordare:

1. În situațiile în care se dezvoltă elementele introductive de *geografie* parcurse în anii anteriori de studiu la *științe* sau la alte discipline, se face apel la achizițiile anterioare și, prin sarcini de lucru și activități de învățare deductive sau inductive, gândirea elevului este orientată către răspunsurile de care are nevoie pentru a înțelege noile conținuturi.
2. Când se introduc informații noi, pentru a facilita înțelegerea și asimilarea acestora, explicațiile sunt oferite gradual, într-o formă atractivă, dar menită să dezvolte simțul de observație, logica (prin intermediul rubricii *Descopăr*) și gândirea (prin intermediul rubricii *Explic*), într-un limbaj adecvat nivelului de vârstă al elevilor și particularităților lor cognitive și afectiv-atitudinale.

Leția de predare-învățare cuprinde rubrici/secvențe de învățare care se completează reciproc, oferind o viziune integrată asupra temelor abordate.

Îmi amintesc

Se găsește, de regulă, la începutul unei lecții noi sau al unei noi secvențe de învățare. Face apel la achizițiile anterioare ale elevului, fie din anii trecuți, fie din lecțiile precedente.

Observ

Are la bază un suport grafic, cartografic sau fotografic și presupune observarea activă de către elev a realității geografice înconjurătoare, urmată de sarcini de lucru care să conducă la înțelegerea procesului sau fenomenului respectiv.

Descopăr

Este secvența prin care elevul descoperă elementele (naturale sau introduse de om) ce formează realitatea observată, direct, în viața de zi cu zi, sau indirect, prin intermediul imaginilor, suporturilor cartografice și grafice.

Rețin

Este expresia sintetică a lecției, secvența care conduce spre dobândirea competențelor (în termeni de cunoștințe, atitudini, aptitudini) ce fac obiectul programei școlare.

Aplic

Secvențele de aplicații cuprind activități de fixare a cunoștințelor, dar și activități de formare și exersare a abilităților intelectuale și practice (deprinderi, priceperi).

Explic

Are rolul de a oferi învățătorului un feedback imediat legat de felul în care elevul a înțeles noțiunile predate și totodată legat de modul în care acesta își dezvoltă gândirea critică, gândirea creatoare.

Vocabular

Geografia utilizează o multitudine de termeni de specialitate grupați în rubrica *Vocabular* și semnalizați distinct pe parcursul lecției, al căror înțeles este explicat și detaliat și în manualul digital.

Metode complementare de evaluare

Metodele complementare de evaluare utilizate facilitează atât identificarea modului de atingere a competențelor (portofoliul, proiectul, investigația, autoevaluarea), cât și observarea sistematică a activității și a comportamentului elevilor prin scările de clasificare și listele de control/verificare. Importanța și scopul fiecărei metode sunt explicate într-un mod atractiv pentru elev. În paralel, sunt oferite posibilități de observare, de apreciere și (auto)evaluare relevante: activități pe grupuri/echipe/în perechi, jocul geografic, activități practice, activități extrașcolare.

Competențe generale

1. Prezentarea realității observabile, cu ajutorul terminologiei generale și specifice
2. Utilizarea elementelor semnificative din matematică, științele naturii și disciplinele sociale, în înțelegerea realității înconjurătoare
3. Relaționarea realității înconjurătoare cu reprezentarea ei cartografică
4. Dezvoltarea interesului pentru cunoașterea orizontului local, a țării și a lumii contemporane

Competențe specifice

- 1.1. Identificarea unor termeni geografici în texte/contexte/situații de învățare diferite
- 1.2. Precizarea, în cuvinte proprii, a sensului termenilor geografici de bază
- 1.3. Utilizarea termenilor geografici simpli în contexte cunoscute
- 2.1. Aplicarea unor elemente și operații matematice minime în înțelegerea unor situații reale observate
- 2.2. Aplicarea unor elemente și cunoștințe dobândite la alte discipline (științe ale naturii, istorie, științe sociale) în descrierea și explicarea realității înconjurătoare
- 2.3. Identificarea unor fenomene și procese cu caracter geografic din mediul înconjurător al orizontului local, al regiunii, țării și continentului
- 3.1. Identificarea poziției elementelor reprezentate pe hartă
- 3.2. Utilizarea semnelor și a altor reprezentări convenționale
- 3.3. Raportarea corectă a poziției unor elemente pe reprezentările cartografice
- 3.4. Utilizarea unor reprezentări grafice și cartografice simple
- 4.1. Dezvoltarea curiozității de cunoaștere a elementelor geografice caracteristice orizontului local, țării și lumii contemporane
- 4.2. Dobândirea interesului pentru înțelegerea rolului mediului înconjurător pentru viața și activitatea societății
- 4.3. Dezvoltarea interesului pentru cunoașterea și înțelegerea diversității naturale și umane

Cuprins

Unitatea 1. Elemente de geografie a orizontului local și apropiat

Orizontul apropiat

1. Clasa, școala, cartierul, localitatea	8
2. Orientarea și distanțele în orizontul apropiat ..	10
3. Planul clasei, al școlii, al locuinței, al cartierului și al localității	12
Recapitulare/Autoevaluare	16/17

Orizontul local

4. Orizontul, linia orizontului, punctele cardinale ..	18
5. Hărți ale orizontului local	22

Caracteristici generale observabile ale orizontului local

6. Relief, hidrografie, vegetație	24
7. Populație, așezări, activități ale oamenilor ...	28

Recapitulare/Autoevaluare	32/33
---------------------------------	-------

Modificări observabile și repere de timp

8. Modificări observabile în realitatea înconjurătoare	34
9. Repere de timp: ora, ziua, săptămâna, anul, calendarul	36

De la orizontul local la țară

10. Localitatea natală. Regiunea înconjurătoare	38
11. De la orizontul local la regiune și țară.....	40
Recapitulare/Autoevaluare	42/43
Test de evaluare sumativă	44
Învață să înveți (I)	45

Unitatea 2. România - Elemente de geografie generală

Limite și vecini

12. Limite și vecini	48
----------------------------	----

Caracteristici naturale

13. Relieful. Caracteristici generale și trepte de relief	50
14. Clima, apele, vegetația, animalele și solurile	52
Recapitulare/Autoevaluare	56/57

Caracteristici introduse de om

15. Locuitorii și așezările omenești	58
16. Activitățile economice	
A. Resursele și activitățile industriale	60
B. Principalele produse agricole	62
C. Transporturile și căile de comunicație	64
Recapitulare/Autoevaluare	66/67
Test de evaluare sumativă	68
Învață să înveți (II)	69

Unitatea 3. România - Elemente de geografie regională

Marile unități geografice ale României

17. Munții Carpați	72
18. Dealurile și podișurile	76
19. Câmpiile și Delta Dunării	80
Recapitulare/Autoevaluare	86/87

Caracteristici geografice ale regiunii

în care este situat orizontul local

20. Elemente de prezentare a unei regiuni.....	88
21. Caracterizarea regiunii (sau a regiunilor) din jurul orizontului local	90

Recapitulare/Autoevaluare	92/93
---------------------------------	-------

Organizarea administrativă a României

22. Organizarea administrativă actuală	94
23. Orașul București – caracterizare geografică.....	96
24. Caracterizarea geografică a județului și a localității în care este situat orizontul local.....	98
Recapitulare/Autoevaluare	102/103
Test de evaluare sumativă	104

Unitatea 4. România în Europa și pe glob

România în Europa

25. Poziția geografică a României în Europa: limite și vecini.....	106
26. Țările vecine: denumire, capitală	108

Europa – un continent al planetei

27. Europa – scurtă caracterizare geografică ..	110
28. Europa și România – elemente comune ...	112
29. Uniunea Europeană	114

Terra – planeta noastră

30. Terra – caracteristici generale	116
31. Continentele și oceanele Terrei	118

Terra – o planetă a Sistemului Solar

32. Terra – o planetă a Sistemului Solar	120
33. Planiglobul – imaginea Terrei	121
Recapitulare/Autoevaluare	122/123
Recapitulare finală/Test final.....	124/126
Știi că.....	128

Unitatea

1

Elemente de geografie a orizontului local și apropiat

■ Orizontul apropiat

1. Clasa, școala, cartierul, localitatea
2. Orientarea și distanțele în orizontul apropiat
3. Planul clasei, al școlii, al locuinței, al cartierului și al localității

■ Recapitulare ■ Autoevaluare

■ Orizontul local

4. Orizontul, linia orizontului, punctele cardinale
5. Hărți ale orizontului local

■ Caracteristici generale observabile ale orizontului local

6. Relief, hidrografie, vegetație
7. Populație, așezări, activități ale oamenilor

■ Recapitulare ■ Autoevaluare

■ Modificări observabile și repere de timp

8. Modificări observabile în realitatea înconjurătoare
9. Repere de timp: ora, ziua, săptămâna, anul, calendarul

■ De la orizontul local la țară

10. Localitatea natală. Regiunea înconjurătoare
11. De la orizontul local la regiune și țară

■ Recapitulare ■ Autoevaluare

■ Test de evaluare sumativă

■ Învață să înveți (I)

CUVINTE-CHEIE:

- orizont apropiat ■ orizont local
- puncte cardinale ■ plan
- semne convenționale ■ legendă ■ hartă

Observ

Gabriela i-a arătat lui Alex imaginile alăturate, care ilustrează spații ce îi sunt foarte dragi.

1. Observă cu atenție imaginile marcate cu litere de la a la d și alege titlul potrivit pentru fiecare: **Sală de clasă**, **Școală**, **Cameră**, **Locuință**.
2. Ce legătură există între cele patru imagini?

Aplic

1. Câți elevi sunt în clasa ta? Cum se numește școala în care înveți?
2. Numește cinci obiecte din clasa sau din școala ta pe care le folosești zilnic. Numește cinci persoane pe care le vezi sau cu care vorbești zilnic.
3. Descrie următoarele spații din orizontul apropiat, precizând și importanța fiecăruia pentru activitatea ta zilnică: *locuința, sala de clasă, școala*.
4. Discută cu colega/colegul de bancă despre traseul parcurs de fiecare de acasă până la școală. Numiți clădirile pe lângă care treceți și activitățile desfășurate de oamenii care lucrează în aceste clădiri.

Rețin

Spațiul din jur, în care îți desfășori activitățile zilnice, reprezintă **orizontul apropiat**. Acesta cuprinde *locuința, școala, sala de clasă, drumul de acasă până la școală*, precum și locurile prin care treci pentru a parcurge acest drum.

Descopăr

Gabriela este, la fel ca tine, elevă în clasa a IV-a. Pe drumul de acasă până la școală, ea admiră mereu casele de pe strada ei, dar și de pe celelalte străzi. Acest spațiu, unde se află locuința și școala ei, poartă numele de **cartierul** Tei și reprezintă doar o parte a **localității** în care trăiesc

cele mai multe dintre prietenele sale. Printre ele se numără și Ioana, care învață la altă școală, deoarece locuiește în **cartierul** Unirea, renumit prin blocurile foarte înalte, unele chiar cu peste zece etaje.

1. Cum se numește spațiul ce reprezintă orizontul apropiat al Ioanei?
2. Al cui cartier este ilustrat în imaginea de mai sus? Argumentează răspunsul.

Rețin

Viața ta și a celorlalți oameni din jurul tău este legată de spațiile în care fiecare locuiește, își desfășoară activitățile zilnice și se relaxează. Aceste spații alcătuiesc o așezare omenească, adică o **localitate**.

Dacă localitatea ta are dimensiuni mai mari și o populație mai numeroasă, atunci este o localitate urbană (un oraș) și cuprinde mai multe **cartiere**, cu trăsături (geografice, istorice) și nume proprii. În această situație, spațiul ce face parte din viața ta de zi cu zi, adică orizontul apropiat, este reprezentat de cartierul unde se află locuința și școala ta.

Dacă trăiești într-o așezare de dimensiuni mai reduse, adică o localitate rurală (un sat), aceasta reprezintă pentru tine orizontul apropiat.

Vocabular

localitate – așezare omenească, adică un spațiu clar delimitat de natura înconjurătoare, în care oamenii trăiesc și desfășoară diferite activități.

sat – localitate de dimensiuni mici, a cărei populație se ocupă în principal cu agricultura (cultivă plante, crește animale).

oraș – localitate de dimensiuni mai mari, a cărei populație, mai numeroasă, se ocupă cu activități din domeniul industriei, al comerțului, al sănătății, al culturii etc.

cartier – diviziune sau o parte a unui oraș.

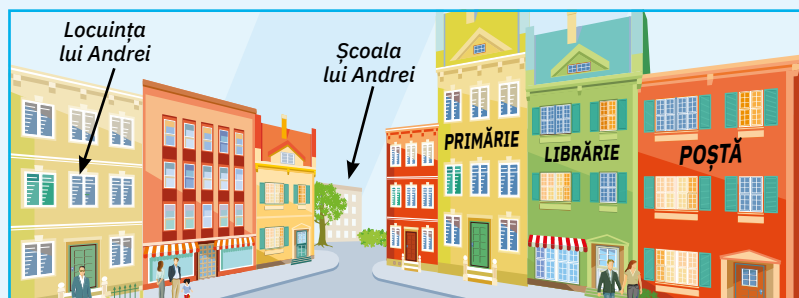
Explic

1. Desenul alăturat a fost realizat de Ioana și ilustrează localitatea în care trăiesc bunicii săi, unde toată lumea se cunoaște și se salută. Bunicul ei spune mereu că localitatea sa are o întindere mică, dar cuprinde oameni cu inimă mare.

Explică faptul că pentru bunicii Ioanei orizontul apropiat este reprezentat de localitatea în care aceștia trăiesc, muncesc și se relaxează.

2. Imaginea alăturată prezintă spațiul în care Andrei își desfășoară activitățile zilnice. Explică de ce Andrei susține că pentru el orizontul apropiat este cartierul său și nu localitatea din care face parte acest cartier.

Aplic

Copiază pe caiet următoarele afirmații și completează fiecare enunț cu termenul corect dintre cei aflați între paranteze:

- a. Spațiul în care un colectiv de elevi, de obicei de aceeași vârstă, învață pe durata unui an școlar poartă numele de ... (*clasă, locuință*).
- b. Orice instituție de învățământ își are sediul într-o clădire cu mai multe încăperi/săli, fiecare cu rol bine stabilit, cunoscută sub numele de ... (*clasă, școală*).
- c. (*Cartierul, Locuința*) ... este spațiul în care ne desfășurăm viața de familie și poate însemna o casă sau un apartament aflat într-un bloc.
- d. Partea unei localități urbane ce cuprinde străzi, locuințe și clădiri în care oamenii desfășoară diferite activități poartă numele de ... (*cartier, clasă*).

Observ

1. În ce parte a imaginii alăturate observi locuința Ionelei?
2. În ce parte se află locuința Anei față de cea a Ionelei?
3. Care dintre cele două fete ajunge cel mai repede la școală? De ce?

Descopăr

Alina a primit astăzi un e-mail de la Bianca, însoțit de imaginea de mai jos. Iată ce i-a scris Bianca:

„Dragă Alina, ca să poți ajunge mai ușor, iată câteva indicații despre locul unde stau. Eu locuiesc aproape de școală, blocul meu fiind situat în fața mașinii. De fapt, când ies din bloc, fac câțiva pași la stânga și deja am ajuns la școală. Sala mea de clasă se află la etajul întâi. Când mă aflu la intrarea în școală, pot observa pe dreapta fereastra clasei mele. Îți trimit o imagine în care poți vedea blocul și școala mea, precum și câțiva dintre colegii mei. Abia aștept să ne vedem, Bianca.“

1. După ce a citit e-mailul, Alina și-a dat seama că Bianca a făcut trei greșeli, dar nu de ortografie, ci de orientare în orizontul apropiat. Care sunt cele trei greșeli?
2. Reformulează următoarele enunțuri, astfel încât să devină adevărate:
 - a. În imagine se poate observa că Alex, colegul Biancăi, se află în spatele școlii.
 - b. Dacă privesc înapoi, Ada și Doru pot să o vadă pe Liliana.

Rețin

Orientarea în orizontul apropiat înseamnă să stabilești poziția locului în care te găsești, a locului în care dorești să ajungi și să afli direcția în care trebuie să mergi.

În funcție de poziția noastră față de anumite elemente (obiecte, clădiri, străzi etc.), ne putem orienta folosind direcțiile *stânga*, *dreapta*, *înainte* (*în față*), *înapoi* (*în spate*).

Putem stabili poziția unui element din orizontul apropiat raportând-o la poziția altui element cunoscut de multe persoane (de exemplu: „Dacă mergi spre Primărie, casa mea se află pe partea dreaptă a străzii”, „Școala este situată în spatele magazinului Orizont“).

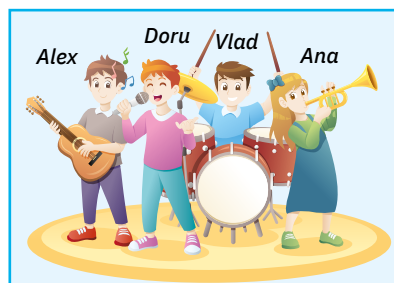

Vocabular

a (te) orienta – a ști încotro să te îndrepti pentru a ajunge într-un anumit loc; a recunoaște sau a stabili direcția; a găsi drumul până la o destinație.

Aplic

De peste doi ani, în fiecare zi de joi, după ce-și termină temele, Alex și prietenii lui se întâlnesc la Clubul Elevilor. Au o pasiune comună: muzica. Pe scenă, cei patru prieteni se așază mereu după cum poți observa în imaginea alăturată.

1. Precizează:
 - a. poziția lui Alex față de Doru;
 - b. poziția lui Vlad față de Ana.
2. Copiază pe caiet următoarele afirmații și completează fiecare enunț cu termenul corect dintre cei aflați între paranteze.
 - a. Când se află pe scenă, la cea mai mare distanță de Alex este ... (Doru, Ana).
 - b. Distanța dintre Ana și Alex este doar de câțiva ... (kilometri, metri).

Rețin

În funcție de mărimea spațiului ce reprezintă orizontul apropiat (cartierul, în cazul unui oraș – foto 1 sau localitatea, în cazul unui sat – foto 2), **distanțele** pot fi exprimate în metri sau în kilometri. În funcție de cât de apropiate sau de depărtate sunt diferitele elemente din jur, pentru măsurarea distanțelor se folosesc instrumente de măsură simple (riglă, metru, ruletă etc.).

Aplic

1. Citește enunțul de mai jos și alege varianta corectă de răspuns.
Pentru a-i explica unui prieten unde este situată locuința ta, îi dai ca reper:
 - a. un copac;
 - b. numele școlii la care înveți;
 - c. o mașină pe care ai văzut-o dimineață în fața școlii;
 - d. o clădire importantă din vecinătatea locuinței tale.
2. Într-o zi, Emil și Daniel s-au hotărât să măsoare distanța dintre cele două porți ale terenului de sport cu ruleta. După ce au măsurat și au făcut calculele necesare, cei doi băieți au aflat că distanța este de 40 m. Cum au procedat pentru a măsura distanța dintre cele două porți, știind că lungimea maximă pe care au putut-o măsura o dată cu ruleta este de 10 m?
3. Emil a vrut să măsoare distanța dintre cele două porți ale terenului și cu pasul. Un pas de-al său măsoară 40 cm. Câți pași a numărat Emil de la o poartă la cealaltă? Explică de ce distanța măsurată cu pasul este diferită de distanța măsurată cu un instrument gradat.

Explic

1. Explică poziția școlii tale față de clădirile importante din cartierul tău sau din localitatea ta.
2. Explică de ce nu poți măsura cu rigla distanța de la tablă la bancă.

Observ

Imaginile de mai jos prezintă sala de clasă în care învață Andra, observată din poziții diferite.

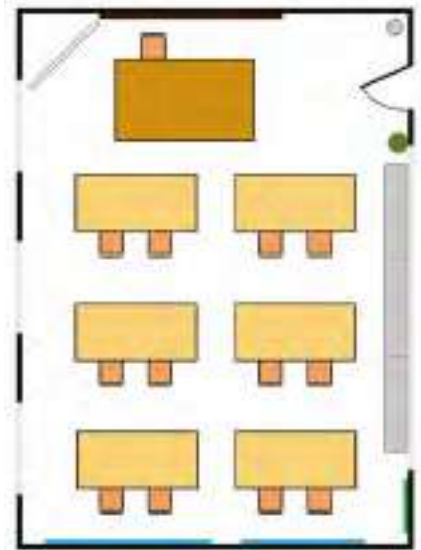
1

2

- Numește obiectele aflate în clasa în care învață Andra.
- Copiază pe caiet următoarele afirmații și completează fiecare enunț cu termenul corect dintre cei aflați între paranteze:
 - Tabla se află pe peretele din ... (*fața, spatele*) clasei.
 - Peretele cu ușa se află în ... (*dreapta, stânga*) catedrei.
 - Pe peretele din ... (*fața, stânga*) ușii sunt trei ferestre.
- Andra a desenat sala de clasă, cu bănci, scaune și toate obiectele din jurul său. Pentru a reprezenta pereții, ferestrele, ușa și obiectele din clasă, a folosit diferite figuri geometrice simbolice.
 - Care este titlul acestui desen?
 - Ce forme geometrice a folosit Andra ca simboluri pentru a reprezenta fiecare dintre obiectele aflate în clasă?
 - Analizează forma și dimensiunea figurilor folosite. Există o legătură între dimensiunea reală a obiectelor și mărimea simbolurilor utilizate? Dar între forma obiectelor și forma figurilor?

Planul clasei

Rețin

Desenul prin care sunt reprezentate spațiile din orizontul apropiat (sala de clasă, școala, locuința, cartierul, localitatea) poartă numele de **plan**. Orice plan are un **titlu**. Principalele elemente ce caracterizează spațiile reprezentate (obiecte, clădiri, străzi, parcuri etc.) sunt redată într-o formă **micșorată**. Micșorarea se realizează în funcție de dimensiunile (mărimea) spațiului și ale elementelor pentru care se întocmește planul. Cu cât spațiul și elementele sale sunt mai mari, cu atât dimensiunile lor se micșorează de mai multe ori.

Aplic

Planul Andrei este însoțit de caseta alăturată, în care ea a notat ce semnificație au simbolurile folosite. Andra a înlocuit cu cifre numele unor elemente.

Precizează cum se numesc elementele din planul clasei marcate în casetă cu cifre de la 1 la 8.

Rețin

Spațiul și elementele sale specifice sunt reprezentate în plan prin simboluri numite **semne convenționale** (figuri geometrice, simboluri speciale, culori etc.).

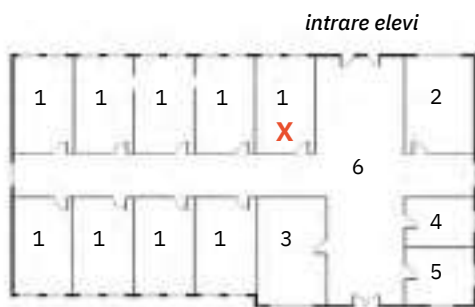
Semnele convenționale folosite la desenarea planului alcătuiesc **legenda planului**. Orice plan este însoțit de legendă.

Legendă

	1		planșă didactică
	2		suport materiale didactice
	3		7
	4		fereastră
	5		8
	coș de gunoi		
	flipchart		
	6		

Descopăr

1. Observă în imaginea de mai jos planul școlii în care învață Andra. Cu semnul „X” a marcat sala ei de clasă.

Planul școlii

Legendă

1. săli de clasă
2. bibliotecă
3. cancelarie
4. secretariat
5. biroul directorului
6. coridoarele școlii

Reformulează următoarele enunțuri, astfel încât acestea să se potrivească cu planul școlii (să fie adevărate):

- a. În școala Andrei sunt zece săli de clasă.
 - b. Biblioteca școlii se află în sala marcată cu cifra 5.
 - c. Când intră în școală, Andra știe că sala ei de clasă se află pe partea stângă.
2. Vizitează școala ta și reține numărul de încăperi, forma acestora și cum sunt ele situate unele față de celelalte. Realizează planul școlii tale, folosind legenda întocmită de Andra. Marchează cu semnul „X” poziția clasei tale.
Compară planul școlii tale cu planul școlii unde învață Andra. Stabilește asemănări între cele două școli.
 3. Cunoașterea planului școlii este importantă pentru evacuarea în situații excepționale (incendiu, cutremur etc.). Discută cu colegii și cu învățătoarea/învățătorul și argumentați această afirmație.

Vocabular

semne convenționale – simbolurile folosite pentru a marca pe planuri sau pe hărți diferite elemente naturale sau elemente create de om (obiecte din jurul nostru, străzi, clădiri, parcuri, căi ferate etc.).

Activitate practică

- Măsoară lungimea fiecărui perete al clasei tale, lățimea ușii, a ferestrelor și a distanțelor dintre acestea. Măsoară lungimea și lățimea obiectelor semnificative din clasă, mai mari ca dimensiune.
- Micșorează de 10 ori dimensiunile măsurate și întocmește planul clasei tale, utilizând simbolurile folosite de Andra. Marchează cu semnul „X” poziția ta în bancă.
- Schimbă caietul cu colega/colegul de bancă. Planul clasei întocmit de colega ta/colegul tău este identic cu planul întocmit de tine? Stabiliți împreună și alte semne convenționale pentru obiectele din clasa voastră; notați-le separat, într-o nouă legendă.

Aplic

Imaginile de mai jos prezintă locuința Andrei, observată din poziții diferite. Cu cifra 1 este marcată camera Andrei.

A

B

1. Analizează imaginile de mai sus (A și B) și alege litera corespunzătoare răspunsului corect:

I. Locuința Andrei este compusă din:

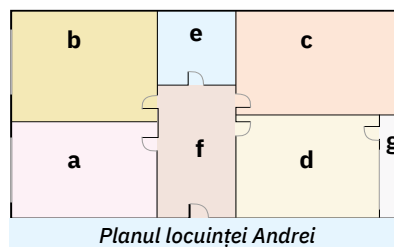
- a. cameră de zi, două dormitoare, bucătărie, baie, hol și balcon;
- b. cameră de zi, hol, un dormitor, baie și bucătărie.

II. Baia și bucătăria au dimensiuni:

- a. diferite;
- b. egale.

2. Identifică încăperile ce formează locuința Andrei, marcate pe planul alăturat cu literele a, b, c, d, e, f și g și colorate diferit.

3. Desenează planul locuinței tale. Discută cu colega/colegul de bancă și stabiliți asemănări și deosebiri între locuințele voastre.

Planul locuinței Andrei

Observ

Observă planul cartierului în care locuiește Andra. Blocul în care se află locuința Andrei este marcat pe plan cu cifra 1.

1. Identifică școala unde învață Andra, știind că este situată pe o stradă cu nume de flori. Cum se numește această stradă? Cu ce cifră este marcată pe plan școala?

2. Identifică cele mai importante clădiri din cartierul Andrei, știind că cifrele marcate pe plan indică: 3 – farmacie; 4 – dispensar; 5 – magazin universal; 6 – biserică; 7 – bancă.

3. Strada pe care locuiește Andra are în realitate o lungime de 110 m. Pe planul cartierului, lungimea ei este de 11 mm. De câte ori a fost micșorată lungimea reală a acestei străzi pentru a putea fi reprezentată pe plan?

Planul cartierului Tei

Explic

Observă planul localității în care trăiește Andra.

1. Identifică pe plan cartierul Andrei. Explică de ce localitatea Andrei este una urbană.
2. Identifică cele mai importante instituții din localitate, știind că cifrele marcate pe plan indică: 1 – Primăria; 2 – Poliția; 3 – Spitalul; 4 – Clubul Elevilor.
3. Compară planul cartierului cu planul localității. Explică de ce pe planul localității nu au fost marcate străzile și clădirile din cartierul Tei.

Planul localității Basarab

Proiect

Bună! Eu sunt Andra și ți-am prezentat o mică parte din orizontul meu apropiat. Acum este rândul tău. Îți propun să realizezi împreună cu colegii tăi un poster cu titlul Orizontul apropiat.

Materialele și informațiile adunate vă vor ajuta să cunoașteți mai bine spațiul în care vă desfășurați activitatea de zi cu zi: școala la care învățați, cartierul sau localitatea în care trăiți.

Unele informații vă vor fi de folos la orele de istorie și de educație civică, iar proiectul vostru va fi util tuturor celor care doresc să vă cunoască școala, cartierul sau localitatea. Pentru a afla cum se realizează un proiect, vezi pagina 69.

Tema proiectului ORIZONTUL APROPIAT

Ce veți realiza? Un poster care să prezinte aspecte din spațiul existenței voastre zilnice:

1. planul clasei și al școlii unde învățați;
2. planul cartierului sau al localității în care trăiți;
3. fotografii din clasa și din școala voastră;
4. fotografii care surprind clădiri importante, străzi deosebite din cartierul sau din localitatea voastră;
5. desene cu locurile preferate din jurul vostru;
6. povestiri sau legende despre cartierul sau localitatea voastră.

Cum veți lucra? În echipă! Formați echipe de câte trei – patru elevi. Fiecare echipă realizează propriul poster. Stabiliți sarcini de lucru pentru fiecare membru al echipei (cine strânge informațiile despre cartier, cine face fotografiile, cine realizează planurile, cine află poveștile și legendele interesante despre cartier sau despre localitate etc.).

La final, expuneți în clasă toate posterele realizate.

1. Privește imaginea alăturată, care ilustrează o parte din cartierul în care locuiesc Ana și Alex. Locuința Anei se află în clădirea marcată cu litera A.

a. În fiecare zi când își face temele, Alex vede pe fereastra camerei sale clădirea în care locuiește Ana. Cu ce literă este marcată clădirea în care se află locuința lui Alex?

b. În ce direcție se îndreaptă Ana când iese din bloc pentru a merge la școală?

c. Când termină cursurile și merge spre casă, dinspre ce parte vede Ana copiii ieșind de la grădiniță?

2. Alex a fost în vizită la Paul, care locuiește într-o altă localitate. Când a ajuns la locuința lui Paul, a primit un SMS, prin care acesta îi transmitea că este încă la școală, dar că se vor întâlni la cofetăria de pe strada Micșunelelor. Foarte curios să descopere spațiul în care prietenul său își desfășoară viața de zi cu zi, Alex a făcut o plimbare în apropiere. Iată ce a descoperit:

Blocul în care locuiește Paul se află chiar în fața școlii. Paul i-a spus că de la fereastra clasei sale se vede clădirea Primăriei, situată pe str. Morarului. Plimbându-se pe această stradă, Alex a observat pe partea dreaptă Primăria și farmacia, iar pe partea stângă, dispensarul. După dispensar a făcut la stânga și a ajuns pe str. Micșunelelor. După ce a trecut de Poliție, Alex a ajuns la cofetăria unde deja îl aștepta Alex, care, între timp, terminase orele.

Privește cu atenție planul cartierului în care trăiește Paul. Alex a marcat cu cifre 1, 2, 3, 4 și 5. În legendă, a notat blocul în care se află locuința lui Paul și cofetăria unde cei doi prieteni s-au regăsit.

a. Numește clădirile marcate pe plan cu cifrele 1, 2, 3, 4 și 5.

b. Strada Micșunelelor are, în realitate, o lungime de 400 m. Pe plan, lungimea străzii este de 4 cm. De câte ori este micșorată lungimea acestei străzi?

3. Scrie pe caiet un text de maximum 10 rânduri, în care să folosești în mod corect termenii: *apropiat, cartier, distanță, locuință, micșorată, orizont, orientare, plan, stradă, școală.*

 1. Copiază pe caiet enunțurile de mai jos și variantele de răspuns. Încercuiește litera care prezintă varianta corectă, după *modelul: 4 – b.*

I. Spațiul din jurul nostru, în care ne desfășurăm întreaga activitate, reprezintă:

- a. orizontul cunoscut; b. orizontul apropiat.

II. Din orizontul apropiat fac parte:

- a. elemente naturale; b. elemente naturale și elemente create de om.

III. Planul este un desen pe care sunt reprezentate elementele dintr-un spațiu în mărime:

- a. micșorată față de realitate; b. reală.

2. Caseta alăturată reprezintă legenda planului unei localități.

Analizează informațiile oferite în legendă și apoi copiază pe caiet textul de mai jos. Înlocuiește semnele convenționale din text cu elementele corespunzătoare.

Localitatea în care trăiește Teodora este străbătută de un numit Mureș. În drumul său spre școală, ea traversează zilnic un construit peste Mureș. Școala este situată în mijlocul localității, pe cea mai frumoasă din localitate. Aici se află și cele mai importante : Primăria, spitalul, biserica. Pe la marginea localității trece o , dincolo de care se întinde o .

Legendă	
	clădiri
	stradă
	cale ferată
	pod
	râu
	pădure

3. Copiază pe caiet afirmațiile de mai jos și completează fiecare enunț cu termenul corect dintre cei aflați între paranteze.

- a. Într-o școală există mai multe ... (cartiere, săli de clasă).
 b. (Cartierul, Școala) ... reprezintă o parte a unei localități.
 c. Instrumentul folosit la măsurarea distanțelor este ... (ruleta, cântarul).
 d. În orizontul apropiat putem stabili ... (direcția, poziția) unui obiect dacă o raportăm la poziția altuia.
 e. Semnele convenționale folosite la desenarea unui plan se notează în ... (titlu, legendă).
 f. Localitățile rurale sunt reprezentate de ... (orașe, sate).
 g. Dacă locuiești într-o localitate rurală de mici dimensiuni, atunci orizontul apropiat este reprezentat de ... (întreaga localitate, casele vecinilor).

GRILĂ DE AUTOEVALUARE

Calificativ	1	2	3
Foarte bine	3 răspunsuri corecte	4-5 semne convenționale corecte	6-7 răspunsuri corecte
Bine	două răspunsuri corecte	3-4 semne convenționale corecte	5-6 răspunsuri corecte
Suficient	un răspuns corect	două semne convenționale corecte	3-4 răspunsuri corecte

Fișă de observare sistematică. „EU ÎN OGLINDĂ!“ Cum sunt eu?

Citește trăsăturile de mai jos. Bifează cu X caseta cu varianta de răspuns care consideri că te reprezintă la orele de geografie.

Cum sunt eu?	Foarte puțin	Puțin	Așa și așa	Mult	Foarte mult
Activ					
Disciplinat					
Comunicativ					
Conștiincios					
Curajos					
Curios					

Observ

1. Bogdan și tatăl său fac multe excursii împreună. Iată câteva fotografii cu ei.

- Dacă ar fi urcat pe munte, Bogdan ar fi atins cerul? A atins cerul când a ajuns la capătul potecii? Argumentează răspunsul.
 - Cum apar corpurile din apropierea lui Bogdan, în comparație cu cele aflate în depărtare?
 - În care dintre imagini spațiul pe care Bogdan l-a cuprins cu privirea este cel mai extins?
 - Urmărește în fiecare imagine linia care limitează privirea lui Bogdan. Are aceeași formă?
2. Ieși în curtea școlii și privește în jur. Spațiul pe care îl cuprinzi cu privirea are aceeași mărime în orice loc te-ai afla? Argumentează răspunsul tău. Observă linia care se formează acolo unde pare că cerul se unește cu pământul. De ce forma acestei linii nu este la fel peste tot în jurul tău?

Rețin

Linia imaginară pe care o vedem de jur împrejurul nostru, unde ni se pare că cerul se unește cu pământul, se numește **linia orizontului** sau **zare**. Întregul spațiu pe care îl cuprindem cu privirea până la linia orizontului alcătuiește **orizontul**. Mărimea orizontului și forma liniei orizontului se modifică în funcție de locul în care ne aflăm și de înălțimea acestui loc.

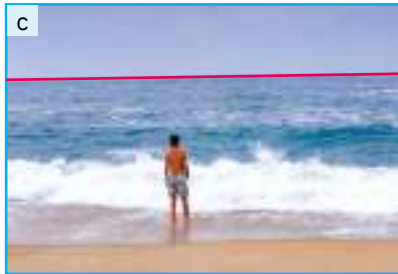
Aplic

- Copiază pe caiet următoarele afirmații și completează fiecare enunț cu termenul corect dintre cei aflați între paranteze:
 - Dacă ne aflăm într-un loc jos sau pe stradă, între clădiri, cuprindem cu privirea un spațiu mai ... (*mare, mic*), iar linia orizontului pare mai ... (*apropiată, îndepărtată*).
 - Dacă privim dintr-un loc mai înalt, spațiul pe care îl vedem este mai ... (*întins, redus*) și linia orizontului pare mai ... (*apropiată, îndepărtată*).
 - Într-un spațiu deschis, întins și neted, linia orizontului poate să fie la distanță ... (*mare, mică*) și să aibă o formă mai degrabă ... (*dreaptă, frântă*).

2. Privește fotografiile alăturate, pe care Bogdan a desenat cu roșu linia orizontului.

a. Stabilește în care dintre imagini linia orizontului nu este marcată corect. Argumentează răspunsul.

b. Descrie aspectul liniei orizontului pentru fiecare fotografie și explică motivul pentru care acesta este diferit.

Descoper

Bogdan a făcut multe descoperiri când a fost la bunici, în vacanță. Dimineața obișnuia să facă mici drumeții cu bunicul prin împrejurimile localității. Niciodată nu s-au rătăcit. Bunicul știa mereu drumul de întoarcere. Întotdeauna îi spunea: „Bogdan, uită-te după Soare, vezi din ce parte răsare și vei ști încotro să te îndrepti“.

Observă în imaginea alăturată mișcarea aparentă a Soarelui de-a lungul zilei. Ce moment al zilei semnifică poziția Soarelui marcată cu 3? În acest moment Soarele răsare sau apune? Te poți orienta cunoscând poziția Soarelui pe cer?

Mișcarea aparentă a Soarelui pe bolta cerească
(1 – dimineața; 2 – la amiază)

Rețin

Pentru a ne orienta și a ști în ce direcție să ne deplasăm ca să ajungem în locul dorit, urmărim poziția Soarelui pe bolta cerească. Soarele **răsare**, în fiecare dimineață, din aceeași parte a orizontului, numită **răsărit** sau **est** (prescurtat **E**). Treptat, Soarele pare a se înălța pe cer, ajungând la **amiază** în cel mai înalt punct deasupra liniei orizontului, în partea numită **miazăzi** sau **sud (S)**. De la amiază, Soarele pare a coborî treptat spre partea opusă răsăritului, până dispăre, seara, sub linia orizontului. Spunem că Soarele **apune**. Această parte a orizontului se numește **apus** sau **vest (V)**. Partea orizontului opusă celei de miazăzi se numește **miazănoapte** sau **nord (N)**.

Estul, vestul, sudul și nordul se numesc **puncte cardinale**, se află întotdeauna în aceleași părți ale orizontului și ne ajută să ne orientăm.

Aplic

1. Identifică punctele cardinale prezente în versurile de mai jos. Formulează propoziții cu fiecare punct cardinal identificat.

*Dimineața, când mă trezesc,
Cu răsăritul te înveselesc!*

*Miazănoapte mă numesc
Și de Soare mă feresc!*

*Obosit de-atâta treabă,
La apus mă culc cu grabă!*

*Sus pe cer când mă rotesc,
Miazăzi eu îți vestesc!*

2. Bogdan a reprezentat printr-un desen punctele cardinale. Desenul său poartă numele de **roza-vânturilor** și indică poziția punctelor cardinale. Între punctele cardinale se află **punctele intercardinale**.

a. Citește numele punctelor intercardinale.

b. Desenează pe caiet roza-vânturilor și completează în locul cifrelor punctele cardinale corespunzătoare.

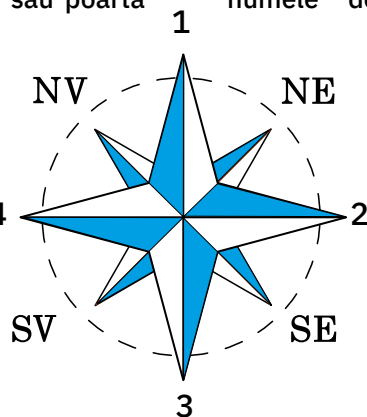
3. Reformulează următoarele enunțuri, astfel încât acestea să fie corecte:

a. Poziția Soarelui la amiază indică punctul cardinal nord.

b. Partea orizontului de unde răsare Soarele indică punctul cardinal vest.

c. Între est și sud se află punctul intercardinal est-sud.

d. Punctul intercardinal nord-vest este situat între nord și sud.

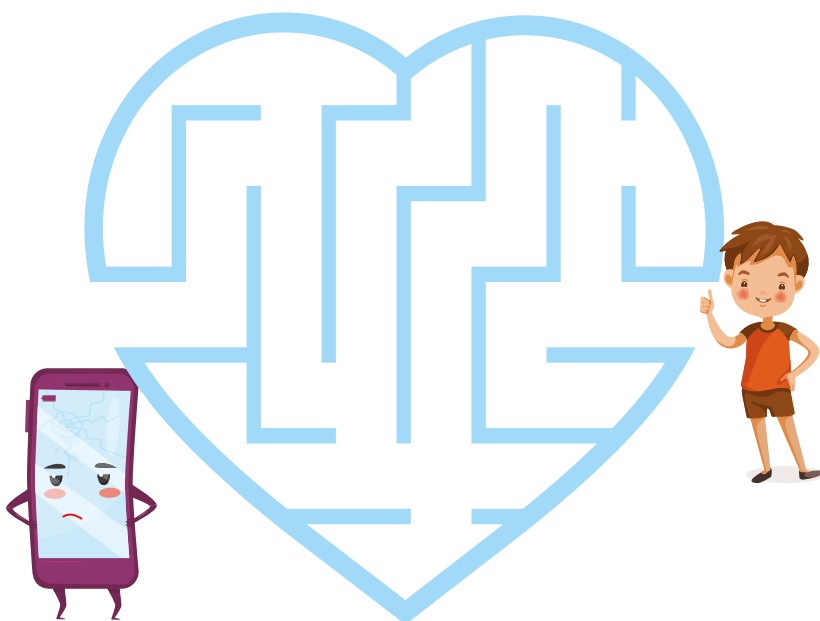
Roza-vânturilor

4. Astăzi, Bogdan și-a pierdut telefonul și este foarte supărat. Fiindcă e *smart*, telefonul va ajunge singur la Bogdan, dar este necesar să-i indici direcțiile, după punctele cardinale, în care trebuie să se deplaseze. Observă imaginea de mai jos și indică aceste direcții, după *modelul*: vest – nord – est – sud etc.

Activitate în perechi

A. Informează-te în ce parte a clasei se află nordul. Așază manualul de geografie pe bancă, cu marginea de sus orientată spre nord. Discută cu colega/colegul de bancă și stabiliți ce punct cardinal corespunde marginii de jos a manualului. Care este marginea dinspre est?

B. Presupunând că tabla clasei tale este fixată pe peretele dinspre nord, stabilește împreună cu colega/colegul de bancă cum sunt așezate obiectele din clasă. Notează pe caiet punctele cardinale pentru poziția ușii și a ferestrelor.

+ Descopăr

În drumețiile făcute împreună cu bunicul său, Bogdan a învățat să identifice punctele cardinale după Soare, dar și după alte repere naturale: mușchiul crescut pe trunchiul copacilor (foto 1) indică nordul, iar intrarea în mușuroiul de furnici (foto 2) este așezată spre sud. Într-o zi, bunicul i-a arătat o busolă (foto 3) și i-a spus că, rotind acest instrument astfel încât punctul de pe cadran, notat cu N, să se afle în direcția acului, vor afla nordul.

1. Ce repere naturale putem folosi pentru a ne orienta? Ce puncte cardinale indică aceste repere?
2. Iată-l pe Bogdan în imaginea 4. Ce punct cardinal a descoperit Bogdan că se află în dreapta sa, când bunicul i-a spus să stea cu spatele spre partea de unde a răsărit Soarele?
3. Ce este busola? Ce direcție ne indică busola oriunde și oricând?

+ Rețin

Când este noapte sau cerul este acoperit de nori și nu ne putem orienta cu ajutorul Soarelui, pentru a stabili punctele cardinale putem folosi și alte mijloace de orientare, de exemplu Steaua Polară și mușchiul copacilor care ne indică nordul.

Instrumentul utilizat pentru determinarea punctelor cardinale se numește **busolă**.

Activitate practică

Construiește-ți propria busolă în trei pași:

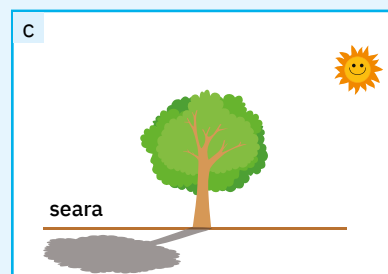
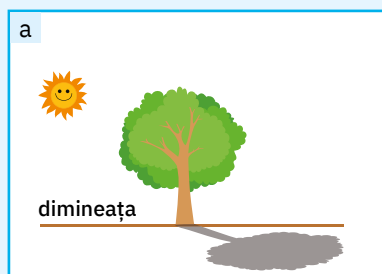
1. lipește un ac de un magnet timp de aproximativ 30 de minute;
2. așază o bucată de hârtie pe suprafața apei dintr-un vas;
3. așază acul magnetizat pe bucata de hârtie.

Acul se va alinia pe direcția N-S. Stabilește poziția obiectelor din jurul tău față de punctele cardinale.

Explic

Observă în ilustrațiile de mai jos poziția Soarelui și umbra copacului în fiecare moment al zilei.

Discută cu colega/colegul de bancă și explicați pentru fiecare moment poziția și dimensiunea umbrei.

Observ

Alex locuiește în Oradea, în cartierul numit Mihai Eminescu. Iată câteva fotografii din spațiul pe care Alex îl numește orizontul său local.

Ce cuprinde spațiul considerat de Alex orizontul local? Alege varianta corectă:

- localitatea în care trăiește;
- localitatea în care trăiește și spațiul din jurul său.

Orașul Oradea (foto 1) și locuri din spațiul care înconjoară acest oraș (foto 2, 3 și 4)

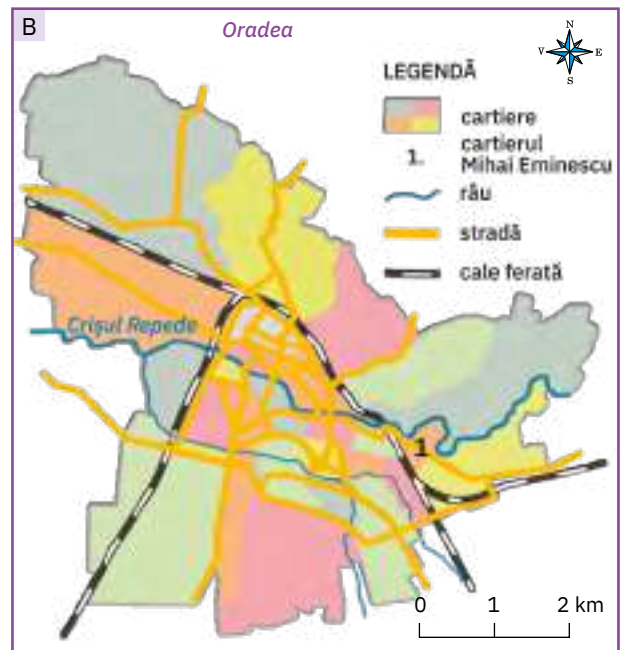
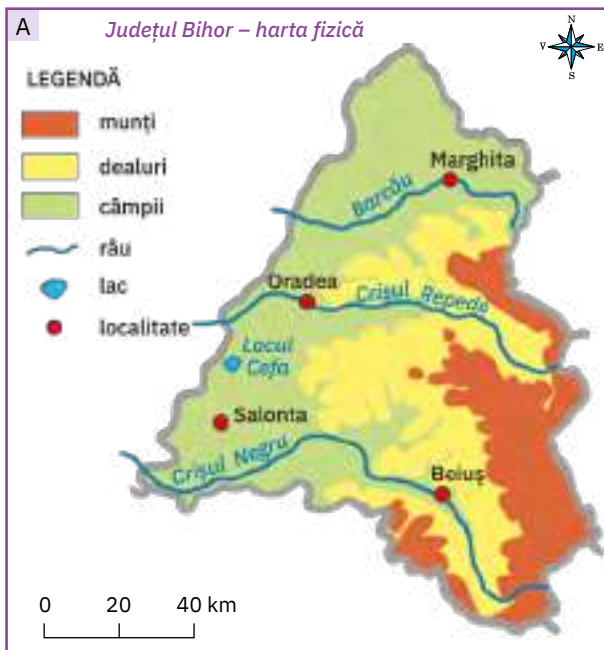
+ Rețin

Dincolo de **orizontul apropiat** se întinde **orizontul local**, care cuprinde localitatea în care trăiești și spațiul ce o înconjoară. Orizontul local are anumite *caracteristici naturale* proprii (aspectul suprafeței terenului, apele, plantele și animalele sălbatice, solurile). Având o suprafață mai mare, include mai multe localități de mărimi diferite, care se gospodăresc împreună și care sunt legate prin căi de comunicație.

De obicei, orizontul local este reprezentat de **județul** unde este situată localitatea în care trăiești.

+ Vocabular

județ – unitate administrativ-teritorială tradițională pentru țara noastră, care cuprinde un spațiu cu mai multe localități care se gospodăresc împreună.

Descopăr

În plimbările prin Oradea sau în drumețiile făcute în afara orașului, Alex a folosit ca mijloace de orientare două desene, care sunt prezentate la pagina 22 (A și B).

1. Analizează cu atenție imaginile A și B și alege titlul potrivit pentru fiecare: **Planul orașului**, **Harta orizontului local**. Argumentează răspunsul.
2. Identifică semnele convenționale folosite în fiecare imagine și numește elementele naturale și elementele create de om reprezentate în fiecare dintre acestea.
3. Cu ce literă este marcată imaginea care prezintă un spațiu de dimensiuni mai mari? Dar imaginea în care suprafețele din realitate au fost micșorate de mai multe ori pentru a fi reprezentate?

Rețin

Desenul prin care sunt reprezentate, într-o formă **micșorată** și **convențională**, suprafețe mai mari poartă numele de **hartă**. La întocmirea hărții se respectă **orientarea după punctele cardinale**. Pentru ca toți oamenii să poată citi informațiile de pe o hartă, aceasta conține:

titlul – care indică ce spațiu și ce fenomen geografic sunt reprezentate.

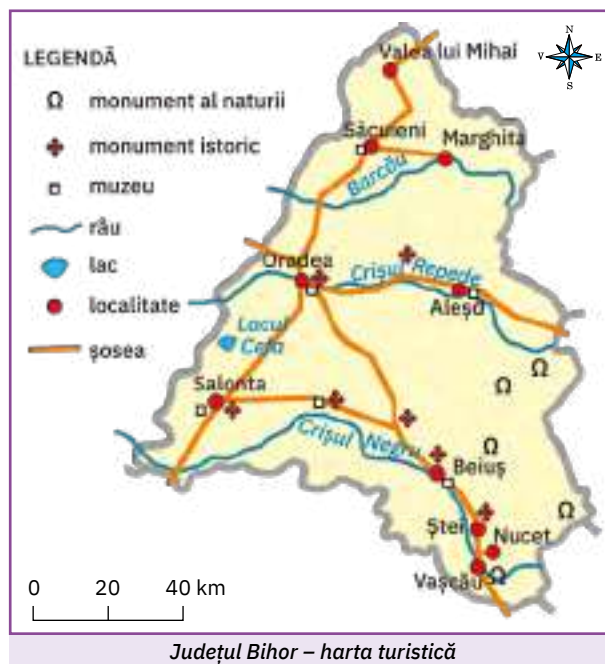
scara – care precizează de câte ori au fost micșorate dimensiunile reale ale suprafeței pentru ca aceasta să poată fi reprezentată pe hartă (cu cât suprafețele sunt mai mari, cu atât ele sunt micșorate de mai multe ori); pe scurt, scara unei hărți ne spune cât reprezintă în realitate 1 cm de pe hartă.

legenda – care cuprinde semnele convenționale folosite pe hartă, astfel încât orice persoană să poată înțelege ce semnificație au elementele (naturale sau create de om) marcate.

Cartea ce conține o colecție de mai multe hărți diferite se numește **atlas**.

Aplic

1. Analizează imaginea A de la pagina 22 și identifică scara acestei hărți. Scara este reprezentată sub forma unei linii orizontale, împărțită în segmente egale, fiecare segment având lungimea de 1 cm. Câți kilometri reprezintă în realitate 1 cm de pe hartă?
2. Discută cu colega/colegul de bancă și stabiliți împreună asemănări și deosebiri între harta A și harta alăturată.
3. Măsoară pe harta alăturată distanța dintre localitățile Oradea și Salonta. Calculează cât reprezintă în realitate această distanță (în kilometri).
4. Caută pe internet hărți ale orizontului tău local. Citește titlul fiecărei hărți și identifică, cu ajutorul legendei, elementele reprezentate. Scrie pe caiet informațiile despre orizontul local pe care le-ai descoperit prin analizarea acestor hărți.

A. Relieful

Îmi amintesc

Locul în care trăim și pe care îl numim orizontul local are anumite forme de relief, prin care se aseamănă sau se deosebește de alte locuri mai apropiate sau mai îndepărtate.

Descopăr

1. Citește enunțul de mai jos și descoperă termenii care denumesc principalele forme de relief existente pe suprafața Pământului.

„La vest, văd dealuri domoale care se pierd treptat în lanurile de grâu ce îmbracă câmpia, iar la est, departe în zare, zăresc niște munți, ale căror creste se înalță mândre în văzduh.“

2. Imaginile 1, 2 și 3 prezintă formele de relief descrise în enunțurile de mai jos. Privește imaginile și citește enunțurile. Realizează corespondența dintre fiecare imagine și descrierea sa. Numește forma de relief prezentată în fiecare imagine.

a. Are o înfățișare aproape netedă și înălțimi mici, care nu depășesc 300 de metri.

b. Prezintă pante mai domoale, culmi rotunjite și înălțimi cuprinse între 300 și 1 000 de metri.

c. Au pante abrupte, creste ascuțite și vârfuri semețe, iar ca înălțime, depășesc 1 000 de metri.

Vocabular

+ **versant (coastă)** – suprafață înclinată, prezentă pe părțile laterale ale unui deal sau ale unui munte. Înclinarea (panta) versanților este diferită, fiind mai mică la dealuri și mai mare la munți, care au versanți abrupti.

+ **culme** – partea cea mai de sus, prelungă și ușor înclinată, a unui munte sau a unui deal.

+ **creastă** – partea cea mai de sus, prelungă, ascuțită și cu înclinări mari, a unui munte.

+ **altitudine** – înălțime a reliefului într-un anumit loc.

+ Rețin

Toate denivelările suprafeței Pământului, cu aspect de ridicături și adâncituri, formează **relieful**.

Principalele forme de relief, în ordinea descrescătoare a altitudinilor, sunt: **munții, dealurile și podișurile, câmpiile**.

Munții au versanți abrupti și culmi cu vârfuri ascuțite.

Dealurile au culmile domoale. Dealurile care au culmile mai late și netede se numesc **podișuri**.

Câmpiile sunt joase și netede. Pe hărți, câmpiile se reprezintă întotdeauna prin culoarea verde (cu cât câmpia este mai joasă, cu atât culoarea verde este mai închisă); dealurile și podișurile se reprezintă pe hărți cu galben, iar munții, cu maro. Cu cât înălțimea dealurilor sau a munților este mai mare, cu atât culoarea de pe hartă este mai închisă.

Aplic

1. Citește enunțurile următoare și completează-le cu termenii corespunzători din caseta de mai jos:
 - a. Formele de relief asemănătoare ca altitudini, dar cu înfățișare diferită, sunt dealurile și
 - b. Cele mai joase și netede forme de relief sunt
 - c. Au altitudinile cele mai mari și culmi cu vârfuri ascuțite formele de relief cunoscute sub numele de
2. Discută cu colegii de clasă și prezentați caracteristicile reliefului pe care le-ați observat în orizontul local, legate de forma/formele de relief, aspect, înălțime.
3. Stabiliți, cu ajutorul învățătoarei/învățătorului, cum influențează relieful, prin caracteristicile sale, viața oamenilor.

- munți
- dealuri
- podișuri
- câmpii

B. Hidrografia

▶ Îmi amintesc

- Ce este apa? Sub ce stări de agregare se găsește apa în natură?
- Descrie cu ajutorul imaginii alăturate circuitul apei în natură.
- Ce surse de apă se întâlnesc pe suprafața Pământului?

Descopăr

1. Apa de la suprafața Pământului este atât **curgătoare**, cât și **stătătoare**. Citește ghicitorile din casetele alăturate și identifică ce fel de apă este descrisă în fiecare dintre acestea.
2. În textul de mai jos sunt prezentate apele curgătoare existente la suprafața Pământului: **pâraie**, **râuri**, **fluvii**. Citește textul, completând fiecare enunț cu termenul corect dintre cei aflați între paranteze. Scrie pe caiet ce înseamnă fiecare apă curgătoare.

„Pârâul este cea mai ... (*mare, mică*) apă curgătoare. Pârâiele nu sunt prea (*adânci, înalte*) și pot fi trecute cu piciorul. Din apele mai multor pâraie se formează un ... (*lac, râu*), care curge printr-o vale și se varsă într-un râu mai mare, într-un fluviu, într-un lac, într-o mare sau într-un ocean. În drumul lor, ... (*bălțile, râurile*) se unesc și formează apa curgătoare cu lățimea și adâncimea cea mai mare, numită fluviu. Fluviul se ... (*evaporă, varsă*) într-o mare sau într-un ocean.“
3. La suprafața Pământului se găsesc și ape stătătoare, adică **mlaștini**, **bălți** și **lacuri**. Copiază pe caiet textul următor și completează spațiile punctate cu apa stătătoare corespunzătoare:

„Prin adunarea apei din ploii, din topirea zăpezii sau din revărsarea râurilor în micile adâncituri de la suprafața Pământului se formează o Când seacă, apa unei bălți poate forma o ... , care este o porțiune de pământ îmbibată cu multă apă. Cea mai adâncă și mai întinsă apă stătătoare, care se formează prin adunarea unei cantități mari de apă într-o adâncitură de pe suprafața Pământului, se numește“

„La izvoare-i firicel,
Care crește voinicel.
Mereu curge el la vale
Și adună ape-n cale.“

„Într-o adâncitură eu m-am format,
Când multă apă s-a adunat,
Ba din ploii, ba din izvoare,
Așa am crescut eu mare.“

Vocabular

izvor – locul în care un firicel de apă iese la suprafața Pământului și curge; locul de obârșie a unei ape curgătoare.

Există și izvoare minerale ale căror

Rețin

Apele curgătoare sunt apele care se scurg pe pantele munților și ale dealurilor și străbat câmpiile. Sunt reprezentate de **pâraie, râuri și fluvii**. Elementele unei ape curgătoare sunt: **izvorul, cursul** (între izvor și vărsare) și **gura de vărsare**. Fluviile au cele mai lungi cursuri și transportă cea mai mare cantitate de apă.

Pe suprafața Pământului se întâlnesc și ape care nu curg. Ele se numesc **ape stătătoare** și s-au format prin adunarea apei provenite din ploi, din topirea zăpezilor sau din revărsarea râurilor, în adânciturile existente pe suprafața Pământului. Apele stătătoare sunt **mlaștina, balta și lacul**.

Pe hărți, apele curgătoare sunt reprezentate prin linii albastre, iar apele stătătoare, printr-o pată de aceeași culoare.

Toate apele care se găsesc într-un anumit spațiu alcătuiesc **hidrografia** aceluia spațiu.

Aplic

1. Privește imaginile alăturate și alege titlul potrivit pentru fiecare imagine: **Lacul Capra, Pârâul Lazu, Râul Olt**.
Din ce categorie de ape fac parte cele prezentate în imagini? Argumentează răspunsurile.
2. Ce fel de ape ai observat în timpul drumețiilor făcute în orizontul tău local? Numește aceste ape și identifică-le pe harta județului în care este situată localitatea în care trăiești. Ce importanță au?
3. Discută cu colega/colegul de bancă și realizați o listă cu cinci activități ale oamenilor care pun în pericol calitatea apelor din orizontul local.

C. Vegetația

Îmi amintesc

- Amintește-ți ce ai învățat la științe ale naturii despre plante.
- Ce sunt mediile de viață? Exemplifică.

Descopăr

1. Identifică în textele următoare formele de relief și plantele specifice. Scrie-le pe caiet.
 - a. „Pe culmea dealului se-nalță falnic stejarul, la umbra căruia se odihnește uneori un iepure obosit. Este frate cu teiul, arțarul sau frasinul și împreună formează pădurile de foioase care îmbracă dealurile mai puțin semețe.“
 - b. „Pe câmpie, printre ierburile scunde Mai apar, ca niște pete, Frumoase flori mici, dar cochete.“
 - c. „Urcând pe munte, îți iese în cale pădurea de conifere, cu arborii ei zvelți și drepti. Toți au frunzele ca niște ace.“

2. Realizează corespondența dintre textele **a**, **b** și **c** și imaginile de mai jos.

Rețin

Vegetația este reprezentată de toate **plantele** care cresc spontan într-un spațiu și este formată din **arbori**, **arbuști** și **ierburi**.

Animalele sălbatice care trăiesc într-un anumit loc formează **fauna** spațiului respectiv. Speciile de vegetație și de faună dintr-un anumit loc sunt în strânsă legătură cu forma de relief din acel loc, deoarece factorii de mediu (temperatura aerului, precipitațiile, solurile) variază în funcție de înălțime. Multe specii de plante și de animale sunt folosite de omul și de aceea noi trebuie să le ocrotim.

Vocabular

 arbut – plantă lemnoasă mai mică decât arborele.

 sol – stratul de la suprafața Pământului în care plantele își înfig rădăcina și de unde își iau apa cu substanțele hrănitoare.

 specie – grup de plante sau animale cu trăsături și însușiri comune.

Aplic

1. Discută cu colegii și numește alte plante specifice pădurilor de conifere și pădurilor de foioase.
2. Dați exemple de plante și de animale pe care le-ați observat în timpul excursiilor în orizontul local.

Explic

Explică următoarea afirmație: „Pădurea trebuie ocrotită deoarece reprezintă o casă naturală pentru plante și animale și o bogăție imensă pentru oameni“.

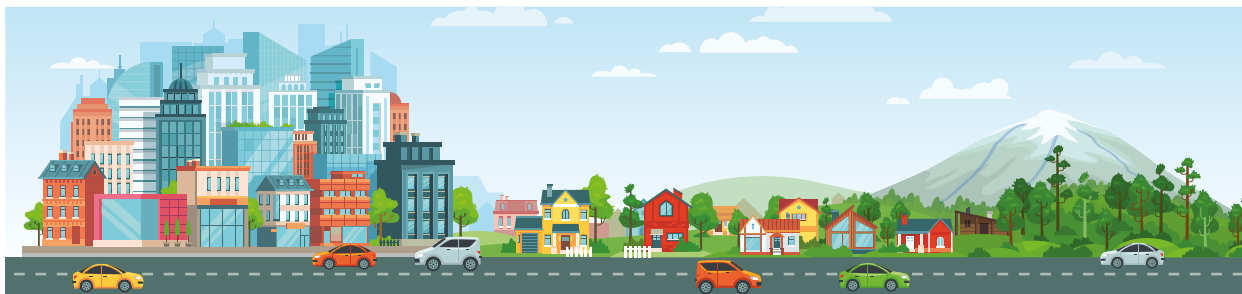
Proiect

- A. Completează o **fișă de observare a orizontului local**, folosind observațiile făcute în timpul excursiilor, care să cuprindă:
 - forma de relief predominantă și trăsăturile sale privind înfățișarea, înălțimea aproximativă; notează cum a influențat această formă de relief așezarea și dezvoltarea localității natale. Identifică această formă de relief pe harta fizică a regiunii în care este situată localitatea natală și precizează denumirea ei și semnul convențional cu care este marcată;
 - apele curgătoare și lacurile din regiune;
 - vegetația și animalele sălbatice specifice.
- B. Caută informații legate de plantele și de animalele din orizontul local care sunt ocrotite prin lege sau care au dispărut. Informează-te și din alte surse (reviste de cultură generală, enciclopedii ilustrate, mass-media, internet) dacă în orizontul local există arii naturale protejate. Prezintă colegilor informațiile pe care le-ai adunat.

Observ

Privește imaginea de mai jos, care ilustrează o parte din orizontul local al Mihaelei. Stabilește care dintre enunțurile următoare este adevărat. Argumentează răspunsul.

1. Orizontul local prezintă anumite caracteristici naturale proprii, ușor de observat, legate de aspectul reliefului, de hidrografie (râuri și lacuri) și de vegetație.
2. Pe lângă caracteristicile naturale proprii, orizontul local prezintă și anumite caracteristici legate de oamenii și de așezările în care ei trăiesc, de activitățile pe care aceștia le desfășoară.

Descopăr

1. Citește enunțurile următoare și scrie pe caiet ce înseamnă o așezare omenească și cine formează populația unei așezări.
 - a. Marele geograf român Simion Mehedinți spune despre așezările omenești că reprezintă „grupări de locuințe [...] și de oameni care își desfășoară activitatea pe un anumit teritoriu...“.
 - b. Toți oamenii care locuiesc într-o așezare formează populația acelei așezări.
2. Să presupunem că imaginile de mai jos prezintă oamenii care trăiesc în două așezări, numite **A** și **B**. Privește aceste imagini și apoi identifică, din lista următoare, termenii ce denumesc caracteristicile prin care locuitorii unei așezări se deosebesc de locuitorii altei așezări.
 Lista de termeni: *culoarea ochilor, greutate, îmbrăcăminte, înălțime, lungimea părului, ocupații, sex (feminin, masculin), ten, vârstă.*

Locuitorii așezării A

Locuitorii așezării B

Rețin

Totalitatea oamenilor care trăiesc într-o așezare omenească formează **populația** localității respective. Populația unei așezări se deosebește de populația altei așezări în funcție de: vârstă (copii, persoane adulte, vârstnici), sex (persoane de sex feminin și persoane de sex masculin), naționalitate (de exemplu români, maghiari, romi etc.), mediul de viață (tipul de așezare: sat sau oraș), ocupații.

Aplic

Populația unei așezări este formată din persoane de sex masculin și din persoane de sex feminin. În tabelul de mai jos sunt date referitoare la populația din două așezări: Aiud și Bistra.

1. Citește datele din tabel.

Cu cât este mai mare numărul de persoane de sex masculin față de numărul de persoane de sex feminin din Aiud?

2. Calculează populația totală din Bistra.

Numele așezării	Numărul total de persoane (populația totală)	Numărul persoanelor de sex masculin	Numărul persoanelor de sex feminin
Aiud	29 113	14 591	14 522
Bistra	?	2 902	2 737

Descopăr

1. Imaginile de mai jos prezintă aspecte din diferite așezări omenești. Privește cu atenție fiecare imagine. Aceste imagini se pot grupa în perechi.

Alege perechile corecte: • a cu b și c cu d; • a cu c și b cu d; • a cu d și b cu c.

Explică răspunsul dat.

Activitate în grup

Fiecare elev adună informații de la toți membrii familiei (părinți, frați, bunici, rude apropiate) legate de vârstă și de ocupație și completează un tabel asemănător:

Nume și prenume	Vârsta	Ocupația
...

a. Grupează persoanele, după vârstă (între 0 și 19 ani; între 20 și 65 de ani; peste 65 de ani) și după ocupație (elevi, persoane care lucrează, pensionari).

b. Adunați toate datele obținute și completați în ora următoare de geografie, pe tablă, un tabel cu numărul total de persoane pentru fiecare grupă de vârstă și după ocupații.

c. Comparați datele din tabel.

Care grupă de vârstă este mai numeroasă? Există vreo legătură între mărimea grupelor de vârstă și mărimea grupelor după ocupații?

Explicați împreună cu învățătoarea/învățătorul această legătură.

2. Care imagini sunt asemănătoare cu așezarea în care trăiești? De ce?

3. Citește textul de mai jos și identifică termenii care indică așezarea descrisă:

„Ascuns între două dealuri și înconjurat de o pădure deasă, se întinde satul în care locuiesc bunicii mei. Este o așezare rurală mică, cu vreo 300 de locuitori, toți oameni harnici care, de la primul freamăt al primăverii până la prima ninsoare, lucrează pe ogorul situat la marginea satului.“

a. Cu care imagini asociezi descrierea din text?

b. Câți oameni formează populația acestei așezări?

c. Cu ce se ocupă locuitorii acestei așezări?

▶ Rețin

Așezările omenești sunt de două feluri: **rurale** și **urbane**. Așezările rurale sunt reprezentate de **sate** și așezările urbane de **orașe**.

Satele au o populație mai puțin numeroasă. Locuitorii satelor au pe lângă casa în care locuiesc o grădină, o curte cu adăposturi pentru animale, formând împreună gospodăria. În centrul satului se găsesc, de obicei, clădirile cele mai importante: școala, biserica, Primăria, cabinetul medical ș.a. O mare parte din suprafața satului este ocupată de terenurile pe care oamenii cultivă diferite plante sau de livezi, pășuni și păduri. Locuitorii satului se ocupă mai ales cu **cultivarea plantelor** și cu **creșterea animalelor**.

În orașe, populația este mai numeroasă. Aici se află multe străzi, case și blocuri în care locuiesc oamenii și multe clădiri în care ei muncesc: fabrici, uzine, magazine, muzee, teatre, instituții de învățământ, instituții medicale etc. Locuitorii orașelor desfășoară activități de natură **industrială, comercială, culturală, educativă, sportivă, medicală** ș.a.

Așezările omenești pot fi reprezentate pe hărți prin următoarele **semne convenționale**:

Aplic

1. Reformulează enunțurile următoare astfel încât să devină adevărate.
 - a. Față de orașe, satele au mai mulți locuitori.
 - b. Toate orașele și satele au același număr de locuitori.
 - c. Principalele ocupații ale locuitorilor orașelor sunt creșterea animalelor și cultivarea plantelor.
 - d. Așezările omenești sunt răspândite mai ales în regiunile de munte.
2. Casetele de mai jos prezintă caracteristici ale celor două tipuri de așezări omenești. Scrie pe caiet asocierile corecte dintre caracteristici și tipul de așezare, după *modelul*: 1 – A, 2 – B etc.

1

Sunt așezări cu o populație mai numeroasă.

3

Sunt așezări cu o populație mai puțin numeroasă.

5

Oamenii se ocupă mai ales cu cultivarea plantelor și creșterea animalelor.

2

Oamenii trăiesc în gospodării alcătuite din case înconjurate de grajduri, hambare, grădini, livezi.

4

Oamenii locuiesc în blocuri sau în case.

6

Oamenii lucrează în întreprinderi, fabrici, pe șantiere de construcții, în comerț, transporturi etc.

A – oraș

B – sat

3. Copiază pe caiet textul de mai jos, apoi completează spațiile libere cu informațiile corecte:

Așezările omenești sunt teritoriile în care ... locuiesc și muncesc. Locuitorii unei așezări formează ... acelei așezări. Așezările diferă după înfățișare, întindere, populație și ... oamenilor. Se deosebesc două tipuri de așezări omenești: rurale, adică ... și ... , adică orașele.

4. a. În ce fel de localitate trăiești? Precizează, cu aproximație, câți locuitori are.
- b. Descrie satul în care locuiești tu sau în care locuiesc bunicii tăi, precizând cum sunt așezate gospodăriile, ce plante se cultivă în împrejurimile satului, ce animale cresc oamenii din sat.
- c. În orașul tău sau în orașul situat în apropierea localității în care trăiești predomină blocurile sau casele? Numește cele mai importante clădiri și locurile din oraș prin care îți place să te plimbi. Cu ce se ocupă oamenii pe care îi cunoști?

Orașul Slatina și râul Olt

Sat situat pe valea râului Bistrița

5. Localizează pe harta orizontului local așezările omenești. Citește denumirea localităților și numește tipul de așezare (sat sau oraș). Scrie pe caiet, în coloane separate, numele orașelor și ale sateelor identificate în orizontul local. Care tip de așezări cuprinde un număr mai mare de localități?
6. Așezările omenești nu au apărut toate în același timp. Folosind cunoștințele dobândite la istorie, precizează în ce perioadă au apărut primele așezări omenești. Dă exemple de tradiții și de obiceiuri din orizontul local. Dă exemple de mănăstiri, monumente istorice și alte obiective reprezentative din orizontul local.

Explic

Explică de ce:

1. așezările sunt răspândite în toate formele de relief, dar mai ales în regiunile de câmpie și de deal;
2. majoritatea așezărilor sunt situate în apropierea unor ape curgătoare sau stătătoare, așa cum poți observa în imaginile de mai sus;
3. ocupațiile oamenilor diferă în funcție de tipul de așezare.

Activitate în perechi

Împreună cu colega/colagul de bancă formulează propoziții cu cuvintele din casetă. Scrieți propozițiile pe caiet. Ce fel de așezare omenească poate fi descrisă cu aceste cuvinte?

aglomerație, blocuri, fabrici, peste 15 000 de locuitori, magazine, mașini, muzee, parcuri, străzi largi

Portofoliu

- A. Completează o fișă de observare a orizontului local, folosind observațiile făcute în timpul excursiilor și informațiile obținute prin studiul personal, cu următoarele caracteristici:
- numele așezărilor urbane și rurale;
 - aspecte privind vechimea așezărilor;
 - aspecte legate de întindere, înfățișare, clădiri existente etc.;
 - informații privind populația, tradițiile, obiceiurile specifice;
 - principalele activități ale oamenilor.

- B. Caută informații (în presa locală, la bibliotecă, pe internet) legate de numărul de locuitori din localitatea în care trăiești și de principalele ocupații ale oamenilor. Prezintă colegilor aceste informații.

Pentru a afla mai multe detalii despre portofoliu, vezi pagina 70.

Mă bucur să ne revedem. Împreună am descoperit că dincolo de orizontul apropiat se întinde **orizontul local**. Nu uita de *portofoliu*. El reprezintă *cartea noastră de vizită*, adică este:

- colecția noastră de materiale și de informații geografice;
- dovada performanțelor noastre școlare;
- dovada faptului că am dobândit noi cunoștințe și abilități, care ne vor ajuta să devenim persoane deosebite, cu o atitudine civică privind cunoașterea, conservarea și protecția mediului, cu respect pentru diversitatea naturală și umană.

Ai grijă! Grupează materialele și ordonează-le pe teme, în funcție de lecțiile parcurse.

Ai realizat posterul *Orizontul apropiat*? Felicitări! Deja ai primul material în *portofoliu*. Nu uita *fișele de observare* a orizontului local. Informează-te și colecționează cât mai multe materiale.

Avem deja materiale prețioase adunate la portofoliu, iar doamna învățătoare/domnul învățător ne observă sistematic activitatea și comportamentul și permanent ne încurajează să descoperim frumoasa lume în care trăim.

Recapitulare

1. Copiază pe caiet enunțurile de mai jos. Privește cu atenție imaginea și scrie în dreptul fiecărui enunț litera A, dacă propoziția este adevărată, sau litera F, dacă propoziția este falsă.
 - a. Punctul 2 este situat la sud de parc.
 - b. La nord-vest de punctul 2 se află punctul 3.
 - c. Cel mai nordic punct este marcat cu cifra 1.
 - d. Parcul se află la vest de punctul 3.
2. Copiază pe caiet enunțurile și completează spațiile libere cu informațiile corespunzătoare:

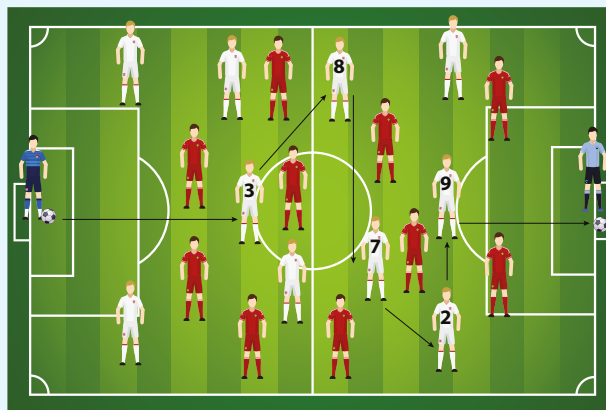

„Cele mai înalte forme de relief sunt ... , pe care îi recunoaștem pe hartă după culoarea Spre deosebire de munți, formele de relief numite ... au culmile mai domoale și mai rotunjite. Aceste forme de relief sunt marcate pe hartă prin culoarea Cu verde sunt marcate, pe hartă, formele de relief numite Acestea sunt netede și au cele mai mici Cele mai multe ape ... izvorăsc din munți. Pe hartă sunt marcate cu linii de culoare Cu această culoare sunt marcate și ... , care sunt ape stătătoare.“

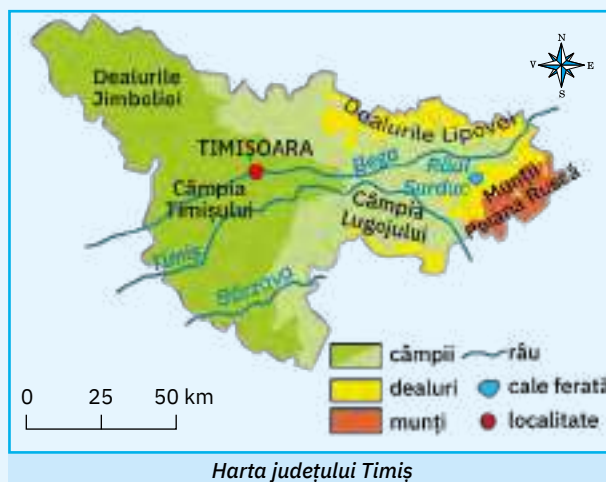
3. Reformulează enunțurile astfel încât să devină adevărate.
 - a. La câmpie se întâlnesc păduri de conifere.
 - b. Pădurile de foioase sunt formate din arbori cu frunzele ca niște ace.
 - c. În pădurile de foioase cresc brazi, molizi și trăiesc animale precum ursul și jderul.
 - d. Munții sunt acoperiți de ierburi scunde și plante cu flori precum macul, mușetelul, albastrelele.
4. Descrie orizontul local, precizând caracteristicile observabile naturale și pe cele legate de populație, așezări și activități ale oamenilor. Folosește pentru descriere și *fișele de observare din portofoliu*.

1. Astăzi ești jurnalist sportiv și vei comenta partida de fotbal dintre echipa băieților din clasa a IV-a A (jucătorii în alb) și echipa băieților din clasa a IV-a B (jucătorii în roșu). Copiază pe caiet textul următor și completează cu informațiile corecte spațiile punctate.

„Portarul echipei albe, aflat în partea de vest a terenului, pasează mingea pe direcția V-E. Mingea ajunge la jucătorul cu numărul 3, care o direcționează spre jucătorul cu numărul 8, aflat în partea de N Jucătorul cu numărul 8 este flancat la SE și la ... de doi adversari, dar reușește să paseze mingea la colegul său cu numărul 7, aflat la Acesta îndreaptă mingea spre ... E, la jucătorul cu numărul 2, care îi pasează colegului său cu numărul 9, aflat în direcția Jucătorul cu numărul 9 șutează puternic spre poarta adversarilor aflată în partea de ... și GOOOL.“

2. Privește cu atenție harta alăturată. În mod intenționat, în hartă au fost strecurate trei elemente greșite. Identifică aceste elemente și notează-le pe caiet.
3. Selectează din lista de mai jos acei termeni care fac referire la relieful și la hidrografia unui anumit spațiu. Scrie pe caiet termenii grupați pe două coloane: relief, hidrografie.

Lista de termeni: *adâncime, apus, bălți, brazi, culme, curs, înălțime, rădăcini, vârf, zare.*

Atenție! Lista cuprinde și alți termeni, care nu au legătură cu relieful și cu hidrografia.

GRILĂ DE AUTOEVALUARE

Calificativ	1	2	3
Foarte bine	5-6 răspunsuri corecte	3 răspunsuri corecte	5-6 răspunsuri corecte
Bine	3-4 răspunsuri corecte	două răspunsuri corecte	3-4 răspunsuri corecte
Suficient	două răspunsuri corecte	un răspuns corect	două răspunsuri corecte

Fișă de observare sistematică. „EU ÎN OGLINDĂ!“ Cum sunt eu la orele de geografie?

Citește cu atenție trăsăturile de mai jos. Bifează cu X caseta cu varianta de răspuns care consideri că te reprezintă.

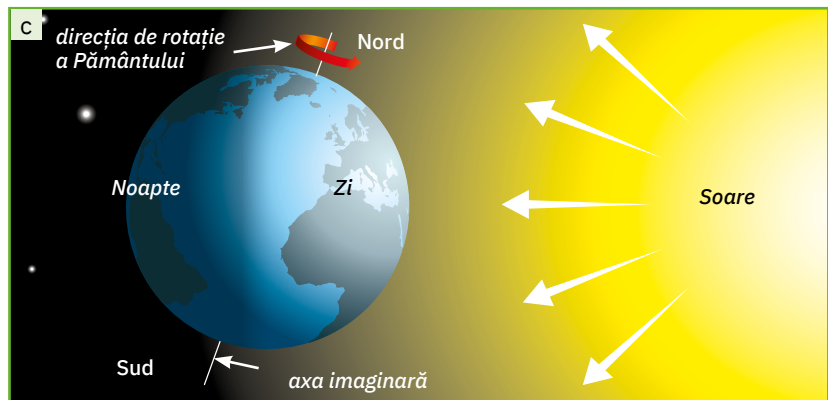
Cum sunt eu?	Foarte puțin	Puțin	Așa și așa	Mult	Foarte mult
Harnic					
Invidios					
Ordonat					
Sincer					
Responsabil					

Îmi amintesc

Pământul, planeta noastră, se rotește atât în jurul propriei axe, cât și în jurul Soarelui. Noi nu simțim aceste mișcări pentru că ne aflăm pe Pământ și ne rotim odată cu acesta, dar observăm mișcarea aparentă a Soarelui pe cer în cursul unei zile și toate schimbările care se produc în jurul nostru pe parcursul unui an.

Observ

1. Analizează imaginile a și b. Care imagine ilustrează momentul numit zi? Argumentează răspunsul. Ce schimbări aduce în activitatea oamenilor ciclul zi-noapte? Dar în viața plantelor și a animalelor?
2. Analizează imaginea c. Ce ilustrează această imagine? De ce după zi vine noaptea?

Mișcarea Pământului în jurul propriei axe

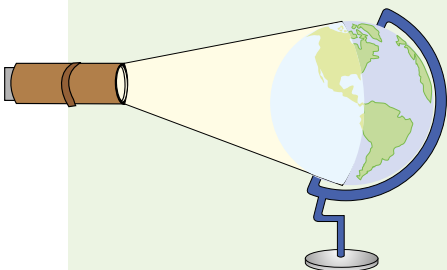
Vocabular

axă/axa Pământului – linie dreaptă imaginară în jurul căreia un corp/ Pământul realizează o mișcare de rotație.

Activitate în grup

Materiale necesare: un glob pământesc (magnetă), o lanternă.

Trageți draperiile, astfel încât să fie întuneric în clasă. Rotiți ușor globul în fața lanternei aprinse. Ce observați? Cum se formează ziua și noaptea?

Reșin

Pământul se rotește **în jurul axei sale** de la vest la est.

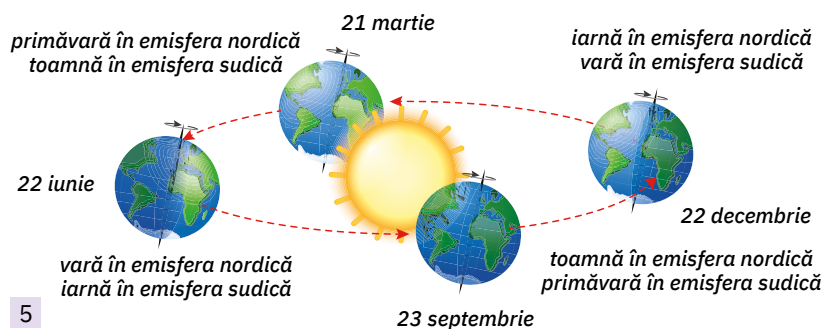
Partea Pământului îndreptată spre Soare este luminată, aici fiind **zi** și temperaturi mai mari. În partea opusă este întuneric, acolo fiind **noapte** și temperaturi mai scăzute.

Ciclul zi-noapte are o durată totală de **24 de ore**, adică durata unei rotații complete a Pământului în jurul axei sale.

Aplic

1. Numește două modificări din realitatea înconjurătoare determinate de mișcarea Pământului în jurul axei sale.
2. Într-o noapte, Andra a visat că Pământul s-a oprit din mișcarea în jurul axei sale. De ce s-a trezit foarte speriată? Ce s-ar întâmpla dacă visul ei ar deveni realitate?

Descopăr

Mișcarea Pământului în jurul Soarelui

1. Privește imaginile 1, 2, 3 și 4. Ce anotimp este ilustrat în fiecare dintre cele patru imagini? Cunoscând faptul că anotimpurile se repetă în fiecare an în aceeași ordine, stabilește ordinea corectă a imaginilor.
2. Analizează imaginea 5. Ce ilustrează această imagine? Ce momente marchează trecerea de la un anotimp la altul?
3. Descrieți fiecare anotimp, făcând referire atât la durata zilelor și a nopților, cât și la schimbările de temperatură.

Investigație: Omul are grijă de mediul său de viață?

Imaginile de mai jos ilustrează faptul că unele acțiuni ale oamenilor determină schimbări negative în realitatea înconjurătoare.

Observă în jurul tău, discută cu părinții, cercetează, informează-te din diferite surse (din hărți ale orizontului local, la Primăria localității, în mass-media locale, pe internet) și realizează o listă cu modificări produse de activitățile oamenilor în orizontul local. Prezintă colegilor aceste informații și discutați în clasă despre influența negativă a omului asupra mediului natural.

Pentru a afla mai multe detalii despre cum se realizează o investigație, vezi pagina 70.

▶ Rețin

În același timp cu mișcarea în jurul propriei sale axe, Pământul se rotește și în jurul Soarelui. O rotație completă a Pământului în jurul Soarelui se produce într-un an. În timpul mișcării și având axa înclinată, Pământul își schimbă mereu poziția față de Soare și nu primește peste tot aceleași cantități de lumină și de căldură. Ca urmare, într-o zonă extinsă de pe suprafața Pământului (în care se află și țara noastră) se formează cele **patru anotimpuri**.

Trecerea de la un anotimp la altul este marcată de patru momente importante: *echinocțiul de primăvară* (21 martie) și *echinocțiul de toamnă* (23 septembrie), când ziua este egală cu noaptea, *solstițiul de vară* (22 iunie), când, în jumătatea nordică a Pământului (unde ne aflăm și noi), este ziua cea mai lungă, și *solstițiul de iarnă* (22 decembrie), când, tot în jumătatea nordică, este noaptea cea mai lungă.

Aplic

Numește două modificări din realitatea înconjurătoare determinate de mișcarea Pământului în jurul Soarelui.

Îmi amintesc

Pentru a-și organiza viața și activitățile, oamenii s-au folosit de *schimbările naturale* care se repetă la aceleași intervale de timp: *ciclul zi-noapte*, cu trecerea regulată de la lumină la întuneric, și *anotimpurile*, care se repetă la aceleași intervale de timp și produc modificări ușor de sesizat.

Observând că aceste modificări se produc cu regularitate, oamenii le-au folosit pentru *măsurarea și împărțirea timpului*.

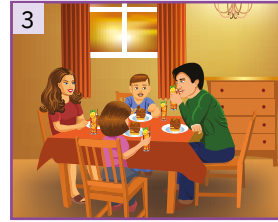
Observ

Privește imaginile alăturate care îl prezintă pe Ionuț în patru ipostaze diferite.

- Citește orele indicate de ceasurile din imagini.
- Ordonează imaginile:
 - după oră, pornind de la imaginea 1;
 - după ziua săptămânii, pornind de la imaginea 3.

Joi

Marți

Luni

Duminică

Descopăr

- Transcrie pe caiet textele alăturate și subliniază momentele de timp la care se face referire în dialog.
- În această mulțime de litere sunt ascunse șapte cuvinte. Descoperă-le și notează-le pe caiet. Ce reprezintă ele?

Nouă frați am fost la două,
La petrecerea din tei.
Ciripit-am pân' la trei.
După care, pe la șase,
Doar noi două am plecat,
Că la nouă s-a-nserat.

La patru eu te-am căutat!
Și-am ciripit neîncetat,
Ca să mergem jos la vale,
Noi, cei patru bobocei,
La cules de niște mei,
Căci cămărilor sunt goale.

Rețin

- O zi (adică un ciclu zi-noapte) are durata unei rotații complete a Pământului în jurul axei sale. **Ziua** are 24 de ore.
- O **săptămână** are 7 zile. Ordinea zilelor săptămânii este întotdeauna aceeași. Într-o **lună** sunt 4 săptămâni întregi, plus două sau trei zile.
- 12 luni formează un **an**. Anul este timpul necesar Pământului pentru a face o rotație completă în jurul Soarelui. Aceasta se produce în 365 de zile și 6 ore. Anul are 365 de zile. Cele 6 ore se adună o dată la 4 ani și se formează o zi ($6 \times 4 = 24$ de ore), care se adaugă lunii februarie. Anul în care luna februarie are 29 de zile se numește *an bisect* și are 366 de zile.

D	V	I	N	E	R	I	J
U	Â	C	M	N	L	E	O
M	I	E	R	C	U	R	I
I	V	O	M	N	N	J	L
N	M	A	R	Ț	I	A	P
I	R	L	E	U	G	S	O
C	S	Â	M	B	Ă	T	Ă
Ă	I	D	T	R	B	E	M

Aplic

1. Ce oră este acum? În ce zi a săptămânii este notată în orar geografia? În ce zile și între ce ore ești la școală? Care sunt zilele săptămânii când nu vii la școală?

2. Calculează: a. $8 + (2 \times 2)$; b. $(90 - 20) : 10$; c. $(3 \times 6) - 14$.

Scrie în caiet fiecare rezultat. Precizează care număr reprezintă:

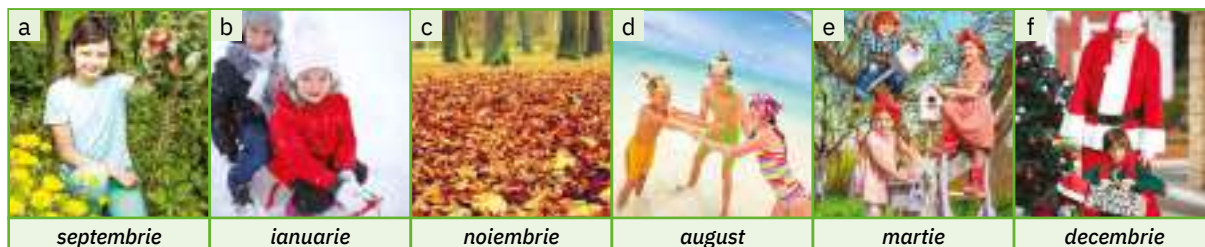
- câte zile sunt într-o săptămână;
- câte săptămâni sunt într-o lună;
- câte luni sunt într-un an.

Îmi amintesc

Ordinea lunilor anului rămâne mereu aceeași. Oamenii au observat că unele schimbări naturale se desfășoară periodic, numai în anumite luni. Ca urmare, au grupat lunile după durata zilelor și a nopților și după fenomenele naturale care se produc. Așa au apărut *anotimpurile*; ele corespund momentelor parcurse de Pământ în jurul Soarelui. Fiecare anotimp durează 3 luni.

Observ

Ordonează corespunzător imaginile de mai jos, astfel încât să respecte ordinea lunilor dintr-un an. Grupează lunile după anotimpul corespunzător. Ce luni lipsesc din fiecare anotimp?

Rețin

Pentru a-și putea organiza activitățile zilnice sau pe perioade mai lungi, oamenii au întocmit un sistem de împărțire a timpului în ani, luni și zile; acesta se numește **calendar**.

Aplic

Atenți la schimbările care au loc în jurul lor, oamenii au dat și alte denumiri lunilor anului (denumiri populare). Asociază numele fiecărei luni din coloana **A** cu denumirea sa populară din coloana **B**. Precizează ce schimbări care se produc în natură au determinat oamenii să denumească lunile astfel.

A	B
a. Ianuarie	1. Cireșar
b. Mai	2. Cuptor
c. Iunie	3. Florar
d. Iulie	4. Gerar

Proiect

Realizează o fișă pentru fiecare lună a anului școlar, în care să notezi evenimentele importante din viața ta de elev (de exemplu, zilele în care ai luat calificative maxime, în care activitatea ta a fost apreciată de învățătoare/învățător, în care ai făcut o faptă bună, în care ai participat la diferite concursuri etc.). La finalul anului școlar vei obține propriul tău calendar pe care îl atașezi la portofoliu.

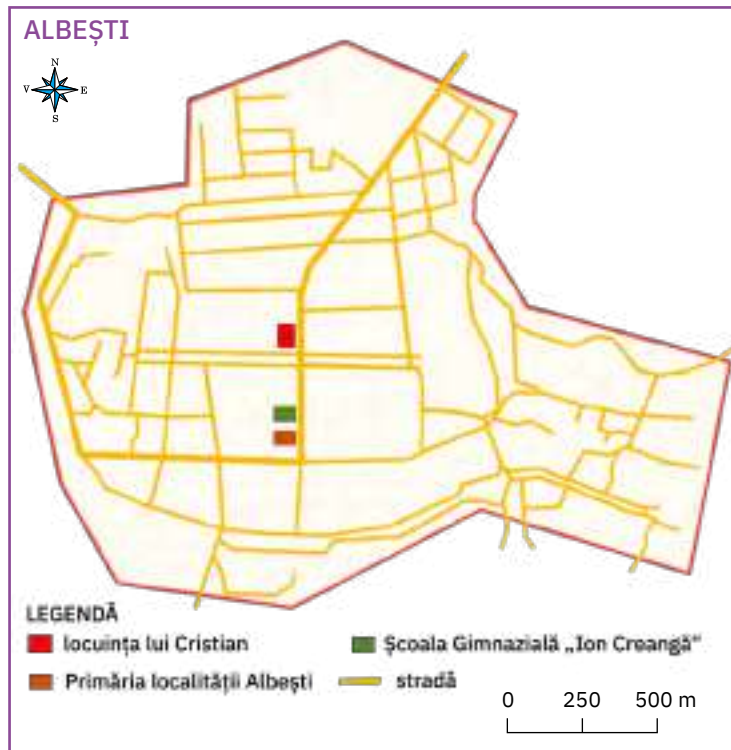
Descopăr

Alex a primit astăzi un e-mail de la prietenul său Cristian. Iată ce i-a scris Cristian:

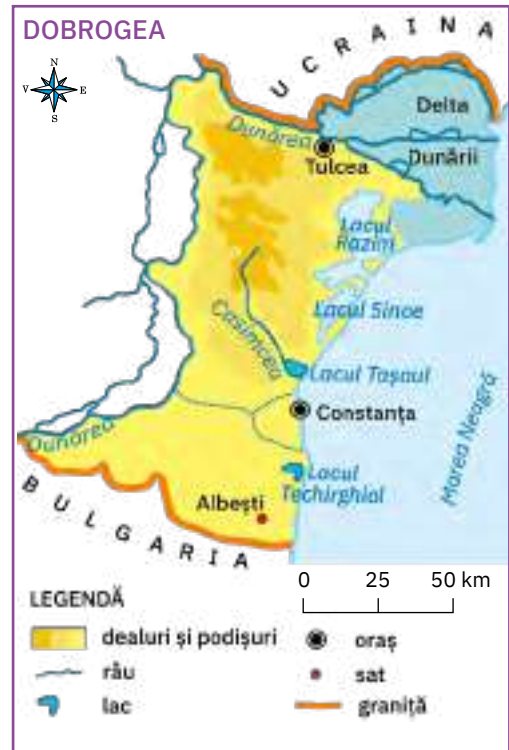
„Salut, Alex,

Așa cum ți-am promis, îți trimit două imagini, pentru a afla mai multe informații despre Albești, satul în care m-am născut, și Dobrogea, regiunea în care se află acesta.“

1. Cum se numește satul în care s-a născut Cristian?
2. Cum se numește regiunea în care se află acest sat?
3. Ce reprezintă imaginile de mai jos? Citește scara fiecărei reprezentări. Localizează pe harta regiunii satul lui Cristian. De ce apare doar sub forma unui punct?
4. Cum se numește școala unde învață Cristian? Pentru a ajunge de acasă la școală spre ce direcție se îndreaptă Cristian?
5. Ce forme de relief sunt în Dobrogea? În ce parte a regiunii este localizat Lacul Tașaul? Cum se numesc cele mai importante orașe din Dobrogea?

Planul localității natale

Harta regiunii înconjurătoare

Rețin

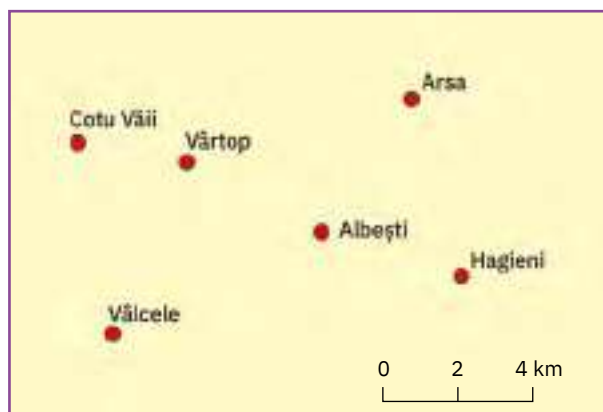
Localitatea în care te-ai născut este **localitatea natală**. Spațiul extins din jurul localității și al orizontului local este reprezentat de **regiunea** în care trăiești. Dincolo de această regiune se întind alte regiuni. Fiecare regiune are însușiri proprii legate de relief, ape, vegetație, așezări omenești, resurse naturale, caracteristici ce îi dau o înfățișare aparte și o deosebesc de alte regiuni.

Aplic

1. Cum se numește regiunea în care este situată localitatea ta natală? Ce forme de relief predomină? Numește două ape (râuri sau lacuri) din regiune. Numește cele mai importante orașe.
2. Compune și tu un e-mail adresat lui Alex în care să-i prezinți localitatea natală și regiunea înconjurătoare. Folosește-te de informațiile pe care ți le oferă planul localității și harta regiunii înconjurătoare.
3. Colegul de bancă a lui Cristian este Marcel. El s-a născut și trăiește în Arsa. În clasa lor sunt mai mulți elevi care s-au născut și locuiesc în alte localități. La ora de geografie, au întocmit harta alăturată și au numit-o *Harta localităților natale ale elevilor clasei a IV-a B*.
 - a. Identifică pe hartă localitățile natale ale colegilor lui Cristian. Cum se numește regiunea în care trăiesc elevii clasei a IV-a B?
 - b. Măsoară cu o riglă distanța dintre satele Albești și Arsa. Câți milimetri înseamnă, pe hartă, distanța în linie dreaptă dintre cele două localități? Câți kilometri sunt în realitate între Albești și Arsa?
4. De ce elevii nu au marcat pe hartă școala în care învață?

Vocabular

regiune – teritoriu mai întins, în care se află orizontul local. Regiunea are limite clare, iar elementele mediului (relieful, clima, apele, solurile, resursele naturale, populația, așezările) sunt relativ omogene, conferind regiunii respective un caracter distinct, diferit de cel al regiunilor vecine.

Explic

Alex are deja o colecție de imagini cu localitățile natale și regiunile în care trăiesc prietenii săi. Iată trei dintre aceste imagini.

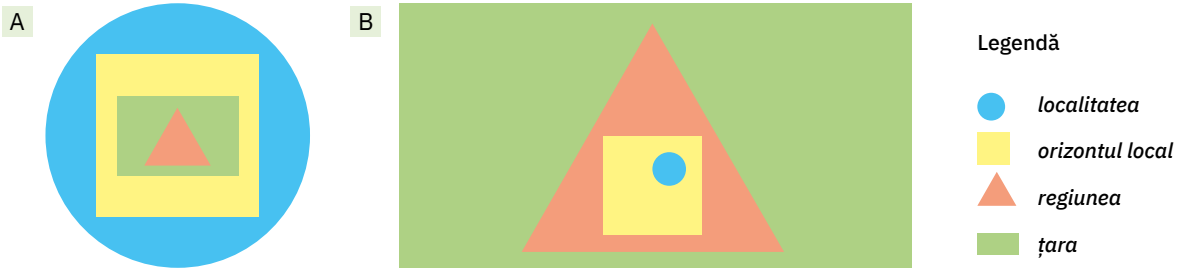

Caracterizează regiunile pe baza elementelor observabile în imagini. Explică diferențele dintre cele trei regiuni.

Observ

E-mailul a devenit mijlocul frecvent de comunicare între Alex și prietenii săi. Ca urmare, i-a răspuns lui Cristian, trimițându-i desenele de mai jos și următoarea întrebare: „Care desen exprimă corect spațiile înconjurătoare?”. Desenele sunt însoțite de o casetă care cuprinde simbolurile folosite de Alex pentru a reprezenta spațiile înconjurătoare.

Identifică în casetă figurile geometrice simbolice folosite și analizează cele două desene. Discută cu colegii și stabiliți cu ce literă este marcat desenul corect. Argumentați răspunsul.

Descopăr

- Cristian a identificat repede desenul corect și s-a grăbit să-i răspundă lui Alex. La e-mailul de răspuns a atașat cele două hărți de mai jos și i-a transmis următoarele informații: „Orizontul local în care se află localitatea mea natală este reprezentat de județul Constanța. Acest județ ocupă o mare parte din regiunea Dobrogea“.

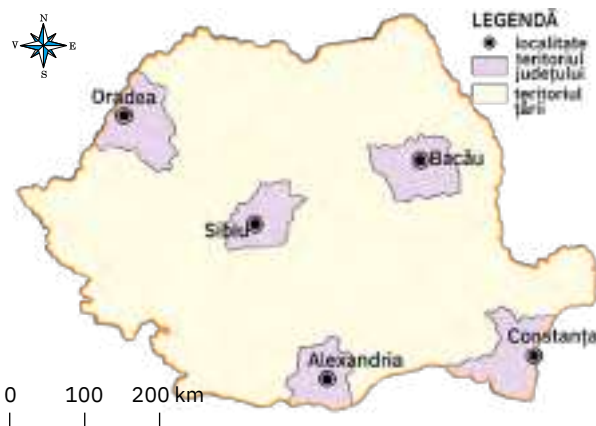
Analizează hărțile trimise de Cristian.

- Alege pentru fiecare hartă titlul potrivit: *Harta orașelor din regiune*, *Harta orașelor din Orizontul local*.
- Identifică asemănări și deosebiri între cele două hărți. În ce parte a regiunii Dobrogea se află județul Constanța, spațiul considerat de Cristian orizontul său local?

2. Localitățile natale ale lui Alex și ale prietenilor săi, inclusiv localitatea ta natală, precum și spațiile care reprezintă orizontul local împreună cu regiunile înconjurătoare fac parte din teritoriul României, țara noastră. Analizează imaginea alăturată care ilustrează teritoriul României.

- Alex s-a născut în Oradea. În ce parte a țării sunt situate localitatea natală și orizontul local al lui Alex? Dar Sibiu, localitatea natală a Mariei?
- În ce parte este situată regiunea în care trăiește Cristian față de regiunea în care se află Alexandria, localitatea în care s-a născut Bogdan?
- Oana s-a născut în orașul Bacău. În ce parte este situată regiunea ce o înconjoară față de regiunea în care trăiește Bogdan?

▶ Rețin

Localitatea natală și orizontul local fac parte dintr-o regiune. Aceasta este parte componentă a unui teritoriu numit țară, în care trăiesc oameni ce respectă aceleași reguli, numite legi. Țara noastră se numește România.

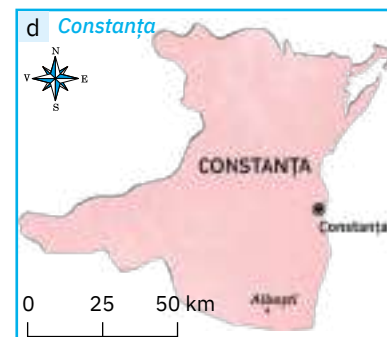
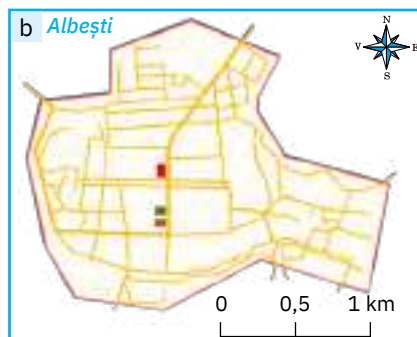
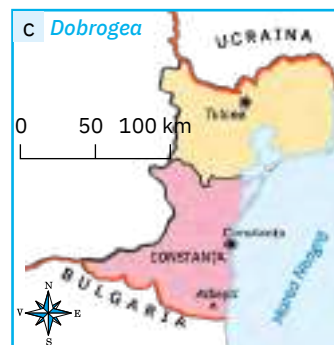
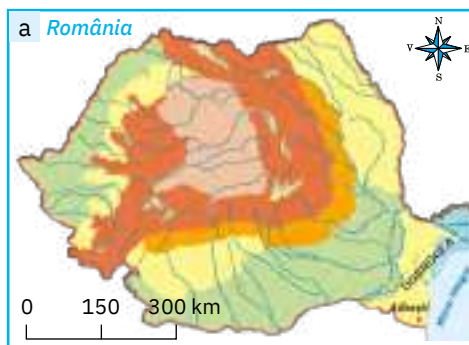
Reprezentarea pe hărți a unor spații din ce în ce mai mari se face prin micșorarea treptată a dimensiunilor, adică prin modificări succesive de scară.

Activitate în grup

Realizează împreună cu colegii tăi un colaj cu imagini, având titlul „De la localitatea natală la țara mea“. Imaginile trebuie să fie reprezentative pentru orizontul local, pentru regiunea în care acesta este situat și pentru țară. Expuneți colajul în clasă.

Aplic

- Ordonează imaginile alăturate astfel încât să ilustreze trecerea treptată de scară de la reprezentarea localității natale, la reprezentarea orizontului local, apoi a regiunii și a țării.
- Caută în atlasul geografic hărți pe care se află marcată localitatea ta natală. Compară aceste hărți din punct de vedere al suprafeței reprezentate și al scării. Notează pe caiet hărțile pe care suprafețele și elementele din realitate au fost micșorate de mai multe ori.

Proiect

Tema proiectului *NATURA ESTE PRIETENA MEA!*

Scopul proiectului Înțelegerea necesității de a trăi în armonie cu natura și de a proteja mediul.

Ce vei realiza? O minirevistă care să prezinte aspecte din realitatea înconjurătoare:

- schimbările care au loc în natură timp de o lună;
- acțiuni ale oamenilor prin care au produs modificarea elementelor naturale din cartierul tău, din localitatea natală și din regiunea înconjurătoare;
- o listă cu reguli care trebuie respectate pentru a evita distrugerea naturii înconjurătoare;
- fotografii, desene sau orice alte materiale care îți pun în valoare creativitatea și originalitatea și demonstrează relația ta de prietenie cu natura.

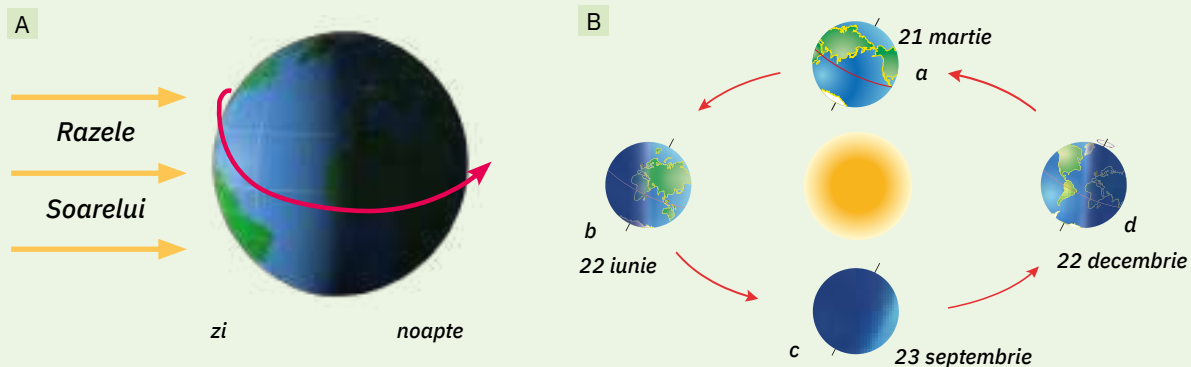
Cum vei lucra? Articolele din revistă au mai mulți autori. Formează cu colegii echipe de câte patru-cinci elevi și stabilești sarcini de lucru pentru fiecare autor. Fiecare echipă realizează propria revistă. Amenajați în clasă un spațiu numit „Natura este prietena mea” în care să expuneți revistele realizate.

Recapitulare

1. Imaginea **A** ilustrează mișcarea Pământului în jurul axei sale. Descrie această mișcare a Pământului, formulând propoziții cu termenii din lista de mai jos.

Lista de termeni: *24, axă, est, întuneric, lumină, noapte, oră, schimbare, temperatură, vest, zi.*

Indicație: termenii pot fi folosiți atât la singular, cât și la plural.

2. Desenul **B** prezintă schematic mișcarea Pământului în jurul Soarelui și cele patru momente importante ale acestei mișcări. Privește cu atenție desenul și precizează:

- numele anotimpului care începe în jumătatea nordică a Pământului, la fiecare dintre cele patru momente importante ale mișcării;
- o schimbare pe care ai observat-o în realitatea înconjurătoare, specifică fiecărui anotimp;
- cu ce litere sunt marcate momentele în care ziua este egală cu noaptea.

3. Copiază pe caiet enunțurile următoare. Scrie în dreptul fiecărui enunț litera A, dacă propoziția este adevărată, sau litera F, dacă propoziția este falsă.

- Regiunea înconjurătoare reprezintă spațiul extins din jurul localității natale.
- Localitatea natală reprezintă așezarea în care m-am născut.
- Fiecare regiune prezintă o serie de caracteristici proprii referitoare la relief, ape, vegetație, așezări, resurse naturale.

4. Precizează trei activități ale oamenilor în care sunt necesare hărțile.

Autoevaluare

1. Punctele **A** și **B** din imaginea 1 reprezintă localitățile în care se află copiii din imaginile 2 și 3. Termometrele marcate cu 4 și 5 indică temperaturile care se înregistrează în localitățile **A** și **B**.

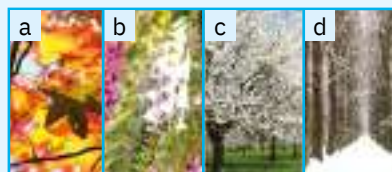

Scrie pe caiet varianta de răspuns care indică:

- a. durata mișcării Pământului sugerată de imaginea 1: • 24 de ore; • un an.
- b. asocierea corectă dintre localitățile marcate cu punctele **A** și **B** și imaginile 2 și 3:
 - **A** – 2 și **B** – 3; • **A** – 3 și **B** – 2.
- c. asocierea corectă dintre localitățile marcate cu punctele **A** și **B** și termometrele marcate cu 4 și 5:
 - **A** – 4 și **B** – 5; • **A** – 5 și **B** – 4.

2. Imaginile alăturate sunt reprezentative pentru cele patru anotimpuri. Scrie pe caiet:

- a. mișcarea Pământului care determină formarea anotimpurilor;
- b. anotimpul sugerat de imaginea c;
- c. anotimpul în care se înregistrează cele mai ridicate temperaturi.

3. Scrie pe caiet:

- a. numele localității natale; b. numele județului care reprezintă orizontul tău local;
- c. numele țării în care este situată regiunea în care trăiești.

GRILĂ DE AUTOEVALUARE

Calificativ	1	2	3
Foarte bine	3 răspunsuri corecte	3 răspunsuri corecte	3 răspunsuri corecte
Bine	două răspunsuri corecte	două răspunsuri corecte	două răspunsuri corecte
Suficient	un răspuns corect	un răspuns corect	un răspuns corect

Fișă de observare sistematică. „EU ÎN OGLINDĂ!“ Când aplic ceea ce am învățat, îmi place ...

Citește afirmațiile de mai jos și răspunde prin DA sau NU. Bifează cu X caseta cu varianta de răspuns.

Îmi place ...	DA	NU
Să aleg răspunsul corect din mai multe variante date		
Să citesc informațiile de pe o hartă sau un plan		
Să completez spațiile libere dintr-un enunț		
Să experimentez lucruri noi		
Să reformulez enunțuri greșite		
Să rezolv probleme		
Să stabilesc dacă o afirmație este adevărată sau falsă		

Citește cu atenție subiectele și indicațiile de răspuns.
Scrie pe foaia de test numai răspunsurile la cerințe. Succes!

SUBIECTUL I

Scrie pe foaia de test litera corespunzătoare variantei corecte de răspuns pentru fiecare dintre afirmațiile de mai jos, după modelul: 1 – a, 2 – c, 3 – c etc. Indicație: este corectă o singură variantă de răspuns.

- Spațiul în care îți desfășori activitățile zilnice reprezintă:
 - linia orizontului;
 - orizontul apropiat;
 - orizontul local.
- Pentru a ajunge la un magazin care este situat în fața ta, direcția în care trebuie să mergi este:
 - spre dreapta;
 - înainte;
 - spre stânga.
- Partea de orizont opusă celei de miazăzi se numește:
 - apus sau vest;
 - miazănoapte sau nord;
 - răsărit sau est.
- Toți oamenii care trăiesc într-o așezare omenească formează:
 - hidrografia;
 - populația;
 - relieful.
- Dimensiunile elementelor au fost micșorate de mai multe ori atunci când ai desenat planul:
 - clasei;
 - localității;
 - școlii.

(FB: 4 – 5 răspunsuri corecte; B: 2 – 3 răspunsuri corecte; S: un răspuns corect)

SUBIECTUL II

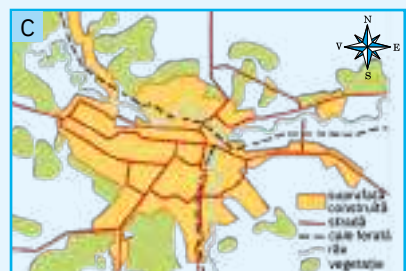
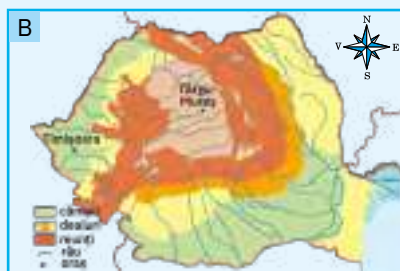
Scrie pe foaia de test enunțurile următoare, completând spațiile punctate cu informațiile corespunzătoare.

- Ciclul zi-noapte are o durată totală de ... ore.
- Dacă la noi este primăvară, în jumătatea sudică a Pământului este anotimpul numit
- Așezările urbane sunt reprezentate de
- Versanții abrupti și culmile cu vârfuri ascuțite sunt specifice formelor de relief numite
- Toate regiunile formează împreună un teritoriu numit

(FB: 4 – 5 răspunsuri corecte; B: 2 – 3 răspunsuri corecte; S: un răspuns corect)

SUBIECTUL III

Observă desenele marcate cu literele A, B și C și răspunde la următoarele cerințe:

- Scrie pe foaia de test litera cu care este marcat desenul ce reprezintă:
 - planul localității Târgu-Mureș;
 - harta orizontului local în care se află Timișoara.
 Model de răspuns: a – D; b – E.
- Desenele A, B și C au fost realizate la scările prezentate mai jos. Scrie pe foaia de test asocierile corecte între desene și scări, după modelul: desenul D – scara 4.

1 – 2 – 3 –
- Identifică pe desenul corespunzător orașele Timișoara și Târgu-Mureș. Scrie pe foaia de test poziția fiecărui oraș în cadrul țării.

(FB: 6 – 7 răspunsuri corecte; B: 4 – 5 răspunsuri corecte; S: 2 – 3 răspunsuri corecte)

ANTRENAMENT. În prima zi de școală, bunicul mi-a spus: „Andra, să îți minte toată viața că învățătura este o comoară de care nimeni nu se poate atinge!”. Am înțeles aceste cuvinte abia spre sfârșitul clasei întâi, când, după ce am reușit singură să-i citesc o poezie, bunicul mi-a șoptit: „Andruca, ai adunat deja câteva bogății în cufărul tău ascuns și neștiut de nimeni”.

În fiecare zi, comoara mea sporește. Acum știu de ce este necesar să învăț și ce înseamnă, de fapt, a învăța. Iată formula mea magică:

ÎNȚELEG

+

REȚIN

+

MĂ ANTRENEZ

=

ÎNVĂȚ

Cum mă antrenez? La fel ca tine! *Aplic ce am reținut, verific dacă am lucrat corect, îmi corectez greșelile, lucrez mai departe, exersesz și verific din nou.* Și, în tot acest timp, bogățiile din cufărul meu se înmulțesc.

Pentru a progresa și a obține performanțe în învățare este necesar să ne antrenăm, precum sportivii. Nu uita de *echipamentul* obligatoriu: cunoștințele acumulate. Munca, efortul și timpul pe care le dedicăm *antrenamentului* vor contribui la sporirea comorii fiecăruia.

La GEOGRAFIE, *programul de antrenament* cuprinde multe activități. Să le descoperim împreună:

FIȘA DE OBSERVARE SISTEMATICĂ. Cu siguranță ai observat că după fiecare activitate de autoevaluare există o activitate cu titlul „*Eu în oglindă!*”. Scopul acestei activități este să te descoperi, să afli cine ești, cum ești, ce simți, ce atitudine ai față de învățare la orele de geografie, dacă ai învățat „să înveți”.

La fiecare activitate de acest fel, copiază pe caiet sau pe o foaie de hârtie (după cum recomandă învățătoarea/învățătorul) un tabel asemănător și completează rubricile, conform indicațiilor date.

Să știi că nu există răspunsuri corecte sau greșite! Și află că învățătoarea/învățătorul are o misiune tainică: **observarea sistematică a activității și a comportamentului elevilor săi.** Prin răspunsurile tale sincere, învățătoarea/învățătorul te va cunoaște mai bine și va descoperi cum să te ajute să aduni cât mai multe bogății în cufărul învățării.

AUTOEVALUAREA reprezintă activitatea prin care ne apreciem progresul realizat, descoperim dificultățile întâmpinate în rezolvarea unor sarcini de lucru, precum și modalități de a le depăși. După fiecare activitate de autoevaluare, scrie pe o foaie de hârtie răspunsurile la următoarele întrebări:

- Am rezolvat foarte bine toate cerințele/sarcinile de lucru?
- Cum au rezolvat colegii mei cerințele/sarcinile de lucru la care eu am întâmpinat dificultăți?
- Ce calificativ am obținut?
- Sunt mulțumit de ceea ce am realizat?
- Ce m-a împiedicat să obțin un rezultat mai bun?
- Ce trebuie să fac pentru a-mi îmbunătăți rezultatele?
- Ce mă nemulțumește cel mai mult în activitatea mea?

După ce ai răspuns sincer la toate întrebările, așază foaia de hârtie într-un dosar, pe care să îl denumești, simplu, *Autoevaluare*. Adună în dosar foile cu răspunsurile după fiecare activitate de autoevaluare. Din când în când, citește aceste răspunsuri.

Vei observa că munca și eforturile îți vor fi răsplătite în timp.

De ce?

Prin autoevaluare poți afla:

- punctele slabe ale învățării tale;
- cunoștințele incomplete sau insuficiente;
- unde este necesar să îți concentrezi atenția în învățare;
- cum să îți îmbunătățești rezultatele.

ATENȚIE! A MEMORA NU ÎNSEAMNĂ A ÎNVĂȚA!

Descoperă la paginile 69 și 70 celelalte activități care fac parte din *programul de antrenament*.

Unitatea

2

România

Elemente de geografie generală

■ *Limite și vecini*

12. Limite și vecini

■ *Caracteristici naturale*

13. Relieful. Caracteristici generale și trepte de relief

14. Clima, apele, vegetația, animalele și solurile

■ *Recapitulare* ■ *Autoevaluare*

■ *Caracteristici introduse de om*

15. Locuitorii și așezările omenești

16. Activitățile economice

A. Resursele și activitățile industriale

B. Principalele produse agricole

C. Transporturile și căile de comunicație

■ *Recapitulare* ■ *Autoevaluare*

■ *Test de evaluare sumativă*

■ *Învață să înveți (II)*

CUVINTE-CHEIE:

- *graniță*
- *forme și trepte de relief*
- *unități de relief*
- *vreme, climă*
- *populație, așezări*
- *resurse naturale*
- *activități economice*

Îmi amintesc

La suprafața Pământului există întinderi mari de uscat, numite continente, pe care se află mai multe țări. Țara noastră se numește **România** și se învecinează cu alte țări, care, la rândul lor, au alte țări vecine.

Descopăr

1. Citește textul următor și identifică cuvântul care semnifică limita teritoriului României.

„Călătorii străini care-au străbătut văile României [...] cu greu ar mai cunoaște astăzi locurile pe unde au umblat [...]. Din hotar în hotar, în lung și-n lat, o prind acum, ca-ntr-o rețea, șosele netede, pietruite, și linii ferate înșirând pe firele lor orașele înfloritoare și sutele de fabrici ce scot la lumină bogățiile țării.“

(Alexandru Vlahuță – *România pitorească*)

2. Alege din caseta alăturată cuvintele cu semnificația de *limită care desparte o țară de altă țară*. Notează în caiet cuvintele respective și caută, în dicționare sau în alte surse, și alți termeni care au același înțeles.

apus, hotar, localitate, orizont, graniță, zare.

Observ

Analizează harta și apoi citește textul de mai jos.

„Dacă rechemăți în minte o imagine a hărții României, de la început apar evidente câteva caractere dominante: în primul rând, o formă de hotare aproape ovală, subliniată pe trei părți de ape: Prutul, Marea Neagră și Dunărea.“

(George Vâlsan – *Pământul românesc și frumusețile lui*)

- De câte tipuri sunt granițele României?
- Ce fel de granițe formează apele menționate în text? Numește toate apele care formează granițele țării. Notează-le pe caiet.

Dunărea formează granița naturală între România și Serbia

România – limite și vecini

▶ Rețin

Linia imaginară care desparte teritoriul unei țări de teritoriul altei țări vecine se numește **graniță**. Pe hărți, granița este marcată printr-o linie continuă sau întreruptă. Granița poate fi stabilită prin înțelegerea între țări și atunci este graniță **convențională** sau poate să urmeze traseul unui element natural (râu, fluviu, creastă muntoasă etc.), situație în care granița este **naturală**.

Limitele țării noastre sunt reprezentate de granițe convenționale și naturale (formate de Dunăre, Prut, Tisa și Mureș).

Vecinii României sunt: Bulgaria, Republica Moldova, Serbia, Ucraina și Ungaria. În partea de sud-est, țara noastră are ieșire la Marea Neagră.

■ Aplic

1. Notează pe caiet vecinii României și stabilește poziția fiecărei țări față de țara noastră.
2. Numește localitățile între care granița cu Bulgaria este naturală și pe cele între care granița cu această țară este convențională.

Numește țările cu care se învecinează România între localitățile Pristol și Halmeu. Ce fel de granițe există între aceste localități?

3. Citește în tabelul alăturat lungimea totală a graniței României cu fiecare țară vecină. Ordonează crescător țările vecine după lungimea totală a graniței pe care o au cu țara noastră.

Cu ce țară are România cea mai scurtă graniță naturală? Dar cea mai lungă?

Țara vecină	Lungimea totală a graniței	Lungimea graniței naturale
Bulgaria	631 km	470 km
Republica Moldova	681 km	681 km
Serbia	546 km	290 km
Ucraina	649 km	344 km
Ungaria	448 km	32 km

Valorile sunt rotunjite. Sursa datelor: Institutul Național de Statistică

■ Explic

Explică de ce lungimea totală a graniței cu Republica Moldova este egală cu lungimea graniței naturale.

Joc geografic

Invită-ți colega/colegul de bancă la un joc.

Pregătește nouă bilețele de dimensiuni identice. Scrie pe fiecare numele unei țări vecine sau numele unei ape care formează graniță naturală.

Așază bilețelele împăturite într-un săculeț. Extrageți, pe rând, câte un bilețel și indicați poziția țării vecine față de România (în funcție de punctele cardinale) sau țara cu care râul respectiv formează graniță naturală.

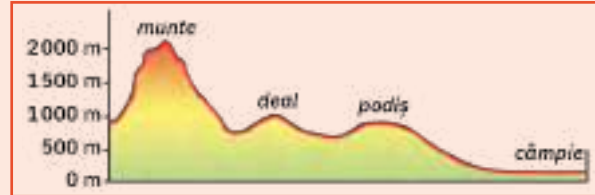
Câștigă cine dă cele mai multe răspunsuri corecte.

Îmi amintesc

Prin dezvoltarea atât pe orizontală, cât și pe verticală (înălțime), relieful este cea mai vizibilă componentă a teritoriului României.

Citește formele de relief din reprezentarea grafică alăturată, de la cea mai joasă la cea mai înaltă. Cu ce le putem asemăna? Alege varianta corectă de răspuns:

- a. cu dinții unui fierăstrău;
- b. cu treptele unei scări.

Descopăr

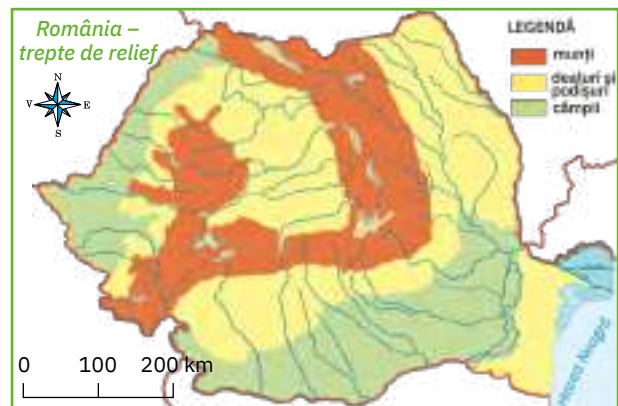
Citește textul de mai jos:

„O examinare atentă a hărții pământului românesc nu poate să nu impună oricui [...] că el se încheagă într-un tot de o armonie aproape unică, pe cât de variat în structura lui de amănunt, pe

atât de unitar [...]: un mare podiș în mijloc, închis într-o centură de munți care cad spre exterior în trepte [...] din ce în ce mai joase...”

(Ion Conea – *Geopolitica și geoistoria*)

1. Prin ce trăsături este descris relieful țării noastre?
2. Urmărește pe harta alăturată așezarea reliefului prezentată în text.
3. Numește treptele de relief reprezentate pe hartă. Care este cea mai înaltă treaptă de relief? Dar cea mai joasă?

Observ

1. Analizează harta alăturată și apoi reformulează pe caiet următoarele enunțuri, astfel încât să devină adevărate.
 - a. Relieful României este uniform, având o singură treaptă de relief, reprezentată de câmpii.
 - b. Relieful este așezat în trepte, a căror înălțime crește dinspre centru spre margini.

Vârful Moldoveanu, Munții Făgăraș

2. Efectuează calculul de mai jos și vei afla câți metri are cel mai înalt vârf din țara noastră:

$$2\ 322 + 200 + (44 : 2) = ?$$

Acest vârf este prezentat în imaginea a. Cum se numește? În ce munți se află?

3. Analizează imaginea b și alege varianta corectă de răspuns.

Fiecare formă de relief ocupă din suprafața țării:

- a. o jumătate;
- b. a treia parte;
- c. a patra parte.

▶ Rețin

România are un **relief variat**, alcătuit din **munți, dealuri, podișuri și câmpii**. Aceste forme de relief sunt așezate **în trepte**, de la mijlocul țării spre margini. În partea centrală a țării sunt situați munții, treapta de relief cea mai înaltă, care se desfășoară sub forma unui inel uriaș. În interiorul munților se află o zonă mai joasă, cu relief de dealuri și podișuri. Spre exterior, munții sunt înconjurați de dealuri și podișuri, care formează treapta de relief cu înălțimi mijlocii. Dincolo de dealuri și de podișuri se întind câmpiile, cea mai joasă treaptă de relief. Cele trei trepte de relief ocupă **suprafețe aproximativ egale**. În comparație cu alte țări, România are un relief de **înălțime mijlocie**, în cadrul căruia se pot distinge (urmărind treptele de relief) **trei mari unități geografice**: Carpații, dealurile și podișurile, câmpiile.

Aplic

1. Analizează harta de mai jos și descrie așezarea treptelor de relief pe teritoriul țării noastre.
2. Cele trei mari unități geografice se suprapun treptelor de relief și cuprind unități de relief distincte, fiecare dintre acestea având caracteristici proprii. Identifică pe hartă și apoi notează pe caiet unitățile de relief, grupate după marile unități geografice ale României.

Explic

1. Explică următoarea afirmație:
„Înălțimea treptelor de relief scade dinspre centru spre margini.“
2. Ce importanță prezintă pentru viața oamenilor faptul că pe teritoriul țării sunt prezente forme de relief variate?

Vocabular

- depresiune – formă de relief cu înălțimi mai joase, înconjurată de forme de relief mai înalte.
- colină – deal.
- colinar – format din mai multe coline.

A. Clima

Descopăr

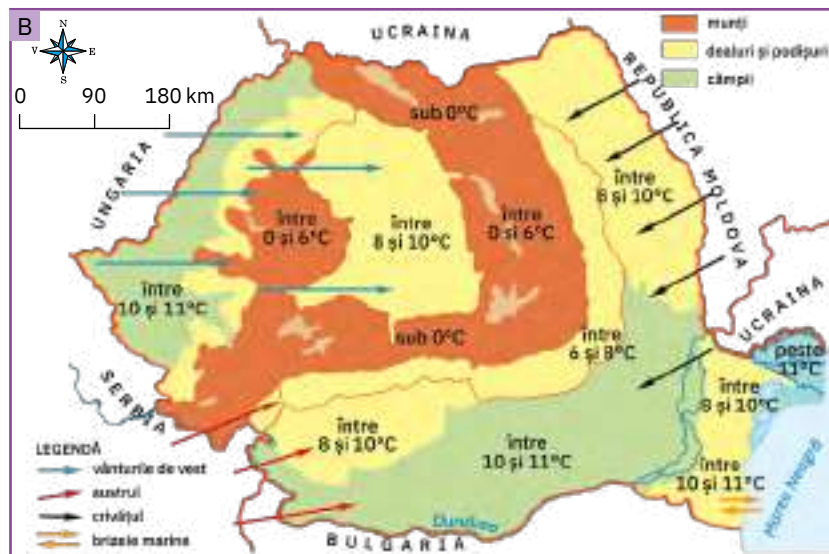
1. La radio sau la televizor este transmis „buletinul meteo“, care cuprinde date despre temperatura aerului, precipitațiile (ploaie, ninsoare, grindină etc.) și vânturile care se înregistrează într-un anumit loc (localitate, regiune sau țară), la un moment dat. Informațiile privind aceste elemente meteorologice caracterizează **vremea**.

Observă harta A și descrie starea vremii pe teritoriul României, la data de 17 noiembrie 2020.

2. Valorile medii ale elementelor meteorologice, calculate pe o perioadă lungă de timp, și vânturile pentru un teritoriu foarte întins caracterizează **clima** teritoriului respectiv. Harta B prezintă temperaturile medii anuale pentru formele și unitățile de relief de pe teritoriul țării noastre, precum și vânturile specifice României.

Analizează informațiile oferite de această hartă.

- a. Unde se înregistrează cele mai mici temperaturi? Dar cele mai ridicate?
- b. Vânturile de vest aduc precipitații. În ce parte a țării plouă mai mult?
- c. Crivățul este un vânt uscat, care iarna viscolește zăpada. În ce parte a țării bate crivățul?

România – harta climatică

Rețin

România are o **climă temperată**, cu patru anotimpuri, cu temperaturi moderate (nici prea ridicate, nici prea scăzute) și precipitații în cantități potrivite. Caracteristicile climatei diferă în funcție de formele de relief. Pe măsură ce crește înălțimea reliefului, temperatura aerului scade, iar precipitațiile devin mai bogate. Vânturile bat din direcții diferite și pot aduce precipitații sau uscăciune.

Aplic

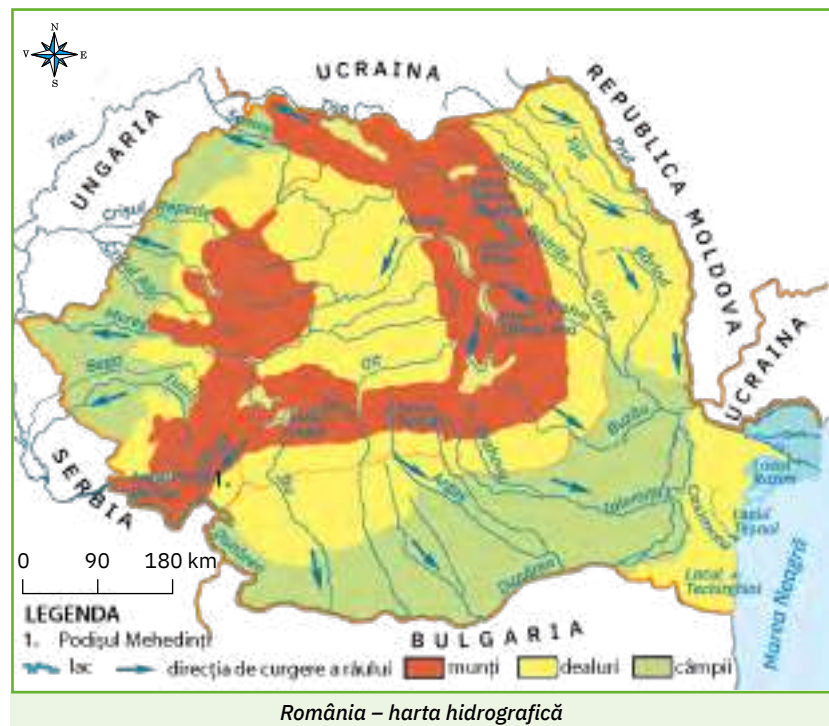
1. Discută cu colegii și prezentați starea vremii de astăzi din localitatea în care trăiți sau regiunea înconjurătoare. Căutați pe internet informații legate de temperatura aerului, precipitații (dacă este cazul), viteza vântului și direcția din care bate acesta.
2. Tabelul de mai jos prezintă temperaturile medii lunare înregistrate la Constanța în anul 2018. Numește lunile anului indicate în tabel prin cifre romane. Adună temperaturile medii înregistrate în lunile III, IV și V, apoi împarte suma obținută la numărul de termeni ai adunării. Tocmai ai calculat **temperatura medie** a primăverii la Constanța pentru anul 2018. Urmărind același procedeu, calculează temperatura medie a fiecărui anotimp. Ce observi?

I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
3 °C	3 °C	5 °C	13 °C	19 °C	22 °C	24 °C	25 °C	20 °C	15 °C	7 °C	2 °C

B. Apele

Observ

1. Cum se numește harta alăturată? Ce elemente sunt redată pe această hartă?
2. De unde izvorăsc cele mai multe râuri?
3. Urmărește direcțiile de curgere a râurilor. Care este traseul pe care îl urmează apa unui râu? Alege varianta corectă de răspuns:
 - a. deal/podiș – munte – câmpie;
 - b. munte – deal/podiș – câmpie;
 - c. câmpie – deal/podiș – munte.
4. Pe teritoriul țării noastre trece un cunoscut fluviu, în care se varsă aproape toate râurile. Cum se numește acest fluviu? În ce parte a țării curge? Ce direcție generală de curgere are? Unde se varsă?

Rețin

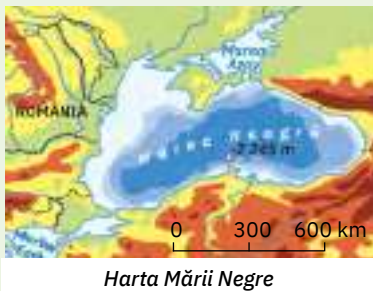
Pe teritoriul României se găsesc toate tipurile de **ape curgătoare** și **stătătoare**. Râurile izvorăsc în majoritate din munți și se îndreaptă spre hotare. Ele se varsă direct sau indirect în **fluviul Dunărea**. **Lacurile** sunt numeroase, cele mai multe fiind situate în munți. Pe lângă lacurile naturale, pe teritoriul țării noastre se găsesc și **lacuri create de oameni**.

Investigație: Marea Neagră este un lac?

România are ieșire la Marea Neagră. Mările și oceanele reprezintă ape foarte întinse, sărate, care înconjoară continentele și sunt legate între ele.

Analizează harta de mai jos. Marea Neagră ar fi fost considerată un foarte întins lac dacă nu ar fi avut legătură cu alte mări. Numește mările cu care are legătură Marea Neagră.

Identifică alte mări pe harta continentului Europa din atlasul geografic. Explică de ce respectivele întinderi de apă sunt mări și nu lacuri.

Aplic

1. În tabelul de mai jos sunt prezentate, în ordine alfabetică, cele mai lungi râuri din țara noastră.

a. Scrie pe caiet râurile, în ordinea descrescătoare a lungimii cursului de apă.

b. Identifică aceste râuri pe harta hidrografică a României și urmărește traseul lor. Numește râurile care se varsă direct în Dunăre. Care râuri se varsă indirect în Dunăre (adică se varsă în Tisa, care, la rândul ei, se varsă în Dunăre)?

Denumirea râului	Lungimea cursului de apă (km)
Argeș	350
Ialomița	417
Mureș	761
Olt	615
Prut	742
Siret	559
Someș	376

2. Un râu mai mic ce se varsă într-un râu mai mare se numește *afluent*, iar locul în care se întâlnesc apele celor două râuri se numește *confluență*. Identifică pe harta hidrografică a României afluenții râurilor Ialomița, Prut și Siret. Notează în caiet râurile și afluenții lor.

3. Identifică, împreună cu colega/colegul de bancă, un râu care traversează regiunea în care locuiți. Cum se numește? Unde se varsă? Notați în caiet.

4. Localizează pe harta hidrografică a României Lacul Roșu și Lacul Sfânta Ana. Acestea sunt lacuri naturale. Unele lacuri au fost amenajate de oameni pe râuri, pentru a fi folosite la producerea curentului electric. Identifică pe hartă astfel de lacuri.

5. Împreună cu colegii, informează-te din diverse surse (atlasul geografic, enciclopedia, internet) și identifică alte lacuri care se găsesc pe teritoriul României. Ați descoperit lacuri în regiunea înconjurătoare? Cum se numesc?

C. Vegetația, animalele și solurile

Observ

Privește cu atenție speciile de plante și de animale din imaginile de mai jos.

A

B

C

Citește textele de mai jos și asociază-le cu imaginile **A**, **B** și **C**, după *modelul: imaginea D – textul 4*.

1. În regiunile joase cresc în general ierburi mărunte. Aici trăiesc rozătoare (iepure, șoarece-de-câmp, hârciog) și multe păsări (ciocârlia, prepelița, potârnichea).
2. În regiunile de deal se întâlnesc păduri de foioase cu stejar, fag, ulm, tei, arțar etc. Aici trăiesc animale precum mistrețul, lupul, căprioara, vulpea, veverița, iar dintre păsări, cucul, mierla, privighetoarea.
3. În regiunile muntoase sunt răspândite pădurile de conifere cu brad, molid, pin. Animalele care trăiesc aici sunt ursul, cerbul, râsul și păsări precum cocoșul-de-munte, acvila (pajura).

▶ Rețin

Relieful, clima și apele influențează răspândirea **vegetației** și a **faunei**. În strânsă legătură cu acestea sunt **solurile**.

La câmpie și pe unele dealuri foarte joase se întâlnesc ierburi mărunte și arbuști care formează **vegetația de stepă**. Aici trăiesc rozătoare și multe păsări. În regiunile mai înalte sunt răspândite **pădurile**. Acestea urcă până la cel mult 1 800 m altitudine. Pe dealurile și podișurile mai joase cresc stejari, arțari, tei etc. Pe dealurile mai înalte și la poalele munților crește fagul. Împreună, acești arbori formează **pădurile de foioase**, în care trăiesc diferite animale și multe păsări. În munți sunt răspândite **pădurile de conifere**. Aici se întâlnesc mai puține specii de animale și de păsări.

Cele mai fertile **soluri** se află în regiunile de câmpie, fiind foarte prielnice pentru cultura plantelor, mai ales cereale. Solurile din regiunile de deal și de podiș au o fertilitate mai mică, dar sunt favorabile pentru culturile de viță-de-vie și de pomi fructiferi. În munți, solurile sunt mai subțiri sau chiar lipsesc la înălțimile cele mai mari, unde se pot observa doar stânci goale.

■ Aplic

1. Numește plantele și animalele specifice fiecărei trepte de relief. Dă exemple de plante și de animale care trăiesc în regiunea înconjurătoare.
2. Ce legătură există între formele de relief, viețuitoare și soluri?

■ Proiect

Realizează un afiș cu titlul „Pădurea, o comoară a naturii“, în care să prezinți importanța pădurii pentru om și pentru viețuitoare. Însoțește textul cu imagini sugestive sau cu desene proprii. Expuneți afișele în clasă. Discutați în clasă și, împreună cu ceilalți colegi și cu doamna învățătoare/domnul învățător, propuneți măsuri pentru ocrotirea pădurilor și a viețuitoarelor sălbatice.

Vocabular

 sol – stratul subțire de la suprafața Pământului în care plantele își înfig rădăcinile și de unde iau apa și substanțele nutritive.

 fertil (fertilitate) – proprietate a solului de a asigura plantelor apa și substanțele nutritive de care acestea au nevoie pentru creșterea și dezvoltarea lor.

Aplicație practică

Pe crestele înalte ale munților, din cauza frigului și a vântului puternic, pădurile lasă locul unei vegetații mărunte formate din arbuști pitici (ienupăr, jneapăn, afin) și mai sus din ierburi și flori (floarea-de-colt, bujorul-de-munte). Aici trăiesc capra-neagră și acvila de munte. Caută și identifică în atlasul botanic speciile de plante și în atlasul zoologic speciile de animale. Cum arată floarea-de-colt? Știi că este ocrotită prin lege și că nu avem voie să o rupem? Cum arată capra-neagră? De ce are un corp zvelt? Știi că acest animal este protejat prin lege, fiind una dintre speciile cele mai valoroase ale faunei din țara noastră?

- Alcătuiește un text de maximum 10 rânduri, în care să caracterizezi relieful României folosind termeni și denumirile din caseta de mai jos.

câmpii, dealuri, forme de relief, munți, podișuri, trepte de relief, unități de relief, variat, Câmpia de Vest, Depresiunea Colinară a Transilvaniei, Munții Carpați, Subcarpații.

- Citește textele următoare. Precizează cu ce literă este marcat textul ce caracterizează clima specifică unității de relief prezentate. Argumentează răspunsul tău.
 - La noaptea, în Podișul Moldovei temperaturile nu vor coborî sub 17 °C, iar mâine ne vom bucura de temperaturi maxime de 22 °C. Vântul va bate ușor dinspre N-E. După-amiază sunt posibile precipitații pe arii restrânse.
 - În Podișul Moldovei se înregistrează temperaturi medii anuale cuprinse, în general, între 8 și 10 °C. Cantitatea anuală de precipitații scade ușor de la vest la est. Bate vântul numit crivăț.
- Reformulează pe caiet enunțurile următoare astfel încât să devină adevărate.
 - Granița convențională a României cu țara vecină numită Bulgaria este formată de fluviul Dunărea.
 - Datorită poziției sale geografice, România are o climă caldă.
 - În partea sa de sud-est, România are ieșire la Lacul Neagră.
 - Răspândirea vegetației, a faunei și a solurilor este influențată de țările vecine și de clima României.
- În mod intenționat, pe harta de mai jos au fost scrise cinci denumiri geografice greșite. Analizează cu atenție harta și identifică denumirile greșite. Scrie pe caiet denumirile corecte.

Proiect

Realizează pentru o lună propria ta fișă de observații meteorologice. Urmărește buletinele meteo și completează informațiile, în fiecare zi, într-un tabel asemănător cu cel de mai jos. Discuțați în clasă despre aspectele vremii din luna respectivă.

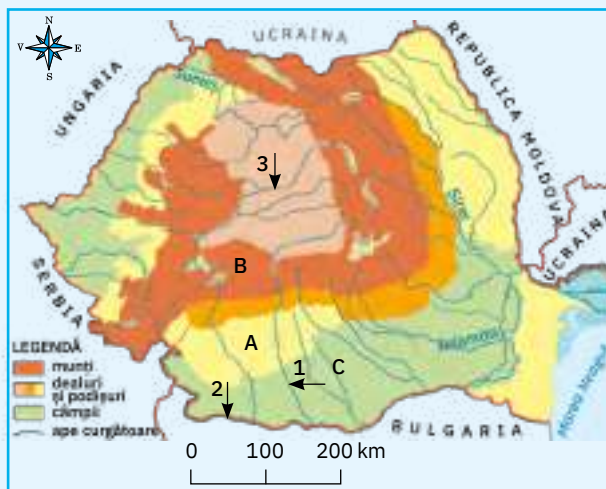
Data	Locul	Temperatura aerului	Fenomene meteorologice deosebite	Observații
...

Exercițiile 1, 2 și 3 fac referire la harta de mai jos. Pe hartă sunt marcate cu litere unități de relief care aparțin celor trei trepte de relief existente pe teritoriul țării și cu cifre ape curgătoare.

- Analizează harta și răspunde următoarelor cerințe:
 - Numește unitățile de relief marcate pe hartă cu literele **A**, **B** și **C**.
 - Numește apele curgătoare marcate pe hartă cu cifrele **1**, **2** și **3**.
- În casetele de mai jos sunt notate temperaturile medii anuale pentru formele și unitățile de relief de pe teritoriul țării noastre.

peste 11 °C	între 6 și 8 °C	între 10 și 11 °C
între 0 și 6 °C	între 8 și 10 °C	sub 0 °C

Trei dintre casete indică temperaturile medii anuale caracteristice unităților de relief marcate pe hartă cu literele **A**, **B** și **C**. Precizează temperaturile medii anuale specifice fiecărei unități de relief, după *modelul*: unitatea **E** – între 6 și 8 °C, unitatea **H** – între 0 și 6 °C etc.

- Animalele prezentate în imaginile de mai jos sunt caracteristice unităților de relief marcate pe hartă cu literele **A**, **B** și **C**.

Asociază unităților de relief animalele prezentate în imagini, după *modelul*: **E** – 5, **H** – 4 etc.

GRILĂ DE AUTOEVALUARE

Calificativ	1	2	3
Foarte bine	5-6 denumiri corecte	3 răspunsuri corecte	3 răspunsuri corecte
Bine	3-4 denumiri corecte	două răspunsuri corecte	două răspunsuri corecte
Suficient	două denumiri corecte	un răspuns corect	un răspuns corect

Fișă de observare sistematică. „EU ÎN OGLINDĂ!“

Când avem de realizat o activitate (de exemplu proiect, investigație), îmi place ...

Citește afirmațiile de mai jos și răspunde prin DA sau NU. Bifează cu X caseta cu varianta de răspuns.

Îmi place ...	DA	NU
Să cer ajutor atunci când am nevoie		
Să cooperez cu colegii în realizarea unei sarcini de lucru		
Să finalizez activitatea/sarcina de lucru		
Să împart materialele cu colegii		
Să lucrez în echipă		
Să particip la discuții și dezbateri		
Să urmez indicațiile primite		

Îmi amintesc

Citește textul următor:

„Noi, românii, suntem locuitorii cei mai vechi ai acestui pământ al Daciei [...], unul din cele mai vechi popoare ale întregului continent.“

(Simion Mehedinți – *Vechimea poporului român și legătura cu elementele alogene*)

De când este locuit teritoriul actual al țării noastre? Cine sunt strămoșii noștri? Dă exemple de figuri legendare de voievozi, domnitori și conducători despre care ai învățat la orele de istorie.

Observ

1. Citește titlul hărții de mai jos. Ce prezintă această hartă?

Citește cu atenție legenda hărții. În ce treaptă de relief este o populație foarte numeroasă? Dar puțin numeroasă?

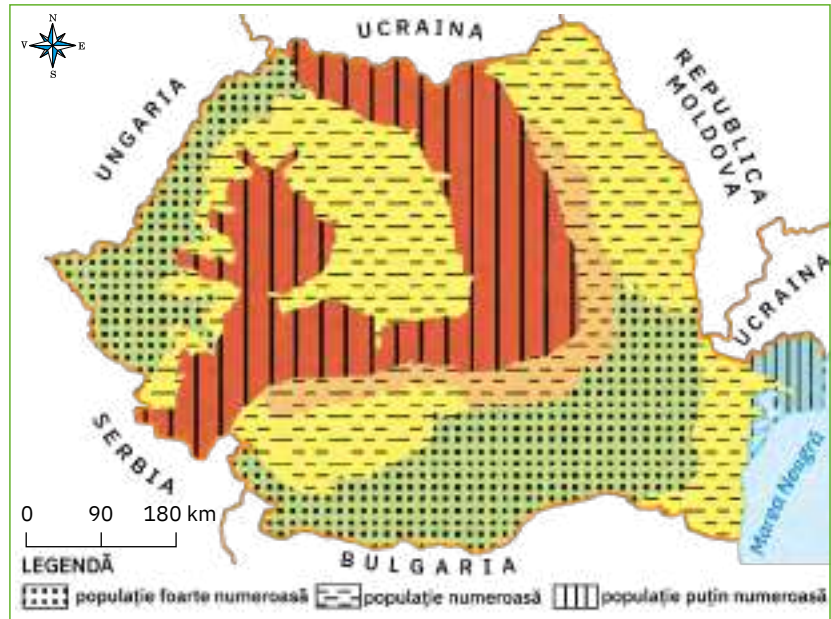
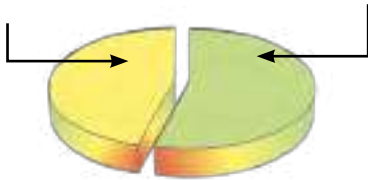
Discută cu colegii și explică cum influențează trăsăturile reliefului și ale climei răspândirea populației.

2. Locuitorii satelor alcătuiesc populația rurală, iar cei din orașe, pe cea urbană.

Analizează desenul de mai jos. Unde trăiește cea mai numeroasă populație?

Populație rurală
(locuitori care trăiesc la sate)

Populație urbană
(locuitorii orașelor)

Răspândirea populației României, pe trepte de relief

+ Rețin

În prezent, România are puțin peste 22 de milioane de **locuitori***, fiind, după populație, o țară de mărime mijlocie.

Populația este răspândită pe întreg cuprinsul țării, dar nu este la fel de numeroasă peste tot. Câmpiile și dealurile joase au cea mai numeroasă populație. La munte, populația este puțin numeroasă din cauza reliefului și a climei mai puțin prielnice locuirii.

În afară de **români**, care sunt *majoritari*, în țara noastră mai trăiesc maghiari, romi, ucraineni, germani, turci, tătari, evrei, slovaci etc. Toți sunt cetățeni ai României și se bucură de aceleași drepturi.

Mai mult de jumătate din populația țării trăiește în orașe.

* Numărul de persoane care au cetățenie română și domiciliu pe teritoriul României.
Sursa datelor: Institutul Național de Statistică

Descopăr

1. Imaginile de mai jos prezintă gospodăriile dintr-o regiune de câmpie (a), dintr-o regiune de deal (b) și dintr-o regiune montană (c). Discută cu colegii și comparați felul (modul) în care sunt așezate gospodăriile. În care regiune gospodăriile sunt foarte apropiate între ele?

Sat adunat

Sat răsfirat

Sat risipit

2. După numărul de locuitori, cele mai mari orașe din România sunt: Iași, Timișoara, Cluj-Napoca, Constanța, Craiova, Galați, Brașov, Ploiești, Brăila și Oradea.

Localizează aceste orașe pe harta alăturată. În ce trepte de relief sunt situate?

Există orașe în zonele montane? Numește aceste orașe.

Rețin

Cele mai numeroase **așezări omenesti** din România sunt **așezările rurale**. În țara noastră sunt aproape 13 000 de sate, care se deosebesc între ele prin numărul de locuitori și prin modul în care sunt așezate gospodăriile.

Cele mai vechi **așezări urbane** din țara noastră au apărut în Antichitate. De-a lungul timpului, numărul acestora a crescut, ocupând toate formele de relief. În prezent, pe teritoriul României sunt 319 orașe. Cel mai important și cu cea mai numeroasă populație (aproape două milioane de locuitori) este orașul București, capitala României.

România – principalele orașe

Aplic

Reformulează enunțurile următoare astfel încât să devină adevărate. Scrie pe caiet enunțurile adevărate.

- Pe teritoriul țării noastre, populația este răspândită uniform.
- În regiunile montane este cea mai numeroasă populație.
- Populația României este formată din locuitorii satelor.
- Orașele din țara noastră se deosebesc după modul în care sunt așezate gospodăriile.
- Orașul cu cea mai numeroasă populație este Arad.

A. Resursele și activitățile industriale

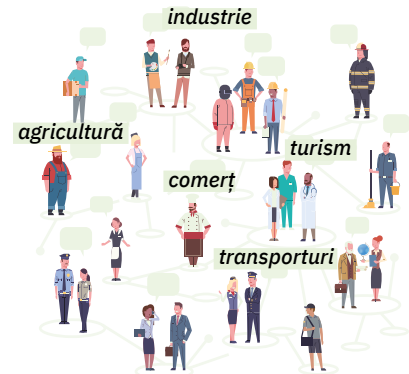
Îmi amintesc

La științe ale naturii ai învățat că oamenii transformă bogățiile naturale în produse necesare existenței și bunăstării noastre. Toate bogățiile oferite de natură care sunt folosite de oameni se numesc **resurse naturale**. Dă exemple de resurse naturale.

Observ

1. Observă imaginea alăturată și numește domeniile în care oamenii desfășoară activități ce asigură produsele și condițiile necesare existenței și bunăstării noastre.
2. Citește „cuvântul“ de mai jos de la dreapta la stânga și vei obține termenul care desemnează totalitatea activităților întreprinse de oameni pentru obținerea bunurilor necesare existenței noastre.

E I M O N O C E

Rețin

Activitățile desfășurate de oameni pentru producerea bunurilor necesare vieții lor alcătuiesc **economia**. Aceasta cuprinde mai multe ramuri (domenii) de activitate: *industria, agricultura, transporturile*, la care se adaugă și alte activități foarte importante (*comerțul, turismul, activitățile culturale, medicale, educative, sportive, de recreere etc.*).

Descopăr

1. Citește textul următor:

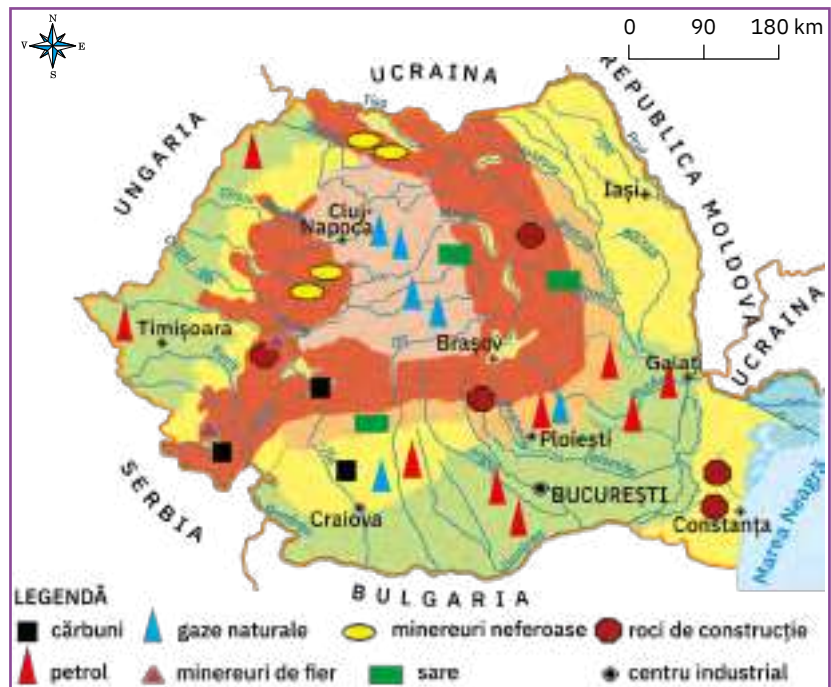
„În pânțelele acestor munți zac comorile minerale cele mai bogate și mai felurite din Europa: sarea, fierul, argintul, arama, plumbul [...] și, în sfârșit, metalul cel mai îmbelșugat decât toate, aurul.“

(Nicolae Bălcescu – *Românii supt Mihai Voievod Viteazul*)

Numește resursele naturale prezentate în text. De ce sunt acestea „comori“?

2. Analizează harta alăturată și identifică, pentru fiecare treaptă de relief, principalele resurse ale subsolului.

Notează informațiile în caiet.

România – resurse ale subsolului

3. Numește resursele de suprafață prezentate în imaginile de mai jos. La ce sunt ele folosite?

a
Pădurile

b
Apele curgătoare

c
Terenurile agricole

Rețin

România are **resurse naturale** variate, atât de *subsol* (cărbuni, petrol, gaze naturale, sare, minereuri de fier, minereuri neferoase precum cuprul, plumbul, aurul și argintul, rocile de construcție), cât și de *suprafață* (păduri, terenuri agricole, ape etc.). Resursele subsolului sunt epuizabile și de aceea trebuie exploatate cu grijă, fără a face risipă.

Activitățile prin care oamenii exploatează și transformă resursele naturale în produse folositoare reprezintă **activități industriale**. Acestea formează **industria**. Activitățile industriale se desfășoară în orașe, numite *centre industriale*. Toate marile orașe din țară sunt centre industriale.

Aplic

Industria cuprinde mai multe ramuri industriale, dezvoltate și în țara noastră. Citește în tabelul de mai jos ramurile industriale și produsele realizate. Discută cu colegii și, cu ajutorul învățătoarei/învățătorului, stabilește resursele naturale folosite de fiecare ramură industrială.

Vocabular

rocă – corp natural solid care intră în alcătuirea formelor de relief. Rocile de construcție (marmura, granitul) sunt folosite de om. De exemplu, din calcar se obțin cimentul, varul și ipsosul.

Ramuri industriale	Produse industriale
Industria energetică	energie electrică
Industria metalurgică	oțel, fontă, țevi, tablă etc.
Industria construcțiilor de mașini	motoare, unelte, aparate electrocasnice (frigidere, aspiratoare etc.), aparate electrice și electronice (aparate de radio, televizoare, computere etc.), mijloace de transport (autovehicule, nave, locomotive, vagoane, avioane etc.), tractoare ș.a.
Industria chimică	cauciuc, obiecte din plastic, detergenți, hârtie, cerneală etc.
Industria lemnului	mobilă și alte produse din lemn
Industria materialelor de construcție	ciment, sticlă, obiecte din faianță
Industria textilă	materiale pentru îmbrăcăminte
Industria alimentară	produse pentru alimentația omului

2. Caută în Atlasul geografic al României hărțile referitoare la domeniile economiei. Identifică principalele centre industriale din România. Localizează aceste centre industriale pe harta murală a României.

Explic

1. Ce urmări are epuizarea resurselor subsolului pentru viața și bunăstarea oamenilor?
2. Curentul electric este foarte necesar, dar resursele naturale folosite pentru producerea sa sunt pe cale de a se termina. Ce ar trebui să facă oamenii pentru a avea curent electric și pe viitor?

B. Principalele produse agricole

Îmi amintesc

Principalele ocupații ale locuitorilor de la sate sunt *cultivarea plantelor și creșterea animalelor*. Domeniul economiei în care se desfășoară astfel de activități este agricultura. Ce importanță au activitățile agricole?

Observ

Observă imaginile 1, 2, 3 și 4 care prezintă diferite categorii de terenuri agricole. Numește treapta de relief în care are cea mai mare extindere fiecare categorie de terenuri agricole.

Care categorie de terenuri agricole este importantă pentru creșterea animalelor?

Rețin

Agricultura are vechi tradiții, fiind practică pe teritoriul țării încă de pe vremea dacilor. Acest domeniu economic folosește cea mai mare bogăție a țării noastre, **terenurile agricole**, care sunt răspândite în toate treptele de relief și cuprind: *terenurile arabile*, pe care se cultivă plantele, extinse mai ales în câmpii; *livezile și viile*, care ocupă coastele domoale ale dealurilor și podișurilor; *pășunile*, necesare creșterii animalelor, întâlnite mai ales la munte.

Descopăr

Activitățile agricole au o importanță deosebită prin produsele obținute, care asigură hrana oamenilor și a animalelor și valoroase materii prime pentru industrie.

Analizează imaginea 5 și identifică produsele agricole. Notează produsele agricole pe caiet, grupându-le pe două coloane: *produse obținute prin cultura plantelor și produse obținute prin creșterea animalelor*. Numește produsul obținut prin prelucrarea unor materii prime de origine animală.

▶ Rețin

Activitățile agricole sunt legate de **cultura plantelor** și de **creșterea animalelor** și furnizează **produse agricole alimentare**, dar și **nealimentare**.

Cultura plantelor este o ocupație practică în toate treptele de relief, dar mai ales în regiunile de câmpie și de deal, unde condițiile de climă sunt prielnice și solurile fertile.

Principalele plante cultivate în țara noastră sunt *cerealele*, *floarea-soarelui*, *sfecla-de-zahăr*, *inul*, *cânepa*, *cartofii* și *legumele*. La acestea se adaugă *pomii fructiferi* și *vița-de-vie*, culturi specifice regiunilor de deal. **Creșterea animalelor** se practică pe tot cuprinsul țării și asigură oamenilor produse alimentare (ouă, carne, lapte) și nealimentare, folosite pentru obținerea îmbrăcăminte și încălțăminte (lână, piei, blănuri). Fermele de animale sunt răspândite la sate, în toate treptele de relief. Principalele animale care se cresc sunt: *vaci*, *oi*, *porci*, *păsări de curte*. În regiunile de câmpie și de dealuri se cresc *albine* pentru miere și ceară.

Aplic

1. Identifică plantele și produsele prezentate în imaginile de mai jos (1-20). Stabilește împreună cu colega/colegul de bancă legăturile care există între imaginile marcate cu numerele:

a. 1, 7, 15 și 16;

b. 2, 8, 9, 10, 12, 14 și 20;

c. 3, 5 și 19;

d. 4 și 18;

e. 6 și 11;

f. 11, 13 și 17;

g. 12 și 20.

2. Identifică în imaginile de mai jos principalele animale care se cresc în țara noastră. Cu care dintre imaginile de mai sus există legături? Argumentează răspunsul.

Explic

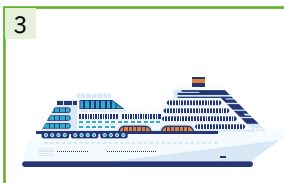
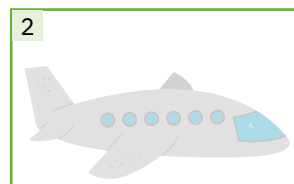
Explică afirmația: „Prin activitățile agricole se obțin atât produse alimentare, cât și nealimentare“.

Explică de ce sfecla-de-zahăr, floarea-soarelui, inul și cânepa se numesc plante industriale.

C. Transporturile și căile de comunicație

Observ

1. Deplasarea oamenilor și transportul mărfurilor dintr-un loc într-altul se realizează cu ajutorul *căilor de comunicație*, care sunt de mai multe feluri: pe uscat, pe apă și aeriene. Observă imaginile alăturate și numește mijlocul de transport corespunzător acestor categorii de căi de comunicație.
2. Numește căile de comunicație și mijloacele de transport pe care le utilizezi frecvent în timpul deplasărilor tale cu familia.

Descopăr

1. Citește titlul hărții alăturate. Care sunt cele două tipuri de căi de comunicație reprezentate? Compară traseul șoselelor cu cel al căilor ferate. Ce observi?
2. La sfârșitul anului 2018, lungimea totală a căilor ferate era de aproape 11 000 km, iar lungimea căilor rutiere a depășit 86 000 km. Discută cu colegii și explicăți de ce căile rutiere sunt mai numeroase și au o lungime totală mai mare.

Rețin

Pe uscat, căile de comunicație sunt alcătuite din **șosele** și **căi ferate**. Șoselele asigură legătura între localități și sunt avantajoase pentru deplasarea pe distanțe scurte. Șoselele sunt mai numeroase decât căile ferate și pătrund în zonele montane, la înălțimi mai mari. Căile ferate permit deplasarea unor cantități mari de mărfuri și a unui număr mare de persoane pe distanțe lungi.

Aplic

Să facem o călătorie imaginară. Plecăm din Constanța și ne îndreptăm spre Arad. Vom opri în fiecare dintre orașele București, Pitești, Sibiu și Deva. Urmărește pe harta de mai sus acest traseu și precizează mijlocul de transport pe care îl putem folosi pentru deplasarea dintr-un oraș în celălalt. Între ce orașe putem să ne deplasăm doar cu autoturismul?

Observ

Imaginile alăturate prezintă căile de comunicație pe apă de care beneficiază țara noastră.

1. Numește apele pe care se realizează în România transporturi navale.
2. Discută cu colegii și stabiliți de ce căile de comunicație pe apă sunt mai intens folosite pentru transportul mărfurilor și mai puțin al oamenilor. Argumentați răspunsul dat.

Dunărea la Galați

Canalul navigabil
Dunăre-Marea Neagră

Nave maritime la intrarea în Constanța,
port la Marea Neagră

Rețin

Transporturile *pe apă* sunt mai avantajoase decât cele pe uscat, prin faptul că sunt mai ieftine și permit deplasarea unor mărfuri grele (petrol, cărbuni, minereuri, lemn etc.) între țările situate la mari distanțe. Se deosebesc *căi fluviale* (reprezentate de fluviul Dunărea și de Canalul Dunăre-Marea Neagră) și *căi maritime* (permit legături pe calea apei cu țările lumii).

Căile aeriene sunt cele mai rapide căi de comunicație și asigură legături între marile orașe ale țării (linii aeriene interne), între România și marile orașe ale lumii (linii aeriene internaționale).

România – aeroporturi

Aplic

1. Identifică pe harta căilor de comunicație din atlasul geografic orașele-porturi la Dunăre și la Marea Neagră. Cum se numește orașul-port în care apele fluviului se întâlnesc cu apele mării?
2. Identifică pe harta de mai sus orașele României unde există aeroport. Localizează fiecare oraș cu aeroport pe harta murală a României. În ce oraș se află cel mai mare aeroport al României, numit *Henri Coandă*?
3. Există și căi de comunicație numite speciale: liniile care transportă curentul electric, conductele pentru apă, petrol, gaze naturale și telecomunicațiile care asigură comunicarea între oameni aflați la distanță: poșta, televiziunea, radioul, telefonul fixă, internetul, telefonul mobil etc. Sunt acestea importante pentru bunăstarea și confortul oamenilor? Argumentează răspunsul.

Portofoliu

Realizează o scurtă caracterizare a localității natale și a orizontului local, care să cuprindă:

- resursele naturale;
- activitățile agricole desfășurate și produsele obținute;
- principalele ramuri industriale și produsele obținute;
- căile de comunicație.

Proiect

Costumele populare cu o bogăție de simboluri și semnificații, tradițiile și obiceiurile păstrate de-a lungul vremii, cântecele de jale, de dor sau de bucurie sunt mărturiile de azi ale trecutului nostru. Ele reprezintă oglinda neamului românesc, lada sa de zestre care trebuie respectată, îngrijită și transmisă României de mâine.

Tema proiectului ROMÂNIA – TRADIȚII, OBICEIURI

Scopul proiectului Afirmarea respectului pentru adevăratele valori culturale care definesc trecutul, prezentul și viitorul poporului român.

Ce vei realiza? Împreună cu colegii realizați un panou care să cuprindă informații despre tradițiile și obiceiurile practicate în regiunea în care locuiți și o miniexpoziție de obiecte de artă populară specifice regiunii.

Cum veți lucra? Formați echipe de câte patru-cinci elevi. Stabiliți sarcini de lucru pentru fiecare echipă. Este o activitate care implică colaborarea și nu competiția între echipe. Oferiți-vă sprijin reciproc. Colaborarea sporește creativitatea și calitatea produselor realizate.

Folosiți acest proiect și în cadrul orelor de istorie, educație civică, educație muzicală sau de educație plastică.

Recapitulare

1. Precizează:

- numele a trei ramuri (domenii) de activități economice și importanța lor pentru viața și bunăstarea oamenilor;
- câte două resurse naturale folosite în fiecare dintre următoarele ramuri industriale: industria energetică, industria chimică, industria alimentară;
- tipurile de căi de comunicație pe uscat și pe apă din România.

2. Selectează din lista de mai jos termenii care denumesc:

- resurse naturale de suprafață;
- produse industriale;
- produse agricole.

Lista de termeni: *ape curgătoare, avion, curent electric, fructe, lână, lemn, mobilă, ouă, teren arabil.*

- Explică ce rol au căile de comunicație în viața ta de zi cu zi sau în perioada vacanțelor. Cum ne influențează viața telecomunicațiile, mai ales utilizarea telefoniei mobile și a internetului?
- Scrive pe caiet cinci propoziții în care să folosești corect fiecare dintre următorii termeni geografici: *cale de comunicație, grâu, industria lemnului, miere, petrol.*

Indicație: termenii pot fi folosiți atât la singular, cât și la plural.

1. Analizează imaginile alăturate și scrie pe caiet:

- a. domeniul economic în care se desfășoară activitățile ilustrate în imaginile 2 și 5;
- b. domeniul economic în care se desfășoară activitățile ilustrate de imaginile 3 și 7;
- c. tipul de teren agricol pe care se practică activitatea ilustrată în imaginea 1;
- d. un produs obținut prin desfășurarea activităților ilustrate de imaginea 4;
- e. un produs obținut prin desfășurarea activităților ilustrate de imaginea 6.

2. Scrie pe caiet asocierile corecte între resursele naturale menționate în coloana A și produsele obținute din prelucrarea lor, prezentate în coloana B, după modelul: d – 5.

A	B
a. lemn	1. cauciuc
b. minereuri de fier	2. hârtie
c. petrol	3. oțel

3. Copiază pe caiet enunțurile următoare. Scrie în dreptul fiecărui enunț litera A, dacă propoziția este adevărată, sau litera F, dacă propoziția este falsă.

- a. Cultura plantelor și creșterea animalelor reprezintă activități agricole.
- b. Grâul și porumbul se cultivă mai ales în regiunile muntoase.
- c. Livezile și viile sunt mai extinse în regiunile de câmpie.
- d. Terenurile agricole sunt răspândite în toate treptele de relief.
- e. Căile de comunicație asigură produsele de bază necesare în alimentația oamenilor.
- f. Cea mai mare parte din terenurile arabile se află în regiunile de câmpie.
- g. Căile ferate permit deplasarea unor cantități mari de mărfuri și a unui număr mare de persoane pe distanțe lungi.

GRILĂ DE AUTOEVALUARE

Calificativ	1	2	3
Foarte bine	4-5 răspunsuri corecte	trei asocieri corecte	6-7 răspunsuri corecte
Bine	2-3 răspunsuri corecte	două asocieri corecte	4-5 răspunsuri corecte
Suficient	un răspuns corect	o asociere corectă	2-3 răspunsuri corecte

Fișă de observare sistematică. „EU ÎN OGLINDĂ!“ Care este stilul meu de muncă?

Citește afirmațiile de mai jos și răspunde prin DA sau NU. Bifează cu X caseta cu varianta de răspuns.

Stilul meu de muncă	DA	NU
Îmi fac temele complet și corect.		
Am mereu obiectele necesare pentru activități (manual, caiet, pix/stilou etc.).		
Scriu pe caiet întotdeauna când este nevoie.		
Întotdeauna întreb dacă nu am înțeles o informație/ce am de făcut.		
Îmi place să îmi spun părerea.		

Citește, cu atenție, subiectele și indicațiile de răspuns.
Scrie pe foaia de test numai răspunsurile la cerințe. Succes!

SUBIECTUL I

Scrie pe foaia de test litera corespunzătoare variantei corecte de răspuns pentru fiecare dintre afirmațiile de mai jos, după modelul: 1 – a, 2 – c, 3 – c etc.

Indicație: este corectă o singură variantă de răspuns.

- România se învecinează la sud-vest cu țara numită:
 - Bulgaria;
 - Serbia;
 - Ungaria.
- Cea mai înaltă treaptă de relief din țara noastră este reprezentată de:
 - câmpii;
 - dealuri și podișuri;
 - munți.
- Cele mai ridicate temperaturi medii anuale se înregistrează în regiunile cu relief:
 - de câmpie;
 - de deal;
 - montan.
- Lacurile naturale se întâlnesc:
 - în toate treptele de relief;
 - numai la câmpie;
 - numai la munte.
- România este traversată de fluviul numit:
 - Argeș;
 - Dunăre;
 - Siret.
- Cărbunii sunt folosiți pentru producerea de:
 - curent electric;
 - îmbrăcăminte;
 - sticlă.
- Din grupul plantelor industriale fac parte:
 - cartofii și sfecla-de-zahăr;
 - floarea-soarelui și cerealele;
 - inul și sfecla-de-zahăr.

(FB: 6 – 7 răspunsuri corecte; B: 4 – 5 răspunsuri corecte; S: 2 – 3 răspunsuri corecte)

SUBIECTUL II

Scrie pe foaia de test enunțurile următoare și completează spațiile punctate cu informațiile corespunzătoare.

- Granițele României cu țările vecine sunt naturale și
- Cele două unități de relief de câmpie din țara noastră sunt situate în partea de sud și de
- Ploaia, ninsoarea și grindina reprezintă tipuri de
- Majoritatea râurilor din țara noastră izvorăsc din
- Cele mai fertile soluri se află în regiunile cu relief de
- Orașul în care se desfășoară diferite activități industriale este numit
- Circulația oamenilor și a mărfurilor se realizează cu ajutorul căilor de

(FB: 6 – 7 răspunsuri corecte; B: 4 – 5 răspunsuri corecte; S: 2 – 3 răspunsuri corecte)

SUBIECTUL III

Scrie pe foaia de test răspunsurile la următoarele cerințe:

- Precizează:
 - o resursă naturală de subsol care se exploatează în regiunile montane;
 - un avantaj economic pe care îl deține România prin faptul că are ieșire la Marea Neagră.
- Calculează populația totală dintr-o regiune oarecare, știind că, dintre locuitorii săi, 9 347 de persoane reprezintă populația urbană și 4 857 de persoane formează populația rurală.

(FB: trei răspunsuri corecte; B: două răspunsuri corecte; S: un răspuns corect)

PROIECTUL este o activitate prin care aplicăm ceea ce am învățat, exersăm, ne dezvoltăm cunoștințele și deprinderile.

În cele mai multe dintre situații, proiectul îl realizăm împreună cu colegii și, ca urmare, prin această activitate ne antrenăm să lucrăm în echipă, să comunicăm și să cooperăm, să ne asumăm responsabilități, să rezolvăm diferite sarcini de lucru. Produsul final al proiectului depinde de interesul pentru activitate și de eforturile depuse.

Întocmim proiectul pe baza recomandărilor din manual și după indicațiile primite de la învățătoare/învățător.

Proiectul începe în clasă, prin definirea și înțelegerea sarcinii de lucru, se continuă acasă și se încheie tot în clasă, prin prezentarea în fața colegilor a unui raport asupra rezultatelor obținute și/sau a produsului realizat.

Respectăm timpul de desfășurare a activității stabilit de către învățătoare/învățător. Discutăm permanent cu învățătoarea/învățătorul și cu colegii de echipă despre dificultățile, aspectele care ne nemulțumesc sau pe care le considerăm insuficient realizate.

La finalul activității, calificativul pe care îl obținem va fi pe măsura efortului depus, iar în „cufărul învățării” vom aduna noi cunoștințe și deprinderi alături de curiozitatea și de interesul de cunoaștere, înțelegerea lumii din jur, creativitate, încredere în forțele proprii, colaborarea în echipă, spirit de observație, dorința de a ne implica activ în rezolvarea diferitelor probleme pe care le-am observat direct sau indirect (studiind diferite hărți, imagini, articole etc.) și multe altele, pe care le vom descoperi treptat.

INVESTIGAȚIA este activitatea de cercetare efectuată cu scopul de a căuta informații pe o anumită temă, de a descoperi ceva nou.

Nu suntem oameni de știință, dar prin cercetarea noastră dovedim că am înțeles noțiunile învățate și că le putem explica și utiliza în diferite moduri, că știm să observăm, să punem întrebări, să analizăm, să identificăm în mediul înconjurător situații/acțiuni negative și să propunem soluții de rezolvare a acestora.

Necesită mai multă muncă, dar, după ce am înțeles indicațiile de lucru, avem posibilitatea de a aplica într-un mod creativ cunoștințele asimilate, în situații noi.

Urmărim pașii investigației recomandați în manual și indicațiile primite de la învățătoare/învățător. Respectăm timpul de desfășurare a activității stabilit de către învățătoare/învățător.

La final, recompensele vor fi mari, căci investigația este nu numai o activitate prin care învățătoarea/învățătorul apreciază și evaluează munca noastră, ci mai ales o nouă modalitate de a ne „antrena” în propria formare, de a spori „comoara din cuțăr”.

PORTOFOLIUL reprezintă cartea noastră de vizită, care demonstrează ce știm și ce suntem capabili să facem.

La întocmirea portofoliului ne antrenăm pe parcursul unui semestru sau chiar pe parcursul întregului an școlar: *colectăm, selectăm și organizăm informații, imagini, hărți referitoare la anumite teme, realizăm fișe de observare, liste de date, postere, afișe etc.*

Prin complexitatea și bogăția informației pe care o furnizează, mapa/dosarul ce poartă numele de Portofoliu constituie unul dintre *instrumentele* prin care învățătoarea/învățătorul apreciază și evaluează eforturile noastre de învățare, iar pentru părinți constituie *dovada evoluției și a progresului nostru școlar.*

Vei întocmi portofoliul pe baza recomandărilor din manual și după indicațiile primite de la învățătoare/învățător.

Grupează materialele și ordonează-le pe teme, în funcție de lecțiile parcurse, iar la final acesta va cuprinde *momentele importante ale învățării și produsele pe care le-ai realizat.*

Unitatea

3

România

Elemente de geografie regională

■ *Marile unități geografice ale României*

17. Munții Carpați

18. Dealurile și podișurile

19. Câmpiile și Delta Dunării

■ *Recapitulare* ■ *Autoevaluare*

■ *Caracteristici geografice ale regiunii în care este situat orizontul local*

20. Elemente de prezentare a unei regiuni

21. Caracterizarea regiunii (sau a regiunilor)
din jurul orizontului local

■ *Recapitulare* ■ *Autoevaluare*

Organizarea administrativă a României

22. Organizarea administrativă actuală

23. Orașul București –
caracterizare geografică

24. Caracterizarea geografică
a județului și a localității
în care este situat orizontul local

■ *Recapitulare* ■ *Autoevaluare*

■ *Test de evaluare sumativă*

CUVINTE-CHEIE:

- *poziție geografică*
- *munți, dealuri, podișuri, câmpii*
- *deltă* ■ *înălțime* ■ *roci* ■ *resurse* ■ *orașe*
- *populație* ■ *activități economice*
- *județ, municipiu, comună, sat*

Îmi amintesc

Munții reprezintă cea mai înaltă treaptă de relief din țara noastră și ocupă o treime din suprafața țării. Din munți izvorăsc majoritatea râurilor din România și tot în munți se găsesc numeroase lacuri, unele naturale, altele create de om. Sunt acoperiți cu păduri și la înălțimi mai mari cu ierburi mărunte. Așezările sunt situate în lungul râurilor și în depresiuni, iar ocupațiile oamenilor sunt legate de creșterea animalelor, de exploatarea și prelucrarea lemnului și a numeroaselor resurse.

Observ

1. Observă pe harta alăturată întinderea Munților Carpați. Numește țările străbătute de Munții Carpați. Ele se numesc *țări carpatice*.
2. Cum se numesc cele trei ramuri care alcătuiesc Munții Carpați din România?

Descopăr

1. Analizează harta Carpaților Orientali. Cu ce unități de relief se învecinează Carpații Orientali la est, la sud și la vest?
2. Identifică cel mai înalt vârf. Ce înălțime are? În ce munți se află?
3. Identifică râurile care izvorăsc din Carpații Orientali și lacurile din această ramură carpatică. Notează-le pe caiet.

Craterul de la Racuș, dovadă a activității, în trecutul îndepărtat, a vulcanilor pe teritoriul României

Rețin

Munții Carpați fac parte dintr-un grup mai mare de munți care se întind pe teritoriul mai multor țări. După poziția față de Depresiunea Transilvaniei, Munții Carpați din România sau Carpații Românești sunt formați din trei ramuri: Carpații Orientali (la est), Carpații Meridionali (la sud) și Carpații Occidentali (la vest).

▶ Rețin

Carpații Orientali se desfășoară de la granița de nord a țării până la Valea Prahovei și cuprind șiruri de munți despărțite de numeroase văi și depresiuni. Sunt alcătuiți din roci diferite, cele mai dure fiind în partea lor de mijloc. Culmile muntoase au înălțimi mijlocii, depășind 2 000 m doar în Munții Rodnei (cei mai înalți) și în Munții Călimani.

Din Carpații Orientali izvorăsc multe râuri, cele mai mari fiind Mureșul și Oltul, și tot în această ramură montană se găsesc numeroase lacuri naturale și create de om. Au importante resurse naturale (minereuri de cupru, de aur, de argint, lemn, izvoare cu ape folositoare pentru tratarea unor boli) și sunt intens populați. Sunt împărțiți în trei grupe: *Grupa Nordică*, *Grupa Centrală* și *Grupa Sudică*.

■ Aplic

- Linia întreruptă de culoare galbenă de pe harta Carpaților Orientali marchează limitele fiecărei grupe. Analizează harta de la pagina 72 și împreună cu colegii identificați:
 - așezarea și întinderea celor trei grupe montane din Carpații Orientali;
 - munții și depresiunile ce intră în alcătuirea fiecărei grupe;
 - cei mai înalți munți din fiecare grupă montană.
- Privește imaginile a, b, și c. Din ce grupe fac parte munții prezentați în aceste imagini?
- Cea mai mare depresiune din Carpații Românești este prezentată în imaginea d. Cum se numește? În ce grupă a Carpaților Orientali se află această depresiune?
- Localizează pe harta Carpaților Orientali lacurile prezentate în imaginile e și f. Sunt lacuri naturale sau create de om?
- Dă exemple de arbori care formează pădurile de foioase și de conifere din acești munți. Ce animale trăiesc în aceste păduri?
- Discută cu colegii și explică de ce pe crestele Munților Rodnei crește o vegetație de ierburi mărunte.
- Numește resursele naturale din Carpații Orientali. Ce ramură a industriei folosește ca materie primă minereurile neferoase din acești munți?

Munții Ceahlău, Vârful Toaca

Munții Ciucas

Munții Rodnei, Vârful Pietrosu

Depresiunea Brașovului

Lacul Roșu

Lacul Sf. Ana

Munții Piatra Craiului

Munții Retezat

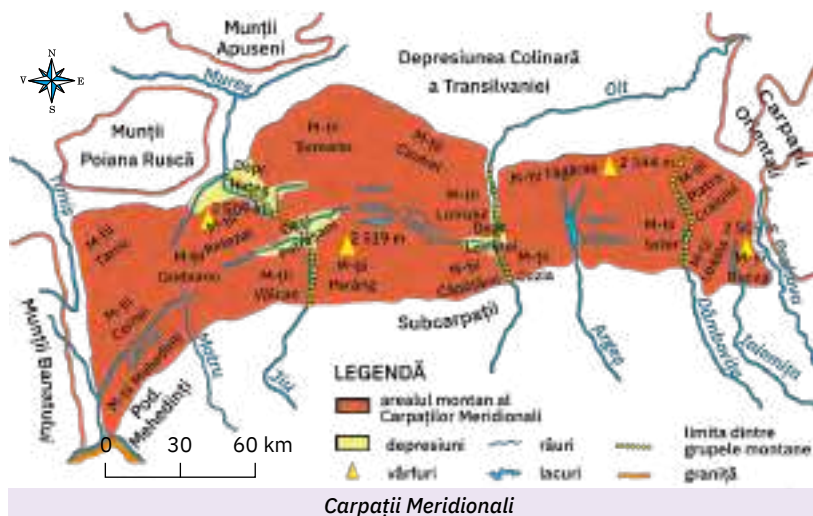
Babele - Munții Bucegi

Sfinxul - Munții Bucegi

Descoper

1. Analizează harta de mai jos. Cu ce unități de relief se învecinează Carpații Meridionali la nord și la sud?
2. Citește următoarele enunțuri. Alege dintre paranteze cuvintele care exprimă realitatea geografică reprezentată pe hartă.
„Carpații Meridionali se desfășoară pe direcția (*est-vest, nord-sud*). Sunt munți (*înalți, scunzi*), cu numeroase vârfuri (*sub, peste*) 2 500 m.“

Rețin

Carpații Meridionali se întind de la Valea Prahovei până la văile râurilor Timiș și Cerna. Cuprind munți formați din roci dure, de aceea au înălțimi ce depășesc 2 500 m și sunt mai masivi, puține văi și depresiuni despărțind culmile muntoase. Singurul râu care traversează Carpații Meridionali de la nord la sud este *Oltul*.

În acești munți se găsesc multe lacuri naturale, de dimensiuni reduse, și lacuri create de om. Sunt acoperiți cu păduri de conifere, care se continuă spre vârfuri cu pășuni întinse. Pe lângă bogățiile naturale (păduri, ape curgătoare și cărbuni) se remarcă și prin peisajele deosebite oferite de: creste și vârfuri semețe (foto 1 și 2), stânci cu forme neobișnuite (foto 3 și 4), plante și animale rare, protejate de lege (floarea-de-colț, bujorul-de-munte, capra-neagră ș.a.). Râurile mai mari separă Carpații Meridionali în patru grupe: *Grupa Bucegi*, *Grupa Făgăraș*, *Grupa Parâng* și *Grupa Retezat-Godeanu*.

Aplic

1. Analizează harta Carpaților Meridionali și împreună cu colegii identificați grupa montană care se desfășoară:
 - a. între văile râurilor Prahova și Dâmbovița;
 - b. între Dâmbovița și Olt;
 - c. între Olt și Jiu;
 - d. între Jiu și culoarul depresionar Timiș-Cerna.
2. În Carpații Meridionali se află munții al căror vârf, numit Moldoveanu, atinge 2 544 m și reprezintă cea mai mare înălțime de pe teritoriul țării noastre. Identifică pe hartă acești munți. Cum se numesc?
3. Localizează pe hartă depresiunile din Carpații Meridionali. Notează-le pe caiet.
4. Identifică râurile care izvorăsc din Carpații Meridionali. Unde se varsă aceste râuri?
5. Discută cu colegii și explicați de ce populația din Carpații Meridionali este mai puțin numeroasă și se ocupă îndeosebi cu exploatarea și prelucrarea lemnului și cu creșterea animalelor.

Observ

1. Privește imaginile alăturate și apoi stabilește dacă afirmațiile următoare sunt adevărate sau false.

a. Forma de relief prezentată în imaginea 1 este un deal, deoarece are culmea domoală și rotunjită.

b. Imaginea 2 prezintă dealuri cu culmi late, netede numite podișuri.

2. Analizează harta de mai jos. Numește dealurile și podișurile României și stabilește poziția în cadrul țării a fiecărei unități de relief. Observă imaginile asociate hărții. Ce aspecte caracterizează dealurile și podișurile țării?

Dealurile de Vest

Podișul Mehedinți

Podișul Getic

Podișul Moldovei

Subcarpații

Podișul Dobrogei

Rețin

Dealurile și podișurile României sunt situate atât la interiorul, cât și la exteriorul Carpaților și au înălțimi cuprinse, în general, între 300 și 1 000 m. Dealurile și podișurile mai înalte sunt acoperite cu păduri de foioase, iar cele mai joase, datorită climei prielnice, sunt cultivate cu viță-de-vie, pomi fructiferi și, pe alocuri, pe solurile mai fertile, cu cereale, sfeclă-de-zahăr și floarea-soarelui.

Față de Carpați, dealurile și podișurile sunt mai bine populate, satele și orașele fiind mai numeroase.

Ocupațiile locuitorilor sunt legate de cultura plantelor, creșterea animalelor, de exploatarea și prelucrarea lemnului și a resurselor de subsol (cărbuni, petrol, gaze naturale, sare).

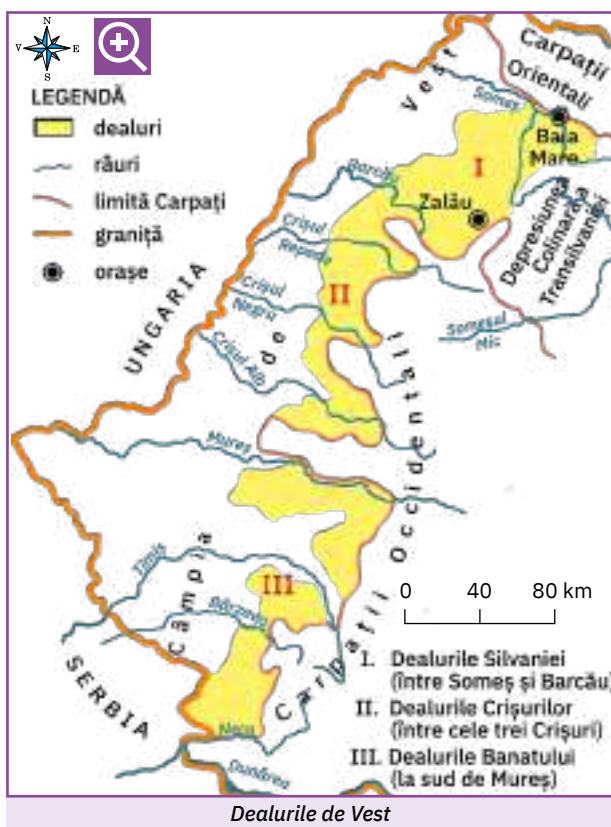
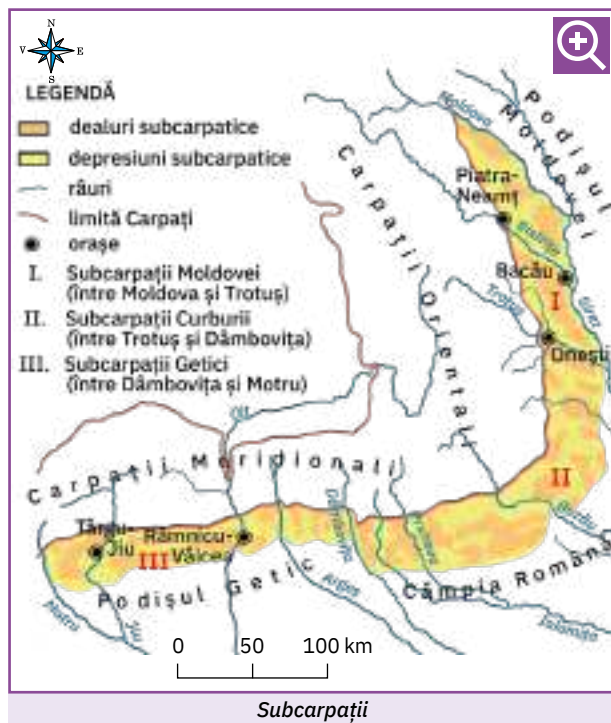
Descopăr

Citește textele următoare:

„Carpații Orientali și cei Meridionali sunt însoțiți la exterior de Subcarpați, un brâu continuu de dealuri care s-au format la fel ca munții, dar au înălțimile mai mici, iar rocile care le compun sunt mai moi, deci mai puțin rezistente. Între dealuri și la poalele munților se găsesc numeroase depresiuni.“

„Dealurile de Vest fac trecerea de la Carpații Occidentali la Câmpia de Vest. Această fâșie de dealuri domoale nu este continuă, pe alocuri munții întinzându-se până la câmpie. Dealurile sunt despărțite de văile largi ale râurilor care izvorăsc din munți.“

1. Cum se numesc și unde sunt situate unitățile de relief prezentate în texte? Ce forme de relief alcătuiesc aceste unități?
2. Identifică harta fiecărei unități de relief și împreună cu colegii analizează elementele reprezentate. Pentru fiecare unitate de relief, identificați pe hartă și apoi scrieți pe caiet:
 - unitățile de relief vecine;
 - grupele de dealuri care o alcătuiesc;
 - râurile care o străbat.

Rețin

Carpații Orientali și Carpații Meridionali sunt înconjurați spre exterior, de la Valea Moldovei până la Valea Motrului, de **Subcarpați**, o unitate de relief aparte, formată din șiruri de *depresiuni* și *dealuri* cu înălțimi ce depășesc uneori 1 000 m și se aseamănă cu munții prin modul în care s-au format. La marginea Carpaților Occidentali, între Nera și Someș, se întind **Dealurile de Vest**, un șir de *dealuri* ce rareori trec de 300 m, întrerupt pe alocuri de munți.

Observ

1. Cum se numește unitatea de relief reprezentată pe harta alăturată? Unde este situată în cadrul țării și în raport cu Munții Carpați?
2. Analizează împreună cu colegii elementele reprezentate pe hartă și stabiliți:
 - unitățile de relief vecine;
 - formele care alcătuiesc relieful acestei unități;
 - râurile care o traversează și direcția lor generală de curgere;
 - orașele importante.

Rețin

Depresiunea Colinară a Transilvaniei reprezintă o unitate mai joasă, situată în interiorul arcului carpatic și de aceea a primit numele de „depresiune”. Relieful său este format în partea centrală din podișuri cu înălțimi de 500 – 700 m (*Podișul Someșan, Câmpia Transilvaniei și Podișul Târnavelor*) și pe margini din depresiuni și dealuri care spre est depășesc cu puțin 1 000 m.

Depresiunea Colinară a Transilvaniei

Aplic

Compară Depresiunea Colinară a Transilvaniei cu Subcarpații și Dealurile de Vest, ținând cont de poziția în cadrul țării, unitățile vecine, altitudini, apele care le străbat.

Descopăr

La exteriorul Subcarpaților și în partea de sud-est a țării se întind mari unități de podiș care se remarcă fie prin întinderea foarte mare (Podișul Moldovei) sau foarte mică (Podișul Mehedinți), fie prin relieful lor care cuprinde dealuri foarte joase netede cu aspect de câmpie și dealuri ce reprezintă de fapt resturile tocite ale unor munți mai vechi decât Carpații (Podișul Dobrogei).

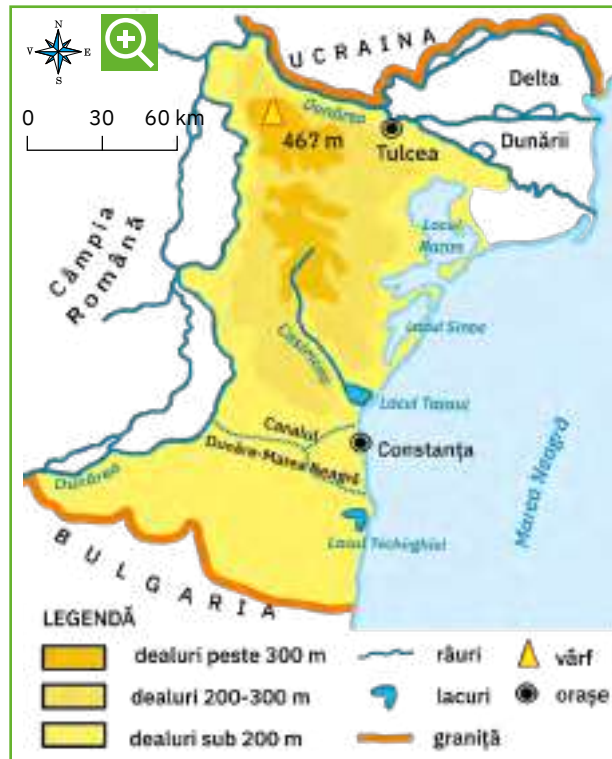
1. Analizează împreună cu colegii hărțile acestor unități de podiș și precizați pentru fiecare poziția în cadrul țării și unitățile de relief vecine.
2. Numiți râurile care străbat aceste unități de relief și orașele importante.

Podișul Getic și Podișul Mehedinți

Podișul Moldovei

Podișul Dobrogei

▶ Rețin

Situat între Dâmbovița și Dunăre, **Podișul Getic** se evidențiază prin suprafețele sale foarte netede, despărțite de râurile ce vin dinspre munți. Cuprins între Motru și Dunăre, în nord-vestul Podișului Getic, se întinde **Podișul Mehedinți**, cea mai mică unitate geografică din România, care se aseamănă cu munții prin modul de formare, dar este o unitate de podiș prin înălțimea și aspectul dealurilor sale.

Podișul Moldovei, cel mai întins podiș din țară, are un relief de podișuri (*Podișul Sucevei* și *Podișul Bârladului*) și dealuri joase, foarte line (*Câmpia Moldovei*).

Podișul Dobrogei, desfășurat între Dunăre, Marea Neagră și granița cu Bulgaria, cuprinde în jumătatea nordică dealuri, unele reprezentând resturile unor munți foarte vechi, iar în jumătatea sudică, podișuri foarte joase, în general sub 200 m, cu aspect de câmpie vălurită.

■ Aplic

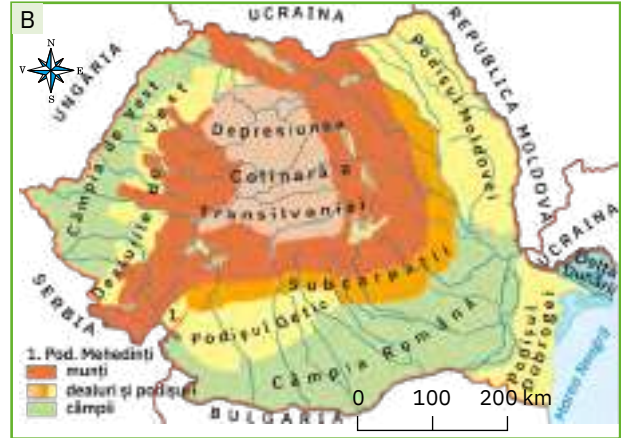
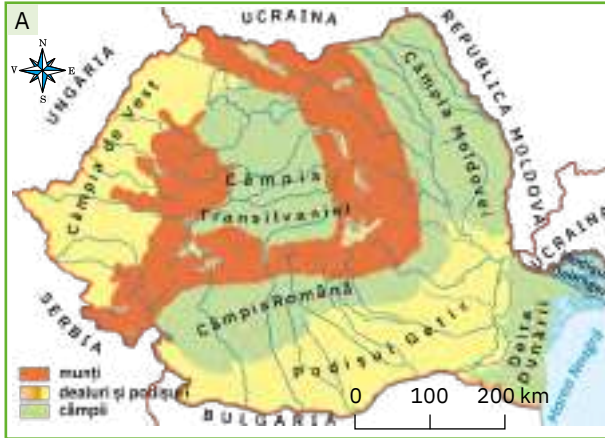
1. Localizează pe harta murală a României unitățile geografice de deal și de podiș și precizează, pentru fiecare, poziția geografică, unitățile vecine, formele de relief, râurile și principalele orașe.
2. Completează pe caiet următoarele enunțuri:
Carpații Occidentali sunt mărginiți, la exterior, de ..., iar Carpații Orientali și Meridionali, de Resturile unor munți mai vechi decât Carpații, astăzi cu aspect de dealuri, se găsesc în Cea mai mică unitate de relief din țară este În partea de est a țării se află cel mai întins podiș, numit

Portofoliu

Adună din cărți, din reviste, din enciclopedii sau de pe internet imagini și informații despre dealurile și podișurile României. Realizează o fișă cu imagini și scurte informații pentru fiecare unitate de deal și podiș. Atașează aceste materiale la portofoliu.

Observ

1. Observă hărțile de mai jos. Cu ce literă este marcată harta care prezintă corect marile unități geografice de dealuri și podișuri și de câmpie din țara noastră? Argumentează răspunsul tău.

2. Cum se numesc câmpiile din țara noastră? Unde sunt situate? Amintește-ți ce știi despre câmpii și, cu ajutorul imaginilor de mai jos, descrie câmpiile precizând: aspectul și înălțimea reliefului, caracteristicile climei, ale vegetației și ale solurilor, specificul așezărilor rurale și ocupațiile principale ale populației rurale. Dă exemple de orașe din țara noastră situate în câmpie.

Peisaj de câmpie

Vegetație naturală de stepă

Sondă de petrol

Cultură de grâu în Câmpia Română

Lan de floarea-soarelui în Câmpia de Vest

Sat adunat specific zonei de câmpie

Rețin

Câmpiile completează spre sud și spre vest relieful țării noastre. Comparativ cu munții, dealurile și podișurile, câmpiile sunt *cele mai netede și mai joase forme de relief*, dar în cuprinsul lor există *suprafețe cu aspect (înfățișare) și înălțime diferite*. Clima prielnică și solurile roditoare au favorizat înlocuirea treptată a vegetației naturale de stepă cu diferite culturi agricole (de grâu, porumb, floarea-soarelui, sfeclă-de-za-hărc etc.), devenind astfel *principalele regiuni agricole ale țării*. În subsolul câmpiilor se găsesc *zăcăminte de petrol și de gaze naturale*.

Câmpiile au o *populație numeroasă*, aici găsindu-se *multe sate și orașe importante* din România.

Descopăr

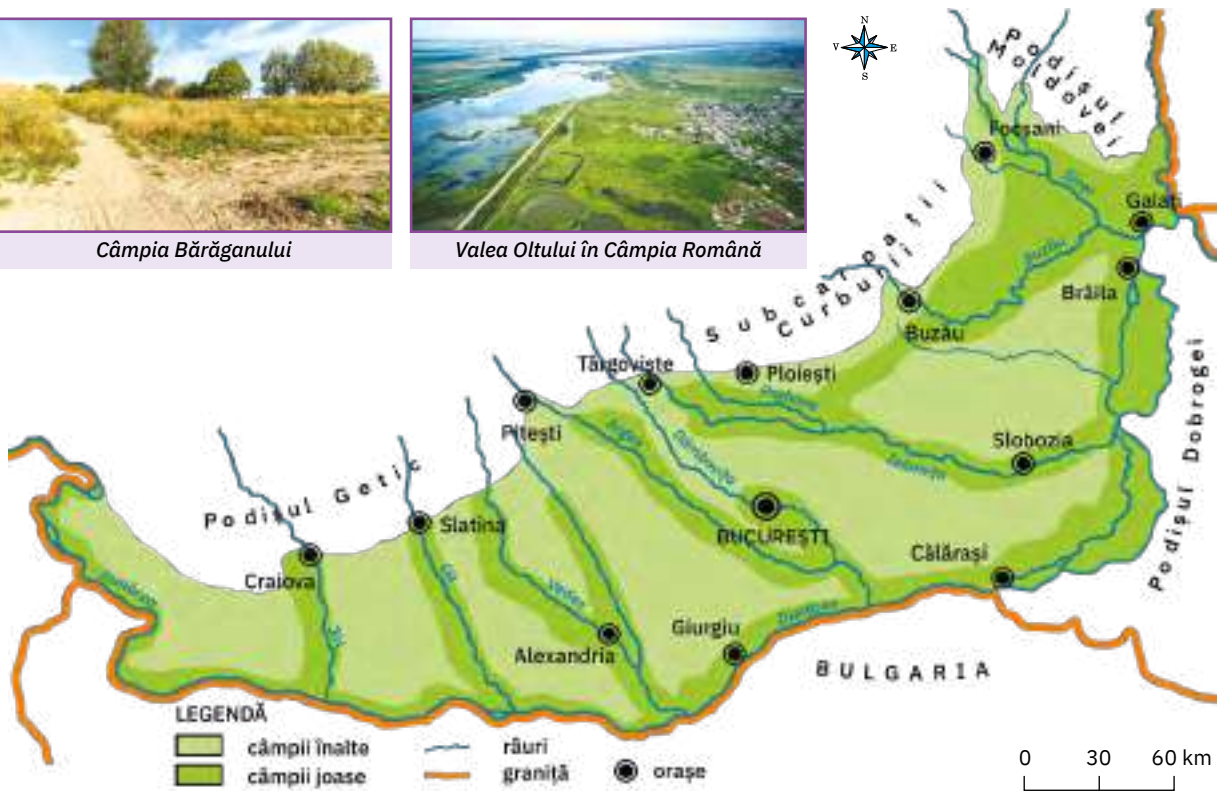
1. Numește unitatea de relief reprezentată pe harta de mai jos. În ce parte a țării este situată? Cu ce unități se învecinează la nord? Dar la vest, la sud și la est?
2. Cum sunt diferențiate pe hartă câmpiile mai înalte de cele mai joase? Efectuează calculul de mai jos și vei afla câți metri are cea mai înaltă suprafață de câmpie din țara noastră, numită Câmpia Piteștilor.
$$15\ 000 : 50 = ?$$
3. Numește râurile principale care traversează această unitate de câmpie. Ce direcție de curgere au?
4. Numește orașele mai importante din această unitate de relief.

Câmpia Bărăganului

Valea Oltului în Câmpia Română

Câmpia Română

Rețin

Câmpia Română este situată în partea de sud a României, de-a lungul Dunării, și este traversată de văile largi ale râurilor Jiu, Olt, Argeș și Ialomița, care vin dinspre munți și se varsă în marele fluviu.

Ca înfățișare generală, relieful său cuprinde suprafețe mai înalte și mai puțin netede, în partea nordică, spre Podișul Getic (*Câmpia Piteștilor*, cea mai înaltă, ajunge până la 300 m), suprafețe foarte joase, care ajung chiar la 10 m în partea de nord-est, și pe cea mai mare întindere suprafețe largi și foarte netede. În regiunile estice, mai secetoase (*Câmpia Bărăganului*), au fost amenajate canale de irigație prin care se aduce apa necesară în agricultură.

În această unitate geografică se află numeroase orașe, dintre care cel mai mare este București, capitala țării noastre, situat în *Câmpia Vlăsiei*.

Descopăr

1. Analizează harta Câmpiei de Vest. Cu ce unități geografice se învecinează? Până unde se întinde în partea de vest? Numește cele mai importante râuri și orașe din Câmpia de Vest.
2. Reformulează următoarele enunțuri, astfel încât să corespundă cu realitatea geografică reprezentată pe harta Câmpiei de Vest.
 - a. Câmpia de Vest se întinde spre est până la granița cu Ungaria și Serbia.
 - b. Câmpia de Vest se desfășoară sub forma unei fâșii pe direcția est-vest.
 - c. Pe toată întinderea sa, Câmpia de Vest are un relief uniform, cu aceeași altitudine.
 - d. În comparație cu Câmpia Română, Câmpia de Vest are o întindere mult mai mare.

Rețin

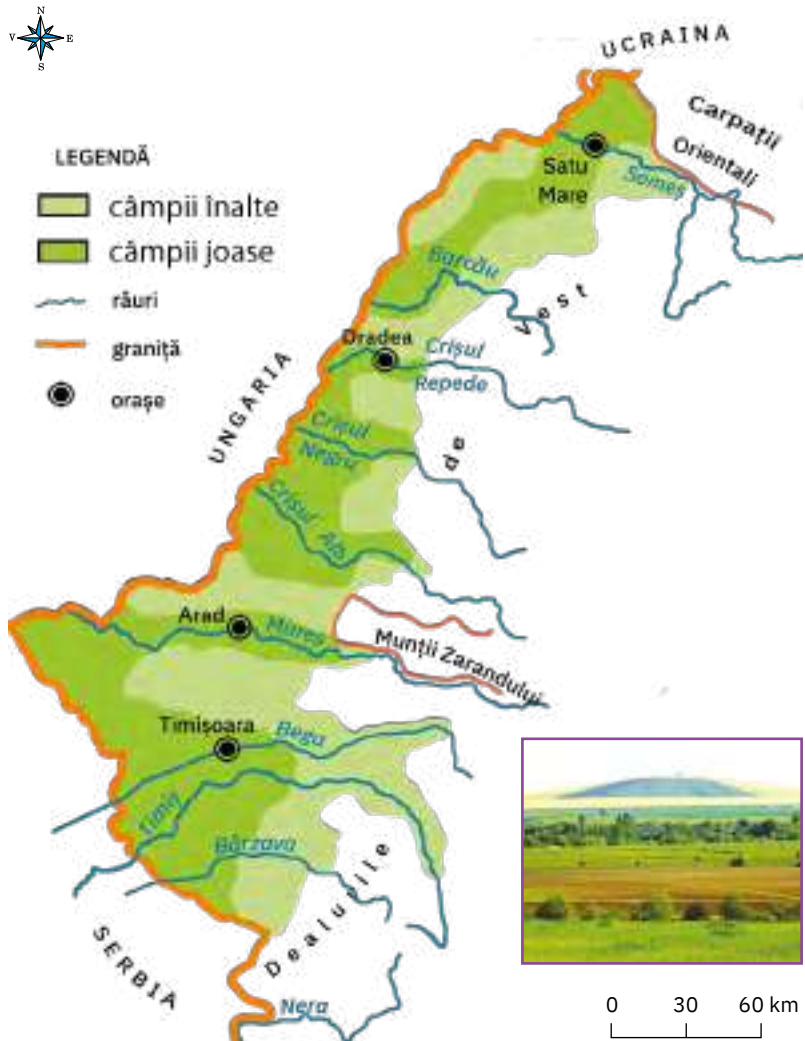
Câmpia de Vest se întinde la vest până la granița cu Ungaria și Serbia, iar spre est, până la marginea dealurilor, în cuprinsul cărora pătrunde de-a lungul râurilor.

Cuprinde porțiuni mai înalte, ce depășesc 100 m, și porțiuni mai joase. Râurile care izvorăsc din Munții Apuseni au în câmpie maluri joase și de multe ori, în urma ploilor mari, apele lor inundau în trecut terenurile din jur. Pentru a înlătura aceste neajunsuri, oamenii au executat o serie de lucrări și de amenajări, astfel că fostele terenuri mlăștinoase sunt astăzi folosite pentru agricultură.

Câmpia de Vest este o regiune foarte populată, cu multe sate și orașe mari.

Suprafața ușor vălurită a Câmpiei de Vest

Câmpia de Vest

Aplic

Discută cu colegii și stabilește asemănări și deosebiri între Câmpia Română și Câmpia de Vest, având în vedere: așezarea în cadrul țării, întinderea, caracteristicile naturale și cele create de oameni.

Descopăr

Citește textul următor, apoi analizează harta.

„Delta Dunării este locul misterios unde fluviul s-a răsfirat în trei brațe înainte de-a se întâlni cu marea. Aici, apa Dunării se-mpletește cu puținele întinderi de uscat, pe care le-a făurit treptat, din măturile sale, ajutată și de marea care și-a lăsat, pe alocuri, nisipul auriu. Uscatul se mărește timid, dar neîncetat. La dulcea adiere a vântului, stuful freamătă ușor, ramurile bătrânelor sălcii mângâie văzduhul, iar nuferrii dansează pe apele despletite. Este paradisul păsărilor (pelicani, cormorani, lebede) și al peștilor. Locuitorii Deltei sunt puțini și își asigură traiul din pescuit. Singurul oraș este Sulina, ce pare că veghează necontenita întâlnire dintre apele dulci ale fluviului și cele sărate ale mării.“

1. Numește unitatea de relief descrisă în text și reprezentată pe harta alăturată. Unde este situată?
2. Din câte brațe este formată Delta Dunării? Cum se numesc? Care este brațul cel mai scurt?
3. Cum se numesc întinderile de uscat din Deltă? Cum s-au format?
4. Dă exemple de plante și păsări din Delta Dunării.
5. Cu ce se ocupă locuitorii din Delta Dunării?

Delta Dunării

▶ Rețin

Înainte de vărsarea în mare, Dunărea se desparte în *trei brațe*: la nord *Chilia*, care formează granița cu Ucraina, la mijloc *Sulina*, cel mai scurt braț, pe care înaintează vapoarele de pe mare până la Brăila, și la sud *Sfântu Gheorghe*. **Delta Dunării** este cea mai joasă unitate de relief a țării, clădită de Dunăre și de mare. Cea mai mare parte din suprafața Deltei este ocupată de *brațele fluviului*, de *mlaștini*, *lacuri* și *canale*. Porțiunile de uscat sunt puține și se numesc *grinduri*.

Datorită peisajelor deosebite, a bogăției de păsări și de pești (unele specii rare), Delta Dunării a fost declarată *rezervație naturală*, cunoscută în toată lumea. De aceea oamenii trebuie să o protejeze.

Aplic

Reformulează enunțurile din textul următor, astfel încât să devină adevărate. Scrie pe caiet enunțurile adevărate.

„Câmpiile ocupă partea de vest a țării. În câmpii se cultivă mai ales cereale, din care de obține zahărul. Oamenii extrag din câmpii petrol și sare. La izvoarele Dunării se află Delta, care cuprinde brațele Sfântu Gheorghe, la nord, Sulina, în mijloc, și Chilia, la sud. Cea mai mare parte a Deltei este formată din uscaturi numite grinduri.“

Portofoliu

Adună din cărți, din reviste, din enciclopedii sau de pe internet imagini și informații despre câmpiile României și despre Delta Dunării. Realizează pentru fiecare o fișă cu imagini și scurte informații și atașează fișele la portofoliu.

Te salut din nou! A trecut ceva vreme de când nu ne-am mai întâlnit. Între timp, am aflat noi informații despre țara noastră și regiunea în care este situat orizontul local.

Până în acest moment, am adunat fiecare multe materiale în *portofoliu*. Știi că și tu te-ai străduit să selectezi informații, imagini, hărți și să realizezi diferite materiale. Sunt convinsă că și proiectele la care ai lucrat au fost interesante și evaluate cu calificative maxime.

Orele de geografie ne ajută să ne dezvoltăm cunoștințele, dar și deprinderile de a observa și mai ales de a înțelege realitatea din jurul nostru, de a citi și utiliza informațiile oferite de o hartă. Întorcând materialele pentru portofoliu, fiecare dintre noi am demonstrat interes pentru cunoașterea realității înconjurătoare și a legăturilor dintre oameni și mediul lor de viață.

Și nu numai atât. Prin explorarea realității înconjurătoare, eu am înțeles mai bine multe dintre informațiile aflate la istorie, la științele naturii sau la educație civică. Și matematica parcă mi se pare mai ușoară acum și mă ajută să dezleg multe dintre misterele lumii înconjurătoare. Nu-i așa?

Iată de ce îți propun să realizezi și tu un nou proiect pentru portofoliul tău. Suntem micii „geografi” și ne interesează conservarea și protecția mediului din jurul nostru.

Proiect

Tema proiectului REZERVAȚIILE NATURALE – COMORI ALE SPAȚIULUI GEOGRAFIC ROMÂNESC

Scopul proiectului Explorarea unor surse noi de informare pentru lărgirea orizontului de cunoaștere și pentru dezvoltarea atitudinii civice privind conservarea și protecția mediului.

Ce vei realiza? Împreună cu colegii, realizați un panou cu rezervațiile naturale din regiunea în care este situat orizontul local. Acesta va cuprinde:

- o hartă a regiunii, în care veți marca rezervațiile naturale;
- imagini din fiecare rezervație;
- scurte texte în care să explicați de ce respectivele teritorii sunt ocrotite prin lege.

Cum veți lucra? Formați echipe de câte patru-cinci elevi. Stabiliți sarcini de lucru pentru fiecare echipă. Comunicați și colaborați între voi. *Amplasați acest panou pe holul școlii și explicați colegilor din clasele mai mici ce frumoasă este regiunea în care trăiți și mai ales de ce este important ca oamenii să protejeze mediul din jurul lor.*

Ce reprezintă rezervațiile naturale?

Rezervațiile naturale sunt teritorii ocrotite prin lege, pe care oamenii nu le pot transforma în niciun fel, deoarece în cuprinsul lor se găsesc specii de plante sau de animale, elemente geografice (creste, vârfuri, văi, lacuri etc.) foarte rare, care prezintă importanță științifică sau care dau naștere unor peisaje deosebite.

Unele teritorii naturale protejate sunt de interes internațional, ceea ce înseamnă că sunt cunoscute și de oameni care trăiesc în alte țări.

Rezervația Biosferei Delta Dunării

Delta Dunării este un adevărat paradis pentru păsări, reprezentând un loc de popas natural pentru păsările migratoare, unele dintre ele fiind specii rare, amenințate cu dispariția în alte regiuni ale lumii: pelicanul creț, barza albă, egreta mare, egreta mică, gâsca cu gât roșu, cormoranul mic. Pelicanul comun este pasărea cea mai reprezentativă din zona Deltei Dunării.

Egretă mare

Pelicani

Cormorani

Gâscă cu gât roșu

Parcul Național Retezat

Este cea mai mare rezervație naturală și cel mai vechi parc național din România, fiind declarat prin lege încă din anul 1935. Parcul Retezat este renumit pentru peisajele sale montane, cu piscuri înalte, lacuri (Bucura, Zănoaga etc.), păduri, pășuni și specii deosebite de plante (floarea-de-colț, gențiana, sângele-voinicului) și animale (capra-neagră, jderul, pisica sălbatică etc.).

Lacul Bucura, cel mai întins lac din zona montană înaltă

Floarea-de-colț, plantă ocrotită prin lege

1. În caseta alăturată sunt notate, în ordine alfabetică, unitățile geografice care alcătuiesc teritoriul țării noastre. Scrie pe caiet enunțurile următoare și completează spațiile punctate cu unitatea/unitățile corespunzătoare din casetă.

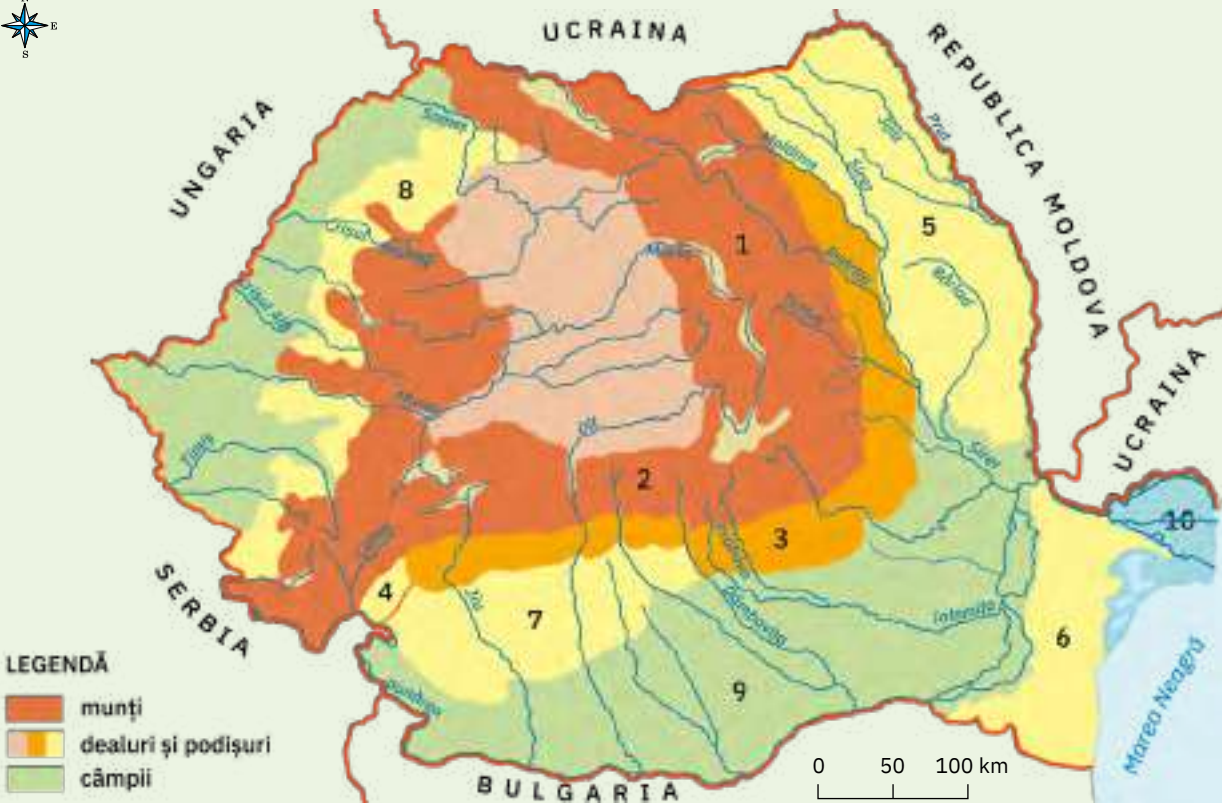
- a. După poziția față de ... , ramurile Carpaților Românești sunt: la est ... , la sud ... , la vest
- b. Unitățile de deal și de podiș aflate la exteriorul Munților Carpați sunt: ... , ... , ... , ... , ... și
- c. Unitățile de câmpie din țara noastră sunt: ... și
- d. Cea mai joasă unitate de relief din România este

- Carpații Meridionali
- Carpații Occidentali
- Carpații Orientali
- Câmpia de Vest
- Câmpia Română
- Dealurile de Vest
- Delta Dunării
- Depresiunea Colinară a Transilvaniei
- Podișul Dobrogei
- Podișul Getic
- Podișul Mehedinți
- Podișul Moldovei
- Subcarpații

2. Pe harta de mai jos sunt marcate zece dintre unitățile geografice notate în casetă.

- a. Numește unitățile marcate cu numerele 3, 4, 7, 8 și 10.

România – unități geografice

- b. Precizează numele celei mai înalte unități geografice din țara noastră și cifra cu care aceasta este marcată pe hartă.
- c. Precizează numele unității geografice în care este situat fiecare dintre orașele din lista de mai jos și numărul cu care aceasta este marcată pe hartă.

Lista de orașe: *București, Constanța, Iași.*

- Citește cu atenție enunțurile următoare și scrie pe caiet denumirea unității geografice prezentate, după *modelul: g – Dealurile de Vest*.
 - Se desfășoară între Dâmbovița la est, Dunăre la vest și are dealuri largi și netede, care scad în înălțime spre sud.
 - Se deosebește de celelalte două ramuri carpatice prin altitudinile mai mici și prin populația mult mai numeroasă.
 - Prezintă un relief format din șiruri de dealuri și depresiuni.
 - Se întinde de-a lungul Dunării și este o importantă regiune agricolă a țării.
 - Se întinde la est până la Prut și are un relief de dealuri și podișuri.
 - În cuprinsul său se găsesc resturile unor munți foarte vechi, cu altitudini de dealuri.
- Copiază pe caiet sub formă de coloane, apoi asociază, prin săgeți, fiecare unitate geografică din coloana A cu resursele naturale caracteristice, menționate în coloana B, după *modelul: 7 → g*.

A

- Carpații Occidentali (Munții Apuseni)
- Câmpia Română
- Delta Dunării

B

- gaze naturale, petrol
- minereuri de fier, de aur și de argint
- pește, stuf

- Copiază pe caiet enunțurile următoare. Scrie în dreptul fiecărui enunț litera A, dacă propoziția este adevărată, sau litera F, dacă propoziția este falsă.
 - Cea mai mare depresiune din Munții Carpați este Depresiunea Brașov.
 - Dealurile domoale din Subcarpați sunt cultivate cu pomi fructiferi și viță-de-vie.
 - Râul Jiu traversează de la est la vest Câmpia Română.
 - Podișul Dobrogei este limitat la vest de Marea Neagră.
 - Cel mai întins podiș din țara noastră poartă numele de Podișul Moldovei.
 - Pe suprafețe întinse din Carpații Orientali se practică cultura cerealelor.
 - Depresiunea Colinară a Transilvaniei are un relief de dealuri și podișuri.

GRILĂ DE AUTOEVALUARE

Calificativ	1	2	3
Foarte bine	5-6 răspunsuri corecte	trei asocieri corecte	6-7 răspunsuri corecte
Bine	3-4 răspunsuri corecte	două asocieri corecte	4-5 răspunsuri corecte
Suficient	1-2 răspunsuri corecte	o asociere corectă	2-3 răspunsuri corecte

Fișă de observare sistematică. „EU ÎN OGLINDĂ!“ În ce măsură ...?

Citește cu atenție enunțurile următoare. Bifează cu X caseta cu varianta de răspuns care consideri că te reprezintă.

În ce măsură pot să redau, în cuvinte/formulări proprii, semnificația termenilor denumiți de învățător/identificați în manual?

niciodată	rar	uneori	des (frecvent)
-----------	-----	--------	----------------

În ce măsură pot să scriu un text folosind corect termenii dintr-o listă dată?

niciodată	rar	uneori	des (frecvent)
-----------	-----	--------	----------------

În ce măsură pot să identific diferite elemente geografice aflate într-un anumit spațiu?

niciodată	rar	uneori	des (frecvent)
-----------	-----	--------	----------------